

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

OKUL AİLE İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ

ALEYNA KARACA

EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANTALYA, 2025

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ, TEFTİŞİ, PLANLAMASI VE EKONOMİSİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

OKUL AİLE İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aleyna KARACA

Danışman: Doç. Dr. Ramazan GÖK

Antalya, 2025

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Aleyna KARACA'nın bu çalışması 23/05/2025 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

İmza

Başkan: Doç. Dr. Ahmet ŞAHİN

(Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri)

Üye: Doç. Dr. Serdar Özçetin

(Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Eğitim Bilimleri)

Üye (Danışman): Doç. Dr. Ramazan GÖK

(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri)

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Okul Aile İşbirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Güçlü ŞEKERCİOĞLU

Enstitü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezim olarak sunduğum “Okul Aile İşbirliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri” adlı bu çalışmayı bilimsel, ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

...../...../.....

Aleyna KARACA

TEŐEKKÖR

Araştırmamın tüm süreçlerinde bilgi birikimi ve deneyimleri ile çalışmama katkı sağlayan, yüksek lisans sürecim boyunca desteğini esirgemeyen, değerli danışman hocam Doç. Dr. Ramazan GÖK'e teőekkürlerimi sunarım.

Araştırmamı geliştirme ve tamamlama sürecinde verdikleri kıymetli bilgiler ve destekleri için jüri üyeleri değerli hocalarım Prof. Dr. Engin KARADAğ, Doç. Dr. Ahmet şAHİN ve Prof. Dr. İlhan GÜNBAYI'ya teőekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecimce eğitime ve gelişmeye verdiği değeri her fırsatta dile getiren, araştırma süreçlerime her zaman destek olan ve süreci kolaylaştıran değerli Ünlem Akademi Eğitim Direktörüm Mahmut ATEő'e ve beni destekleyen değerli çalışma arkadaşlarıma teőekkürlerimi sunarım.

Hayatımda çok önemli bir yeri olan ve hep olacağına inandığım, beraber öğrenmeye ve gelişmeye devam edeceğimiz Cansel TOK'a teőekkürlerimi sunarım.

Hayatımdaki en büyük şansım canım aileme teőekkürlerimi sunarım.

Aleyna KARACA

ÖZET

OKUL AİLE İŞ BİRLİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

KARACA, Aleyna

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ramazan GÖK

Mayıs 2025, 116 sayfa.

Bu çalışmanın amacı okul aile işbirliğine ilişkin öğretmen görüşlerini incelemektir. Nitel araştırma modellerinden durum çalışması ile tasarlanan bu araştırmanın çalışma grubunu 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Antalya ili merkez ilçelerindeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilkokul ve ortaokullarda görev yapmakta olan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler, “Okul aile işbirliğine ilişkin öğretmen görüşleri” isimli yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmada çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi ile maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda öğretmenler; okul aile işbirliğinin öğrencilere özgüven, motivasyon, farkındalık anlamında fayda sağladığını, aile ve okul arasında iletişimi güçlendirdiğini, sosyal etkileşim sağladığını, öğretmenlerin sınıf düzenini sağlama ve planlı hareket etme anlamında kolaylık sağladığını düşünmektedir. Ayrıca öğretmenler; okul aile işbirliğinin artırılmasında ailelerle yüzyüze görüşmenin, okulda etkinlik yapmanın, ev ziyareti gerçekleştirmenin, mesaj atmanın, telefonla aramanın ve sosyal medyadan iletişim kurma yönetiminin etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler okul aile işbirliği kapsamında yapılacak ev ziyaretlerini faydalı bulurken bu sürecin hazırlık, haberleşme, plan gerektirdiğini ve güvenlik sorunu nedeniyle tedirginlik yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler okul aile işbirliğinin oluşması ve devam etmesi için ailelerin önyargılı olmamaları gerektiğini, okula ve öğrenciye karşı duyarsız davranmamaları gerektiğini düşünmektedir.

Sonuç olarak okul aile işbirliği; öğrencilerin sosyal, psikolojik, akademik anlamda olumlu değişimini sağlamakta, öğretmen başarısını olumlu yönde etkilemekte, okul ve aile arasında ilişkiyi güçlendirmekte, öğretmenlerin ve ailelerin birbirinden beklentilerinin

anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Okul aile işbirliğinin eğitimin kalitesinin artması, verimli bir eğitim sũrecinin geręekleřmesi açısından önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Aile, Okul Aile İş birliği.

ABSTRACT

TEACHERS' OPINIONS ON SCHOOL-FAMILY COLLABORATION

KARACA, Aleyna

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Assoc. Prof. Ramazan GÖK

May 2025, 116 pages

The purpose of this study is to examine teachers' views on school-family collaboration. Designed with a case study from qualitative research models, the study group of this study consists of 10 teachers working in official primary and secondary schools affiliated to the Ministry of National Education in the central districts of Antalya province in the 2024-2025 academic year. The data obtained from the study were obtained using a semi-structured interview form titled "Teachers' views on school-family collaboration". In the study, purposeful sampling method and maximum diversity sampling methods were used to determine the study group. The data obtained with the semi-structured interview form were analyzed with the descriptive analysis method.

According to the opinions received from the participants, teachers think that school-family collaboration benefits students in terms of self-confidence, motivation, and awareness, strengthens communication between families and schools, provides social interaction, and facilitates teachers' classroom order and planned actions. In addition, teachers stated that meeting families face to face, organizing activities at school, making home visits, sending messages, calling, and communicating on social media are effective in increasing school-family collaboration. While teachers find home visits to be made within the scope of school-family collaboration useful, they stated that this process requires preparation, communication, planning, and they experience anxiety due to security issues. Teachers think that families should not be prejudiced and should not be insensitive to the school and students in order for school-family collaboration to occur and continue.

As a result, school-family cooperation provides positive change in students' social, psychological and academic terms, positively affects teacher success, strengthens the relationship between school and family, and contributes to understanding the expectations of teachers and families from each other. It has been concluded that school-family cooperation is

important in terms of increasing the quality of education and realizing an efficient education process.

Keywords: *Teacher, Family, School-Family Cooperation.*

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar LİSTESİ	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul.....	6
2.2. Okul-Çevre İlişkileri	6
2.3. Aile katılımı	8
2.4. Okul Aile Birliği	10
2.4.1. Anayasa	11
2.4.2. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu	12
2.4.3. Okul Aile Birliği Yönetmeliği.....	12
2.4.4. Okul Aile Birliği Teşkilat Yapısı ve İşleyişi	13
2.4.5. Genel Kurul	13
2.4.6. Yönetim Kurulu.....	14
2.4.7. Denetleme Kurulu.....	15
2.5. Okul-Aile İlişkisinin Önemi	15
2.6. Okul-Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar	17
2.7. İletişim	18

2.8.	Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Yolları	20
2.8.1	Ev ziyaretleri.....	21
2.8.1.	Etkinlik ve Toplantılar.....	23
2.8.2.	Teknoloji ve Sosyal Medya	25
2.9.	İlgili Araştırmalar.....	30
2.9.1.	Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar.....	30
2.9.2.	Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	32

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1.	Araştırma Modeli	36
3.2.	Çalışma Grubu	37
3.3.	Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci.....	38
3.4.	Veri Analizi.....	39
3.5.	Geçerlik-Güvenirlik Çalışmaları ve Etik Hususlar	41

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1.	Öğretmenlerin Okul Aile İşbirliği Hakkındaki Fikirlerine İlişkin Bulgular	42
4.2.	Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesinde Etkili Olan Unsurlar.....	44
4.3.	Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Kurdukları İletişim Yollarına Dair Görüşleri	47
4.4.	Ailelerle Kurulan İşbirliğinin Öğrencilerin Eğitim Sürecine Etkileri Hakkındaki Öğretmen Görüşleri	50
4.5.	Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Yaşadığı Zorluklar Hakkındaki Görüşleri	54
4.6.	Öğretmenlerin Veli Toplantılarıyla İlgili Görüşleri.....	56
4.7.	Öğretmenlerin Evlere Yapılan Veli Ziyaretleriyle İlgili Görüşleri.....	61
4.8.	Öğretmenlerin Veli Görüşmelerine İlişkin Görüşleri	64

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	67
5.1.1. Okul Aile İş birliği Hakkındaki Görüşler	67
5.1.2. Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Görüşlerle İlgili Sonuçlar	68
5.1.3. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Tercih Ettikleri İletişim Yollarıyla İlgili Sonuçlar.....	69
5.1.4. Öğretmenlerin Ailelerle Yapılan İşbirliğinin Öğrencinin Eğitim Süreci Açısından Etkileri Hakkındaki Sonuçlar.....	70
5.1.5. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Yaşadığı Zorluklarla İlgili Görüşlere Dair Sonuçlar	73
5.1.6. Öğretmenlerin Veli Toplantılarıyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar	73
5.1.7. Öğretmenlerin Evlere Yapılan Veli Ziyaretleriyle İlgili Görüşlerine Dair Sonuçlar	74
5.1.8. Veli Görüşmelerinin Metafor Analizine Dair Sonuçları	75
5.1.9. Genel Değerlendirme.....	76
5.2. Öneriler	80
5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	80
5.2.2. Okul Yönetimine Yönelik Öneriler	81
5.2.3. Araştırmacılara Öneriler	81
KAYNAKÇA.....	82
EKLER	98
EK 1: Bireysel Görüşme Formları	98
EK 2: Etik Kurul Kararı.....	99
EK 3: MEB İzni	100
ÖZGEÇMİŞ	101
BİLDİRİM.....	102
İNTİHAL RAPORU	103

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Veriler.....	38
Tablo 4.1. Öğretmenlerin Okul Aile İşbirliği Hakkındaki Görüşleri İle İlgili Bulgular	42
Tablo 4.2. Öğretmenlerin Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Görüşleri	44
Tablo 4.3. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Kurdukları İletişim Yollarına İlişkin Görüşleri	47
Tablo 4.4. Öğretmenlerin Velilerle Kurduğu İşbirliğinin Öğrencinin Eğitim Sürecine Etkileri İlgili Cevapları.....	50
Tablo 4.5. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Yaşadığı Zorluklarla İlgili Cevapları..	54
Tablo 4.6. Öğretmenlerin Veli Toplantılarıyla İlgili Görüşleri	56
Tablo 4.7. Öğretmenlerin Ev Ziyaretleriyle İlgili Görüşleri	61
Tablo 4.8. Öğretmenlerin Veli Görüşmelerini Benzetmeleri	64

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, araştırmanın amaç ve önemi açıklandıktan sonra araştırmaya dair sayıltılar, sınırlılıklar ve araştırmayla ilgili tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Öğrencilerin hem akademik hem de sosyal alandaki başarısını yükseltmek okullarından amaçlarından birisidir. Bu amaç çerçevesinde hareket eden okulları etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörlerin başında okul içi ve okul dışı unsurlar gelmektedir. Okul dışı unsurlardan okul ve ailenin işbirliği bu anlamda en çok önemsenmesi gereken konulardan biridir. Eğitim kalitesinin artmasında okul çevre işbirliği kaçınılmazdır. Bu bağlamda okulların, velilerin katılması için gerekli desteği sağlaması gerekirken, velilerin de çocuklarının eğitime katılmak için zaman bulmaları gereklidir (Caplan, Greg, Stephanie ve Robin 1997). Okulun çevresiyle ilişki kurmasının en önemli araçlarından birisinin aileler olduğu söylenebilir. Ayrıca aile ve okul arasında kurulan bu işbirliğinin devamlılığının sağlanıp bu iki ögenin sürekli iletişim halinde kalması gerekmektedir. Okul ve ailenin birbirinden beklentilerini iyi bilmesi okul aile işbirliğinin devamı açısından şarttır.

Öğrencilerin kaliteli bir eğitim almalarında okulun etkisi yadsınamaz. Bununla birlikte okuldaki kaliteli eğitimin öğrencinin hayatına tam manasıyla yansımada öğrencinin ailesinin de büyük etkisi olduğu söylenebilir. Öğrenci için okul hayatının dışındaki en etkili çevre ailedir (Adams ve Christenson, 2000). Netice itibariyle çocuk için eğitim süreci okuldan çok uzun zaman önce ailede başlayıp okul süreciyle beraber de ev ile toplumda sürmektedir. Bu noktada aileler, çocuk evdeyken onlara öğrenme ortamları hazırlamada ve okuldaki bilgilerini farklı yerlerde göstermelerine fırsatlar vermede ciddi bir rol üstlenirler. Aileler; çocukların, okul hayatı dışında da farklı öğrenme ortamlarına uyum sağlamalarında, çeşitli etkinliklere katılmalarında roller üstlenmelidirler. Buradaki en önemli amaç çocukların genel öğreniminde ve eğitiminde önemli bir yer edinmektedir (Emerson, Fear, Fox ve Sanders, 2012). Bundan kaynaklı olarak da okul aile işbirliğini yok sayarak eğitim ve öğretimi etkili

sağlamanın mümkün olmayacağı ifade edilebilir. Bilindiği üzere eğitim, en başta öğrenciyi iyi ve doğru tanımakla başlar bu aşamadan sonra okul aile işbirliği ile amacına ulaşabilmektedir (Yiğit, 2009). Diğer bir ifadeyle aile ve okul birbirinden kopmayan bir bağla birbirine bağlıdırlar (Kıncal, 1991).

Okullarda oluşturulan okul aile birlikleri vasıtasıyla okul ve aile arasında etkili bir iletişim süreci oluşmakta ve eğitim-öğretim ortamına öğrenci ailelerinin katılımı sağlanmaktadır (Çalışkan ve Ayık, 2015). Bilhassa okul aile işbirliğinin sağlıklı devam etmesi için öğretmenlere büyük rol düşmektedir. Çünkü öğretmenler öğrenci ile doğrudan etkileşim içerisinde bulunmakta ve onların ilgi ve ihtiyaçlarını yakından izlemektedirler (Gökçe, 2000). Okul-aile işbirliği sürecinde en etkili anahtarın öğretmen ve veli arasında kurulan sağlıklı bir işbirliği olduğu da göz önüne alınmalıdır. Bu bağlamda iki paydaş arasındaki ilişkinin şekli eğitim süreci üzerinde oldukça etkilidir. Dahası okullar ve aileler arasındaki işbirliği, araştırmacıların ilgilerini çekmekte ve onlar tarafından önemli bir çalışma alanı olarak görülmektedir. Bunun en büyük sebebi aile katılımının eğitim ve örgütsel gelişim için anahtar bir unsur olarak görülmesidir (Álvarez-Álvarez, 2020). Zira okul-aile işbirliğinin oluşması ve sürdürülebilirliği için öğretmen ve veli arasındaki iletişimin de sağlıklı olması gerekmektedir. Bunun mümkün olabilmesinde her iki tarafın karşılıklı beklentilerini anlamalarının payı oldukça büyüktür.

Okulların; milli eğitim politikasının gereklerini yerine getirebilmelerinde etkili okul olmaları son derece önemlidir. Etkili okulların en temel özelliklerinden birisi de okul aile birliğine değer vermesidir. Okul aile birliği sayesinde okulun önemli paydaşlarından olan velilerle etkili bir iletişim oluşmakta ve bunun sonucu olarak da ailenin eğitim-öğretim sürecine katılmasına olanak verilmektedir. Böylelikle okullar varlığını amacına uygun şekilde devam ettirmekte, istedik davranışlara sahip bireyler yetiştirilmekte, akademik başarının artışı sağlanabilmektedir (Çalışkan ve Ayık, 2015).

Yıldırım'ın (2019) çalışmasında okul öncesinde eğitim alan öğrencilerin aileleriyle okul aile işbirliği ekseninde değerler eğitimi konusunu incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocuklara kazandırılmak istenen davranışlar konusunda öğretmenler idareciler ve aileler tarafından desteklenen çocukların bu işbirliği neticesinde olumlu şekilde yanıt verdiği tespit edilmiştir. Okul-aile ilişkileri konusunda Gökçe (2000) çalışmasına göre eğitimin paydaşları olan idareci, öğretmen ve ailelerin birbiriyle sürekli surette etkileşim ve işbirliği içinde olması gerektiği konusunda mutabık oldukları; Aydoğan'ın (2006) ilköğretim okullarının çevre ile olan ilişkisini incelediği çalışmasında ailelerin okula katılımlarının daha yüksek düzeyde

olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalık (2007) araştırmasında ise okul-aile ilişkilerinin var olan durumu konusunda çalışma yapmıştır. Okul ve aile ilişkisinin geliştirilmesi konusunda tavsiyelerde bulunmuştur. Ceylan ve Akar'ın (2010) çalışmasında da öğretmenler ve ailelerin okul aile birliği çerçevesinde işbirliği yapıp iletişim halinde olmaları gerektiği ifade edilmiştir.

Buna göre okul aile işbirliği okulların etkililiği ve öğrencilerin gelişim alanlarında olumlu değişimin devam etmesi açısından önemlidir. Okul ve aile arasındaki işbirliğinin sağlıklı devam etmesi için de öğretmenlerin bu konudaki görüşlerini tespit etmek gerekmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışmada okul aile işbirliğine ilişkin öğretmen görüşleri belirlenecektir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; öğretmenlerin okul-aile işbirliği hakkındaki görüşlerini, bu işbirliğini etkileyen unsurları, veli ile iletişimde tercih edilen yöntemleri, karşılaşılan zorlukları ve veli toplantıları ile ev ziyaretlerine ilişkin deneyimlerini nitel veriler aracılığıyla incelemektir. Bu bağlamda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Öğretmenlerin okul aile işbirliği hakkındaki fikirleri nelerdir?
2. Öğretmenlere göre okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde etkili olan unsurlar nelerdir?
3. Öğretmenler, velilerle işbirliği yaparken hangi iletişim yollarını tercih etmektedirler?
4. Öğretmenlere göre velilerle işbirliği yapmasının öğrencinin eğitim sürecine etkileri nelerdir?
5. Öğretmenlerin velilerle işbirliği yaparken yaşadığı zorluklar nelerdir?
6. Öğretmenlerin veli toplantıları hakkındaki görüşleri nelerdir?
7. Öğretmenlerin velilerin evlerine yapılan veli ziyaretleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
8. Öğretmenler velilerle yaptığı görüşmeleri neye benzetmektedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Kişilerde istendik yönde davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitimin, insanlığın başlangıcı ile ortaya çıkan bir süreç olduğu bilinmektedir (Daraga, Bayar ve Karakaş, 2023). Bu sürecin devam etmesi ve toplumların sosyal yaşamlarını sürdürebilmesinde okul başta gelen unsurlardandır.

Okul, bireylerin eğitiminden sorumlu sosyal bir organizasyondur (Genç, 2005). Bu anlamda okul; hayat olgusunun tam kalbinde hayatla beraber teşkilatlanmalı ve faaliyette bulunmalıdır. Okullar çevresinden etkilenen ve çevresini etkileyen yapılardır. Okullarda yapılan eğitimin başarıya ulaşması ve amaçlarını hizmet edebilmesi için öğrenci ailelerini ilgi ve yardımına ihtiyaç vardır (Taymaz, 2001). Okul, eğitim sistemi içerisinde eğitimin üretim noktasıdır. Okul eğitim örgütünün halkla yüz yüze geline kapısıdır. Okulun sorunları toplumu, toplumun sorunları da okulu yakın zamanlarda etkilemektedir. Sosyal bir yapı olan okul, kendisini oluşturan öğeler sayesinde sorumluluğunu yerine getirmektedir. Bu öğelerin koordinasyon halinde olması eğitimin hedeflerini gerçekleştirmesinde önemlidir. Bu bağlamda ailenin eğitim sürecine aktif olarak katılması koordinasyonun sağlamakta ve okulun geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Okuldaki eğitim-öğretim etkinliklerinin planlanmasında ve uygulanmasında büyük sorumluluk öğretmenlerdedir.

Okul ve aile arasındaki bağın sağlıklı şekilde başlayıp uygun şekilde devam etmesinde işbirliğinin yeri yadsınamaz. İş birliği okul ve aile arasında köprü vazifesi görürken okulun bütün paydaşlarını da etkilemektedir. Bu sebeple etkili bir okul aile işbirliğinin gerçekleşmesi ve devam etmesi gerekmektedir. Ayrıca bu işbirliğinin ne şekilde olduğu, nasıl devam ettiği ve paydaşların işbirliğine yaklaşımı okulun amacına yönelik süreci doğrudan etkilemektedir. Bu anlamda öğrencilerin kaliteli yetiştirilmesi, yaşama uyum sağlaması ve akademik başarıları için ailenin eğitim sürecinin dışında olması düşünülemez (Gökçe, 2000).

Bu çalışma; okul aile işbirliğine karşı öğretmenlerin bakış açılarını, işbirliğini etkileyen unsurları, öğretmenlerin yaşadığı zorlukları, kullanılan iletişim araçlarını, veli toplantıları ve ev ziyaretlerine dair öğretmen görüşlerini araştırmaktadır. Çalışma sonunda okul aile işbirliğine dair öğretmen görüşlerinin öğrenilmesi bakımından önemlidir. Bununla birlikte bu aileler ile işbirliği halinde olan öğretmenlere de fikir vermesi açısından değerlidir. Bu araştırma eğitim örgütü içindeki paydaşlara farklı bir bakış açısı sunacak nitelikte olması, gelecek dönemlerde yapılacak okul aile işbirliğine yönelik başka araştırmalar için ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

1.4. Sayıtlar

- Araştırma süresince katılımcıların görüşme sorularına ciddiyetle ve samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- Araştırma verileri 2024-2025 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
- Bu araştırma, okul aile işbirliği kapsamında veli ziyaretleri, ev ziyaretleri, okul ve aile iletişim şekilleri ile sınırlıdır.
- Araştırma verileri, Antalya iline bağlı bir merkez ilçede bulunan ilkokul ve ortaokulda çalışan 10 öğretmenden elde edilen veriler (görüşme kayıtları) ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Aile: Örgün eğitim kapsamında eğitim gören öğrencilerin anne ve babaları.

İletişim Araçları: Toplumda sözlü veya yazılı haber alma imkânını sağlayan teknik araçlar; yayın organı medya (TDK, 2025).

Sosyal Medya: Kullanıcıların ağ teknolojileri kullanarak birbirleriyle etkileşimini sağlayan hizmet, uygulama ve araçların bütünüdür (Öztürk ve Talas 2015).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul

Okul sözcüğü Türkçeye Antik Yunan dili olan Grekçe'den geçmiştir. Bu terim Antik Yunan dilinde “scholē” ile ifade edilen sözcükle yayılım göstermiştir. Okul sözcüğü o dönemlerde ahlaki unsurlarla temellendirilerek bu sözcükle etikle ilgili unsurları belirtmek için kullanılmıştır. Bilindiği üzere eski dönemlerde uzunca bir süre kullanılan “mektep” kelimesi ile okul sözcüğü karşılanmıştır. Günümüzde okul kelimesinin karşılığı ise ders faaliyetlerinin yürütüldüğü kurum ve bu kurumu oluşturan unsurlardır (Akyüz, 1991). Alanyazında farklı şekillerde tanımlanan okul terimi Aytaç (2004)'a göre öğrenciye önceden belirlenmiş davranışları edinmesini sağlayan eğitimin genel ve özel amaçlarını gerçekleştiren bir mekanizmadır. Başaran'a (2000) göre ise okul kurumsal özellikleri eğitim sisteminin temel basamağını oluşturan bir örgüttür. Ayrıca Özmen ve Kolay (2004)'a göre okul; temele insana almış sosyal yapısı olan girdileri ve çıktıları bulunan bir yapıdır. Okul, aslında bir girdi olarak öğrencileri alır öğretmen, okul idarecisi vb. vasıtasıyla yetiştirir bununla birlikte süreç içinde maddi ve çevresel kaynaklarla yetiştirme sürecini besler. Öğrencilere gerekli donanımlar verildikten sonra ise öğrenciler hayatın içerisine tekrar gönderilir. Öğrenciler burada bir çıktı olarak da görülebilir. Bu sebeple eğitim ve çevre ilişkisinden söz edilebilir. Bu bağlamda başarıyı temele alan eğitim kurumlarında eğitim ve çevre arasında işbirliğinin olması gerektiği söylenebilir. Okullar açık bir sistem sahiptirler bu sebeple okulların çevreyle etkileşimleri çok önemlidir (Özmen ve Kolay, 2004).

2.2. Okul-Çevre İlişkileri

Çevre kavramından bahsedilince akla ilk gelen ifadelerden birisi ailedir. Bununla birlikte aslında aile kavramı haricindeki her şey çocuğun çevresini meydana getirmektedir (Başar, 1994). Çocuğun etrafındaki çevre, birçok şekilde çocuğun gelişime imkân sağlayacak nitelikte olmalıdır. Örneğin planlı ve düzenli aralıklarla yapılan geziler çocuğun ilgisini çekerek dikkatini yoğunlaştırmasını sağlayabilir. Ayrıca okulun bulunduğu çevre de bir nevi laboratuvar şeklinde düşünülebilir. Çocuklar burada hayata dair belirli şeyleri rahatlıkla

kavrayabilmektedir. İçinde bulunulan doğal çevreyi de bu anlamda bir ders materyali olarak görülebilir. Çocukların bu çevrenin içerisinde gözlem yapma yeteneklerine katkı sağlanmalıdır. Çocukların ileriki hayatlarında karşılaşacağı durumlara hazırlık yapmasına fırsat verilmelidir. Bir anlamda çocuklar gelecekle yüzleşmeli ve karşılaşacakları durumlarla ilgili fikirler üretmelidir. Zira okul, çocuğun gelecekte içinde bulunacağı toplumun provası olmalıdır ve çocuğun kendisini geliştirmesini teşvik etmelidir (Arvasi, 1995). Çevre, insana etki eden her şeydir. Çevrenin içinde insanda vardır. İnsanoğlu sürekli bu çevreyle etkileşim hâlinindedir. Okullar da açık sosyal bir sistem içindedir (Yiğit, 2009)

Bir bütünün iki parçası olan okul ve aile her daim birbiriyle işbirliği içerisinde olmak zorundadır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak da okul ve aile arasında işbirliği meydana gelmektedir. Aile ve okulun işbirliği içerisinde olması demek çocuğun gelecek hayata hazırlık yapmasında, çocukta istendik davranış değişikliklerinin meydana gelmesinde büyük mesafe kat edilmesi demektir. Okul aile işbirliğinde her zaman öğretmen, okul, aile ve çocuk birbiri ile etkileşim içerisinde.

Bilindiği üzere var olan sistemlerin hepsi, belirli bir çevre içerisinde kendisini devam ettirir. Çevrenin özellikleri de sistemin devamı açısından büyük önem arz eder. Bu bağlamda çevrenin, sisteme girdiler sağlaması bakımından rolü yadsınamaz. Ayrıca her sistemin genel ve özel çevresi olduğu söylenebilir. Zira toplum okulun genel çevresini oluşturmaktadır. Okulun içinde bulunduğu toplumun kültürel ve ekonomik yapısı başta olmak üzere toplumda devam eden siyasal düzen okulu birçok yönden etkiler. Bununla birlikte toplumun değişime karşı eğilimi sahip olduğu kaynakları da bu anlamda okulu etkileyen unsurlardandır. Toplum içerisinde gerçekleştirilen kanuni gerekler, bilime ve teknolojiye karşı tutumlar gibi farklı değişkenlerin de okulu etkilediği söylenebilir. Okulun özel çevresi ise kendisi için gerekli olan girdilerin bulunduğu, mezunları için gelecek ifade eden ve etkileşimi devam eden diğer örgütlerdir. Bu örgütlerin arasında kendisinden sonraki eğitim kurumları kendisiyle aynı statüdeki çevre okullar, toplum, aileler sayılabilir. Okulun devam etmesinde girdileri ve çıktıları hayati önem arz eder (Başaran, 2000)

Ailelerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutum çocuğun kendisi gibi olabilmesini sağlamaktadır. Aileler çocuklarının okul başarıları açısından çocukların birey bilinci taşımasına dikkat etmelidirler. Okuldaki öğretmenle uyum içinde olan aileler; çocuklarının hem okulda hem evde uyum içerisinde olduğunu fark edecektir. Bu bağlamda okul ve ailenin işbirliğinin gerekli olduğu ifade edilebilir. Okulda öğrendiklerini okul dışında da sergileyen bir çocuk için okul aile ve okul çevre ilişkisi çok önemlidir (Gültekin, 2008).

Griffith, Chu ve Williams'ın çalışmaları değerlendirildiğinde öğrenci başarısı konusunda, okul-aile işbirliğinin büyük role sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Çalışmanın bir sonucu da bu işbirliğinin okulların sahip olduğu okul yapısı veya sosyoekonomik şartlardan daha önemli olduğudur. Öğrencilerin sadece notları üzerine öğretmenlerle görüşme yapan ailelerin çocuklarında ise davranış sorunları ve öğrenme güçlüğü olduğu görülmüştür. Öğrencinin okul içi ve okul dışı etkinliklerini değerlendirmeyen bir sistemde öğrencilerin davranış sorunu yaşaması ve öğrenme güçlüğü çekmesi doğal bir sonuçtur (Demirbulak, 2000). Okul ve ailenin işbirliği içerisinde olmasının iki olumlu tarafı vardır bunlardan birincisi, ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi motivasyonu artmasını sağlar. İkincisi de, okulu iyi bilen aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilirler (Berger, 1987).

2.3. Aile katılımı

Çocukların en yakınında olup onları en iyi tanıyan kişiler anne ve babalardır. Anne ve babalar; çocuklarının hangi özelliklere sahip olduğunu ve merak alanlarını çok iyi bilirler. Aynı zamanda çocuklarına ne şekilde yaklaşılsa çocuklarının nasıl tepkiler vereceğini de tahmin ederler. Öğretmenler de bu bilgileri ailelerden edinirlerse öğrencilerini daha kolay ve hızlı biçimde tanımış olacaklardır. Bu sürecin doğal bir sonucu olarak öğretmenler, öğrencilerle sorun yaşandığında önleyici yaklaşıma sahip olurlar (Özdiñ, 2014). Bu da ailelerin okulla birlikte eğitim sürecine katılımı ile gerçekleşebilir. Aile katılımını tanımlamak gerekirse, “Anne babaların çocuklarının gelişim ve eğitimlerine katkıda bulunmaları için yapmış oldukları etkinliklerin bütünüdür.” denebilir. (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005).

Aile katılımı okul aile işbirliğinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi için gereklidir. Aile katılımı kavramını alanyazında inceleyenlere bakıldığında Coleman ve Churchill (1997) çocuğun gelişim süreciyle ilişkili olarak ailelere iletişim halinde olunması gerektiğini, eğitimin sadece okulda değil ev ortamında da devam etmesinin önemini vurgulamaktadır. Çocuklar üzerinde daha etkili olunabilmesi için aileleri bilinçlendirecek rehberlik faaliyetlerinin süreklilik arz etmesi gerektiğini ve ailelere duygusal alanda da destek olunması hususunda tavsiyeler verilmesini belirtmektedir. Çocuklarla alakalı her konuda öğretmenler ve ailelerin birlikte karar alması ve birlikte yapabilecekleri etkinliklerin ön planda olmasının gereğinden bahsetmektedir. Bu anlamda öğretmenler ve aile arasında bilgi akışının çok değerli olduğunu da belirtilmek gereklidir.

McBride, Bae ve Wright (2002) ise aile katılımında aile ve öğretmenler arasında oluşan inanç ve beklentilerin ortak paydalarda buluşmasının önemi üzerinde dururlar. Çünkü araştırmacılara açısından aile katılımının yorumlanmasında, bireysel inanç ve beklentilerin benzer olması bunların gerçekleşmesini kolaylaştırmaktadır. Eğer taraflar inanç ve beklentilerini birbirleriyle paylaşmaz ise çocukların bakımı ve eğitiminde her birinin hangi rolü oynayacağı konusunda kafa karışıklığı oluşabilir ve bu durum da katılımın azalmasına neden olabilir. Benzer şekilde Hoge, Smit ve Crist (1997) aile katılımının ailenin beklentileri, ailenin ilgisi, okul ve aile topluluğuna aile katılımı olmak üzere dört temel bileşenden oluştuğunu belirtmektedir.

Aile katılımıyla aileler anne baba rollerinin farkında olmanın yanı sıra çocuklarını daha iyi anlayacaklardır. Okul ile işbirliği çerçevesinde, öğretmenle sürekli diyalog halinde olan ailelerin çocukları; kendilerini daha iyi ifade edeceklerinden çocuk gelişimi ve eğitimi süreçlerini de daha kolay yerine getireceklerdir. Aynı zamanda ebeveynlik rolleriyle ilgili farkındalık kazanacak olan anne babalar aile katılımı sayesinde çocuklarına en iyi biçimde destek olacaklardır (Clucas, Skar, Seher ve Tetzchner, 2014; Tezel Şahin ve Özyürek, 2016).

Aile katılımının anne babaların sorun çözme becerilerini artırdığı söylenebilir. Anne babalar çocuklarının okul hayatlarıyla ilgili bazı sorunlarla karşılaşabilirler. Karşılaştıkları sorunlara okulla birlikte işbirliği yaparak çözüm aramaları daha doğru olacaktır. Ayrıca diğer ailelerle de sorunların çözümü noktasında fikir paylaşımına süreci oluşacağından ailelerin işi kolaylaşacaktır. Okul ile işbirliği yapan ailelerde çocukların evde bulundukları zaman diliminde nasıl daha verimli olunabileceği ile ilgili karmaşa ortada kalkacaktır. Bununla birlikte bu durum çocukların gelişim sürecini destekleyen adımlardan birisi olacaktır (Arabacı, 2014; Tezel Şahin ve Özyürek, 2016).

Aile katılımı ile çocuklarını birer birey olarak gören anne ve babalar, çocuklarına saygı duyup onların hayatına farklı bir noktadan dokunmuş olacaklardır. Bu durum çocuklarla ailelerin arasındaki iletişimin kalitesini yükseltecektir. Aile katılımı sayesinde çocuklarıyla birlikte eğitimsel etkinlik ve faaliyetler tasarlayan, geliştiren aileler çocuklarının ve kendilerinin bulunduğu, yaşadığı ev ortamını da zenginleştirmiş olacaklardır (Göktaş, 2015)

Ev ortamlarını destekleyici hale getiren ailelerin, konuyla ilgili sorumlulukları şöyle sıralanabilir (Gümüşeli, 2004):

- Çocuğun karşılaşabileceği sorunları öngörme ve önlemler alma.
- Çocukla birlikte zaman planı oluşturarak vakti verimli kullanma
- Ev ödevleri konusunda fikir verici olup yönlendiricilik yapma

- Okuldaki etkinliklere katılma (sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerde görev almaları ya da izleyici olmaları),

- Çocuğun ihtiyaç duyduğu araç ve gereçleri sağlama.

Okulun ve öğretmenlerin de aile katılımı konusunda ailelerden beklentileri vardır. Bu beklentiler (Hornby, 2000; Akt: Balkar, 2009):

- Beklenti ve ihtiyaçların samimi şekilde ifadesi
- Çocuklarının varsa sağlık sorunlarını dile getirme,
- Okuldakine benzer şekilde çocuğa sınırlar çizme, çocuğu disipline etme,
- Okuldaki faaliyet zamanlarında destek sağlama,
- Toplantıya katılımı arttırma,
- Evde öğrenciyle birlikte okulda istenilen şeylerin yapılmasına katkı sağlama,
- Okuldan gelen çeşitli evrakların önemsenerek okunması gerekiyorsa cevap yazılması
- Adres ve telefon numaralarının güncel tutulması değişme durumunda okula bilgilendirme yapılması.

2.4. Okul Aile Birliği

İş birliği kavramının en önemli unsurlarından biri de katılımdır. Katılma ile oluşacak işbirliği için okulun informal özellikleri ve paydaşlarının güçlü olması gerekmektedir (Özdemir, 2009). Okul ve aile işbirliğinde okul yöneticileri, ebeveynler, öğretmenler ve diğer paydaşlar ortak amaçlar etrafında toplanırlar. Bu amaçların başında okulda kaliteli bir eğitim ortamı oluşturmak ve çağın olanaklarından yarar elde etmeye çalışmaktır. Oluşturulacak hedefler belirlenirken çocuğun ev ve okul arasındaki yaşantıların birbirini desteklemesine dikkat edilmelidir. Böylelikle öğrenciler, öğretmenleri tarafından konulan hedeflere daha hızlı ulaşacaklardır. Bu sebeple okul yönetimi, aile ve öğretmen arasındaki iletişim köprüsünün daima sağlam olmasının gerektiği söylenebilir (Akbaşlı ve Kavak, 2008). Bununla birlikte bu iletişim köprüsü tek yönlü değildir. Aile ve çocuk arasındaki iletişimin özellikleri ve kalitesi okul ile oluşturulan işbirliğinin düzeyini etkileyecek; öğrencinin başarısı da bu durumdan pozitif yönde etkilenecektir (Arslanargun, 2007)

Alanyazın incelediğinde en genel şekliyle okul aile birliği; temel amacı okul ile aile arasında engelleri kaldırmak, okul ve aile arasındaki etkileşimi arttırmak, okul ve okul dışındaki alanlarda yapılacak etkinlikleri güçlendirmek, okulun zaruri ihtiyaçlarını gidermek ve ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarının da eğitim almalarını sağlamak amacıyla kurulmuş

birliklerdir. Okul aile birlikleri okulların bünyesinde oluşturulurlar ve bu birlikler tüzel kişiliği haiz olmayan yapıları vardır (Okul Aile Birliği Yönetmeliği, 2012). Okul aile birlikleri okulların varlıklarını sürdürmelerinde ve kurumsal işleyişe sahip olmalarında önemli katkılar sunmaktadır.

Bu birliklerin en temeldeki amacı, ailelerin okul ile birlikteliğini sağlamaktır. Aileler ile işbirliği daha aktif bir duruma getirildiğinde bu birlikler daha işlevsel olacaktır. Bu işlevsellik çocukların daha nitelikli bir eğitim almasını doğal olarak etkileyecektir. Okul iç paydaşlarıyla okulun başka bir paydaşı olan aileler açısından okul aile birliği faaliyetleri büyük önem arz eder. (Çalışkan ve Ayık, 2015). Buradan yola çıkarak okul aile birliği yönetmeliğinin altıncı maddesinin birinci bendinin (a) fıkrasında “Öğrencilerin, Türk milli eğitiminin genel ve özel amaçları ile temel ilkeleri ve milli manevi değerler doğrultusunda yetiştirilmeleri için okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle işbirliği yapmak” yer alır. Okul aile birliklerinin yönetmelik çerçevesinde çocukların yararına yapacağı bütün etkinlikler kapsamda değerlendirilebilir.

Okul aile birlikleri; sahip oldukları yetkiler sayesinde, okulda hem yönetim anlamında hem de denetim anlamında yetkilere sahiptir. Bu yetkiler sayesinde yaptırım gücü elde eden okul aile birlikleri yapılacak etkinliklerin çevreye duyurulmasında önemli rol alır. Ayrıca öğrencilerin okul dışı yaşantılarının kontrol edilmesi ve bununla ilgili gerekli önlemlerin alınması konusunda ailelerle işbirliği yaparlar (Tuzcuoğlu, 2007).

Bilindiği üzere hukuk sistemleri toplumun düzenini sağlamaktadır. Hiyerarşik şekilde sıralanan anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik ve adsız düzenleyici işlemler ile toplum düzeni yasal bir zemine oturtulmuştur. Okul aile birliği de bu yasal dayanaklar çerçevesinde oluşturulmuş bir yapıyı ifade etmektedir (Çuhadar, 2020). Çalışmanın bu kısmında okul aile birliğinin yasal olarak dayandığı temel unsurlara yer verilecektir.

2.4.1. Anayasa

Türkiye Cumhuriyeti Anayasanın 41. Maddesine bakıldığında aile teriminin Türk toplumunun temeli olduğu ifade edilmiştir. Devletin görevinin de toplumun temelini oluşturan ailenin ve fertlerinin huzurunu ve refahını sağlamak şeklinde belirtildiği görülmektedir. Devlet, kendi bünyesi içerisinde yer alan vatandaşların eğitim hakkından da sorumludur. Buradan yola çıkarak devletin, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da teşkilatlanmalar yapması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Okul aile birliğinin de devletin huzur ve refahın devamı açısından eğitim alanında meydana getirdiği teşkilatlardan birisi olduğu söylenebilir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 42. Maddesine bakıldığında da yine öğrenim hakkı ve ödevine ilişkin hükümlerin olduğu görülmektedir. Bu maddede hiç kimsenin eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamamasının esas olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Devlet maddi olanaklardan yoksun başarılı öğrencilerin öğrenimlerini devam ettirebilmeleri için kurslar ve başka yollarla gerekli önlemleri alır. Ayrıca devlet, özel eğitime gereksinimi olan bireyleri topluma yararlı kılacak önlemleri almak ile yükümlüdür.

2.4.2. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu incelendiğinde, Türk Milli Eğitimi'nin temel ilkeleri ifade edildiği görülmektedir. Türk Milli Eğitim Sisteminin genel yapısı, 1973 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre düzenlenmektedir. Eğitim sisteminin genel yapısı, genel ve özel amaçları, ilkeleri ile eğitim kurumlarının işleyiş ve yönetimi Türk Milli Eğitim Sistemi'nin omurgasını oluşturan bu kanuna göre düzenlenmektedir (Çoğaltay ve Gök, 2023). 14 maddeden oluşan temel ilkeler: “genellik ve eşitlik, ferdin ve toplumun ihtiyaçları, yöneltme, eğitim hakkı, fırsat ve imkân eşitliği, süreklilik, Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Atatürk milliyetçiliği, demokrasi eğitimi, laiklik, bilimsellik, planlılık, karma eğitim, eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin işbirliği, her yerde eğitimidir.” 13. ilke olan eğitim kampüsleri ve okul aile ile ailenin işbirliği maddesi 25.06.2009 tarihine değin “okul ile ailenin işbirliği” şeklindedir. Eğitim kampüsleri ve okul ile ailenin işbirliği ilkesi “1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu”nun 16. maddesinde yer almaktadır. İlgili kanunun 16. maddesinde eğitim kurumlarının hedeflerini gerçekleştirmesi için okul ile aile arasında işbirliği sağlanacağı belirtilmiştir. İş birliği sağlamak amacıyla okul aile birliğinin kurulacağı belirtilmiştir. Buna ek olarak okul aile birliğinin amacı ve özellikleri özetle belirtilerek diğer usul ve esasların Maliye Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ortak hazırlanan yönetmelikle düzenleneceği konusunda değinilmiştir.

2.4.3. Okul Aile Birliği Yönetmeliği

Okul aile birliğinin temel yasal dayanağı Okul Aile Birliği Yönetmeliği'dir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 9 Şubat 2012'de Okul Aile Birliği Yönetmeliği yayımlanmıştır. Yönetmeliğin amacı Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul ve eğitim kurumlarında Okul Aile Birliğinin kuruluş, işleyiş, görev, yetki ve sorumluluklarını ilişkin usul ve esasları düzenlemek

olarak belirtilmiştir. Yönetmeliğin ikinci maddesinde yönetmeliğin kapsamı ifade edilmiştir. Okul Aile Birliğinin kuruluşu, işleyişi, birlik organlarının oluşturulması, seçim şekilleri ve finansal konular yer almaktadır. Okul Aile Birliği Yönetmeliği'nin üçüncü maddesinde bu yönetmeliğin “1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 16. maddesine dayanılarak hazırlandığı belirtilmektedir. Yönetmeliğin beşinci maddesinde okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ile okul arasında iletişim ve işbirliğini sağlamak, eğitim öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, okulun ve maddi imkânlardan öğrencilerin eğitim ve öğretimle ilgili zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere okullar bünyesinde okul aile birliklerinin kurulacağı belirtilmiştir. Okul aile birliğinin tüzel kişiliği bulunmayacağı vurgulanmıştır. Bu maddeyle okul aile birliğinin kuruluşu ile ilgili amaçlar belirtilmekle birlikte birliğin bütün okullarda kurulması gerektiği üzerinde durulmuştur.

2.4.4. Okul Aile Birliği Teşkilat Yapısı ve İşleyişi

2012 yılında yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği’de bu birliğin teşkilat yapısı ve işleyişle ilgili bilgiler vermektedir. Okul aile birliği üç ana bölümden meydana gelmektedir. Genel kurul, denetleme kurulu ve yönetim kurulundan oluşan bu birlikler ismini kurulduğu okuldan almaktadır. Bu birliklerin en önemli faaliyet alanı okul ve aile arasında bağlar kurmaktır. Bununla birlikte okul ve öğrenciler lehine faaliyetler gerçekleştirmektir. Çalışmanın daha iyi anlaşılabilmesi için okul aile birliği organlarının ayrıntılı şekilde incelenmesi gerekmektedir.

2.4.5. Genel Kurul

Okul aile birliğinin temelini genel kurul oluşturmaktadır. Okul Aile Birliği Yönetmeliği’ne göre (2012, md.7), Genel kurul okul aile birliği üyelerinin bütününden oluşmaktadır. Üyeler okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler ile 18 yaşını tamamlamış kursiyer, çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimine devam eden bireylerden oluşmaktadır. Bununla birlikte okulun yapısıyla ilgili destek veren hayırsever kişiler de okul aile birliğinin doğal üyesi olarak sayılmaktadır. Yönetmelik uyarınca genel kurul her sene en geç ekim ayının sonuna kadar bir araya gelmelidir. İstisnai bir durum olarak okul yeni kurulduysa okulun açılış tarihinden itibaren iki ay içinde bu kurul toplantı yapmalıdır. Genel kurul toplantısının gündemi 15 gün önceden belirlenmelidir. Ayrıca gündem maddeler okul panosunda herkesin görebileceği şekilde sergilenmeli ve okulun web sayfasında duyuru şeklinde gösterilmelidir. Genel kurulda gündem maddeleriyle ilgili bir değişiklik yapılması durumunda (ekleme veya

çıkarma) oy çokluğuyla yapılmalıdır. Okul öğrenci kurulu ile her sınıftan seçilen birer temsilci öğrenci gözlemci olarak genel kurul toplantılarına katılabilmektedir (OAB Yönetmeliği, 2012, md.9).

Genel kurul toplantılarından önce üyeler toplantı katılım cetvelini imzalamaktadır. Toplantının açılışını birlik başkanı yapmaktadır. Veliler arasından bir başkan ve bir kâtip açık oylama ile seçilmektedir. Toplantının sonunda tutanak ve belgeler yeni seçilen yönetim kuruluna teslim edilmektedir. Yönetim kurulu ve denetleme kurulu üye seçiminin asıl ve yedek olarak liste halinde açık oylama ile yapılacağı belirtilmektedir (OAB Yönetmeliği, 2012, md.10). Genel kurulda, yönetim kurulu ve denetleme kurulu seçimi için öğrencilerin anne veya baba olan velileri ile istekli olmaları durumunda hayırseverler aday olabilmektedir. Yönetim kurulunda görev almak üzere adaylar arasından beş asıl ve beş yedek üye açık oylama ile seçilmektedir. Denetleme kuruluna ise veliler arasından bir asıl bir yedek üye açık oylama ile seçilmektedir. Bir önceki döneme ait yönetim ve denetim kurulu faaliyet raporları görüşülür ve ibra edilmektedir. Genel kurulda hesaplar ibra edilmediğinde diğer gündem maddelerinin görüşülmesine devam edilebilir. Divan, ibra edilmeyen muhasebe evraklarını tutanak altına alır ve seçilen yeni yönetim kurulu ile denetleme kuruluna teslim eder. Genel kurul toplantısında yönetim kurulu tarafından hazırlanan tahmini bütçeyi görüşülmektedir. Görüşmelerinin ardından, seçilen yönetim kurulu ihtiyaçların giderilmesine yönelik yetkilendirilmektedir. Bunlara ek olarak genel kurul toplantısında genel kurul üyeleri okulun eğitim-öğretimde kalite ve başarısını yükseltmeye yönelik önerilerde bulunması önem arz etmektedir (OAB Yönetmeliği, 2012, md.11).

2.4.6. Yönetim Kurulu

2012 yılında yayımlanan Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin 12. maddesine göre yönetim kurulu, öğrencilerin anne veya baba olan velileri ile istekli olmaları durumunda hayırseverler arasından açık oylama ile seçilen beş üyeden meydana gelmektedir. Görev süresi bir yıl olan yönetim kurulu, seçim yöntemiyle belirlenmektedir. Yönetim kurulunda görev alan bireyler aynı anda birden fazla birlik yönetiminde görev alamamaktadırlar. Buna ek olarak yönetim kurulu başkan ve üyeleri en fazla üç defa seçilebilmektedirler. Yönetim kurulu iş bölümü yaparak çalışmaktadır. İş bölümü amacıyla genel kurul toplantısından sonraki ilk hafta okulda yönetim kurulu toplantısı yapılarak beş asıl üye arasında bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir muhasip üye ve bir sekreter seçilmektedir. Yönetim kurulu üyelerinden üyeliği sona eren üyelerin yerine yedek üyelerin çağırılmasıyla oluşan yönetim

kurulu bir hafta içerisinde toplantı yaparak yeni bir iş bölümü oluşturmaktadır. Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin 13. maddesinin ikinci fıkrasında “Eğitim ve öğretimin kalitesinin yükseltilmesine ilişkin önerilerde bulunmak, karşılaşılan güçlüklerin giderilmesine katkı sağlamak üzere okul müdürlüğü ve velilerle işbirliği yapar.” ifadesi yer almaktadır. Bu bağlamda okul aile birliğine ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirilmesi konusunda yönetim kurulunun diğer aileler ve yönetim ile işbirliği yapması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

2.4.7. Denetleme Kurulu

2012 yılında yayımlanan Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin 14. maddesine göre denetleme kurulunun seçimi okul aile birliği genel kurul toplantısında seçilen bir veli ve okulda birinci dönemin başında yapılan sene başı öğretmenler kurulu toplantısında belirlenen iki öğretmenin katılımı ile oluşmaktadır. Bunlar asil üyeleri temsil etmektedir bununla birlikte üç de yedek üye seçilmelidir. Asıl üyeler, yönetim kuruluyla aynı biçimde genel kuruldan sonraki ilk hafta içerisinde toplanarak üyeleri arasından bir başkan seçmektedir. Yönetim kurulunda olduğu gibi denetleme kurulunda da iş bölümü yapılması esastır. Denetleme kurulu başkanı en fazla üç defa seçilebilmektedir. Yönetim kurulunda olduğu gibi denetleme kurulunun görev süresi de bir yıl ile sınırlıdır. Denetleme kurulu üyesi öğretmenlerden başka bir kurumda dört aydan fazla süre ile görevlendirmesi yapılan öğretmenlerin yerine öğretmenler kurulunda belirlenen yedek üyelerden çağrılmaktadır. Denetleme kurulu, yılda en az iki defa yönetim kurulunun faaliyetlerini incelemektedir (OAB Yönetmeliği, 2012, md.14).

2.5. Okul-Aile İlişkisinin Önemi

Öğrencilerin hem akademik başarısı hem de sosyal ilişkilerinin güçlenmesi açısından aile ve okulun arasındaki bağ arasında olumlu bir ilişki vardır. Bu açıdan bakıldığında okul ve aile arasındaki bu bağın devamında taraflar arasındaki fedakârlık ve birbirini destekleyicilik ön plana çıkmaktadır. Zira çocukların geçirdiği zamana bakıldığında okul ve aile ile geçirilen zamanın ne kadar büyük olduğu görülecektir. Çocukların en çok bu iki yerde vakit geçirmelerinin yanı sıra hem okulun hem de ailenin eğitimi değerlendirme biçiminin de benzerlik göstermesi gerektiği ifade edilebilir (Çelik, 2005). Çünkü bakış açısı bakımından farklılıkların olması sağlıklı iletişimi engelleyebilmektedir.

Okullar okuldaki yöneticiler eliyle yönetilmektedir. Okul yönetiminin görevleri arasında okul ortamının gelişmesi de vardır. Okul ortamının gelişmesinde okul yöneticileri karar verme

yetkisine sahiptir. Bununla birlikte kararların alınma sürecine okulun diğer paydaşlarının da dahil edilmesi bu kararların uygulanabilirliğini arttıracaktır. Okul yönetimi; yapılacak uygulamaların nesnesi olan öğrenciyi ve uygulamanın en büyük ögesi olan öğretmeni fikir değerlendirme sürecinde kullanırsa yönetsel bakımdan üretkenlik sergilemiş olacaktır. Alınacak kararlarda okulun diğer paydaşı olan ailelerin görüşlerinden yararlanmak; sorunların çözümü noktasında farklı seslerin çıkmasına yardımcı olacaktır (Ergün, vd., 2023) Öğrencinin okuldaki gelişiminde iki unsur çok etkilidir. Bunlardan birincisi ailelerin eğitimi ne kadar önemsediyi. Diğeri de ailelerin okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerine ne derecede katıldığıdır. Aile katılımı olan dolayısıyla da okul-aile ilişkisinin olduğu okullarda ailenin okula ve öğrenciye gösterdiği ilgi, motivasyon yüksektir. Bununla birlikte okulun yapısı, değerleri, beklentileri ve standartları gibi unsurları bilen aileler çocuklarını daha iyi yönlendirebilmektedirler (Aydoğan, 2006)

Konuyla ilgili alanyazın incelendiğinde Sarıtaş'a (2020) göre, okul ve aile arasındaki iletişim çok önemlidir. Bununla birlikte bu ikili arasındaki olumlu ilişki öğrenci ailelerinin sadece okula güvenini arttırmaz öğrenci ailesinin desteğini alan bir okulun amaçlarına ulaşmasının da daha kolay olacağı belirtilebilir. Buradaki en önemli durumlardan birisi de elini taşın altına koymaya hazır öğrenci ailelerinin varlığıdır. Öğrenci ailelerinin katılımın artması için yapılabilecekler ise Sarıtaş'a (2020) göre şunlardır:

1. Okulun içinde ve dışında bulunan eğitim-öğretim mekanlarının öğrencilerin hizmetine sunulması amacıyla öğrenci ailelerinden destek alınabilir.
2. Etkinliklerin yapılmasıyla ilgili olarak öğrenci ailelerinden destek alınabilir. Ayrıca yapılacak etkinliklerde velilerin katılım desteği için yine öğrenci ailelerinden yardım alınabilir.
3. Maddi olanakları zayıf öğrenciler için velilerden destek istenebilir.
4. Eğitimin amaçlarını karşılayan yeteneklere sahip öğrenci ailelerinden öğrencileri motive edecek çalışmaları okul içerisinde yapmaları istenebilir.
5. Okulun yararına olacak şekilde yardım faaliyetleri için öğrenci ailelerinden destek alınabilir.
6. Özellikle özel eğitimde okuyan çocuklar için öğrenci aileleriyle birlikte çeşitli çalışmalar yapılabilir.

Türkiye'deki eğitim sistemi içerisinde öğrenci ailelerinin okula desteği ile ilgili yeterince çalışma yapılmamaktadır. Bununla birlikte okul ve aile arasındaki işbirliğinin temel noktası aile katılımından geçmektedir. Anne ve babaların hem okul idaresiyle hem de

öğretmenlerle kuracağı olumlu ilişkiler öğrencilerin her alandaki başarısını büyük oranda etkileyecektir.

2.6. Okul-Aile İlişkilerinde Yaşanan Sorunlar

Okul ve toplum birbirini yansıtan bir aynaya benzetilebilir. Bu noktada ikisinin de birbirinin tam benzeridir denilemese de etkiledikleri söylenebilir. Okulun politik, ekonomik ve sosyal görevleri vardır. Bu görevler aynı zamanda eğitimin de görevidir diye düşünülebilir (Yiğit ve Bayrakdar, 2006).

Araştırmalar eğitim sürecinde velinin önemini ortaya koymaktadır. Aile-okul arasındaki ilişkinin öğrencinin okul başarısını olumlu bir şekilde etkilediğini belirtilmektedir. Çocuk okul dışındaki zamanının çoğunu ailesiyle geçirir. Bu açıdan aile, çocuğun eğitiminde önemli bir rol oynamakta ve okul-aile işbirliğinin önemi her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Bu nedenle velilerin bu süreçte öğretmenler ve okul yönetimi ile koordinasyon içinde olması beklenmektedir. Beklentilerinin dikkate alınmadığını düşünen bir veli, çocuğunun okuldaki eğitim süreci hakkında öğretmen ve yönetici gibi okulun diğer paydaşları ile aktif bir şekilde işbirliği yapmaz (Ergin ve Çayak, 2019).

Bilindiği üzere okullarda farklı sosyal çevrelerden gelmiş farklı düşünen birçok birey vardır. Öğretmenler, idareciler, öğrenci aileleri, okulda görevli çalışanlar ve öğrencilerin hepsi birbiriyle etkileşim halindedir. Bu kadar farklı insanı bir araya getiren okullarda eğitim devam ederken birçok sorunun da ortaya çıkması normaldir. Düşünce yapısı farklı birçok insanın olduğu bir yerde olayların değerlendirmesi de farklı olabilmektedir. Bu sebeple okullarda ailelerin okul içerisindeki etkinliklere katılımını etkileyecek birçok farklı etkende meydana gelebilmektedir. Ailelerin eğitim-öğretim faaliyetlerine katılımlarını sınırlayan birçok faktörün rol oynadığı belirtilmiştir. Finders ve Lewis'e (2014) göre, okul-aile işbirliğini engelleyen faktörler şunlardır:

- Öğretmenlerin, ailelerin okuldaki faaliyetlere zaman ayırmayacaklarını düşünmeleri okul ile aile arasındaki işbirliğini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Ailelerin okula davet edilmesi sürecinde okulun ekonomik beklentisini hissetmesi bu süreci olumsuz etkilemektedir.
- Okulun eğitim davetleri konusunda ailelerin kendilerini yetersiz hissetmesi sonucu bu etkinliklerde ailelerin isteksiz davranmasına neden olmaktadır.
- Ailelerin sahip olduğu kültür ile okul kültürünün kopuk olması ailelerin okuldan uzak

kalmasına sebep olmaktadır (Sugeçti, 2019).

Buradan yola çıkarak okul aile işbirliğinin sağlam temellere oturması için okul ve aile arasındaki iletişimin sağlıklı olması gerektiği söylenebilir.

Binicioğlu'na (2010) göre okul-aile işbirliğini engelleyen etmenler ise şu şekilde sıralanmaktadır;

- Ailenin sahip olduğu eğitim seviyesi okula karşı tutumunda çok etkilidir.
- Ailenin okula karşı tutumu ilgisizliği, sahip olunan kültür seviyesi, ekonomik sebepler, çalışma şartlarından ötürü zaman sorunu, idareci, öğretmen ve okuldaki diğer personelin davranış ve tutumları okul aile işbirliğini etkilemektedir.

Cömert ve Güleç'e (2004) göre ise okul-aile işbirliğini engelleyen etmenler şu şekildedir:

- Aile katılımı faaliyetleri konusunda öğretmenlerin zaman sorunu yaşaması ve konuyla ilgili yeterince bilgi sahibi olmamaları.
- Aile ve öğretmenlerin sahip olduğu iş stresi.
- Aile katılımı konusunda ailelerin yeterince teşvik edilememesi ve öğretmen ile aile arasındaki güven sorunu.
- Öğretmenlerle aileler arasında oluşan sıkıntıların çözümünde öğretmenlerin yeterince gayret göstermemesi ve yeterince özgüvene sahip olmamaları.

Okul-aile ilişkilerini belirlemeye yönelik çalışmalarda okul-aile işbirliğini engelleyen bazı faktörlere (Bilgin, 1990; Aslan, 1994; Doğan, 1995; Oğan, 2000; Başaran ve Koç, 2001; Saraçoğlu, 2002; Aslanargun vd., 2004) göre, öğretmenlerin olumsuz yaklaşımları, öğretmenlerin devamlı olarak nasihat niteliğinde konuşması, okullarda resmi ortamın velileri tedirgin etmesi, veli toplantılarına gereken önemin verilmemesi, öğretmenlerin ailelere karşı gereğinden fazla otoriter yaklaşması ve kendi eğitim düzeylerinin yeterli olmaması şeklinde sıralanmışlardır (Çalışkan ve Ayık, 2015).

2.7. İletişim

İletişim ilk insandan günümüze gelen ve yaşamın neredeyse her alanına nüfus etmiş bir kavramdır. Birçok kaynakta farklı tanımları olsa da Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde, “Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2025). Sayısız bilim dalının inceleme alanına giren iletişim kavramı kaynak ile alıcı arasında karşılıklı bir

etkileşim sürecidir. İletişimde kişiler fikirlerini, tavırlarını ve tecrübelerini ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda iletişim sürecinde bireyler başkalarından etkilenirken diğer insanları da etkilemişlerdir (Aydemir, vd., 2021). Cüceloğlu (2016) iletişimi insana özgü olmaktan çıkarmış ve şu tanımlamayı yapmıştır: “İletişim, iki birim arasındaki birbiri ile ilişkili bir mesaj alışverişidir.”. Bu tanımdaki “birim” sözcüğü insanı, makineleri, hayvanları içermektedir. İletişimin anlamlı şekilde gerçekleşebilmesi ise iki unsurun hazır olmasına bağlıdır. Dumanla başlayan iletişim süreci, günümüzde teknoloji ile iletişimin bütünleşmesiyle farklı bir boyut kazanmıştır. Özellikle Sanayi Devrimi ile birlikte elektromanyetik kablolar ve sinyallerin iletişimi yönlendirmesi sayesinde iletişim teknolojileri adı verilen yeni kavramın ortaya çıkmasına neden olmuştur (Elitaş, 2018).

İletişim sürecinin başlaması devam etmesi ve sonlanması basit görünen bir yapıda gerçekleşir. Bu süreçte, kaynak tarafından belli bir mesajın (İleti) kodlanarak, kanal aracılığı ile alıcıya gönderilmesi ve alıcı tarafından açılan kodların yeniden kaynağa gönderilmesi sağlanır. İletişim sürecinde bahsi geçen kavramların tanımları şu şekildedir:

Kaynak (Gönderici Birim): Gönderici birim diye ifade edilen kaynak mesajın çıkış noktası ya da mesajı ileten kaynak şeklinde isimlendirilebilir. İletişim süreci her şekilde kaynaktan çıkan mesaj ile başlamaktadır. Mesajı oluşturan kısımdır denilebilir. Gönderici birim ulaştırdığı mesajı kendi oluşturabildiği gibi mevcut bir mesajı işleyerek alıcıya yani hedef kitleye ulaştırabilir (Tutar ve Yılmaz, 2013; Işık, 2019).

Mesaj (İleti): Kaynak birimi tarafından oluşturulan duyuşsal, düşünsel ve duygusal öğeleri içeren semboller mesaj yani ileti olarak tanımlanmaktadır (Tutar ve Yılmaz, 2013). Cüceloğlu’na (2016) mesajı, “Kaynak biriminde içeriğin bir süreçten geçirilmiş hâli” şeklinde tanımlamıştır. Gönderici birim tarafından gönderilmek istenen bir mesaj ile iletişim süreci başlar.

Kodlama: Anlamlı simgeler şeklinde ifade edilen kod, bir mesajın işaret durumuna dönüşmesini ifade etmektedir. Kaynağın iletmeyi istediği bilgi, duygu ve düşünceleri alıcı birimin anlayabileceği şekilde harekete çevirerek veya sembolize ederek kodlamasıdır. Buradan kodlamanın kaynak tarafından yapıldığı görülmektedir. Etkin iletişim kurulabilmesi için, kaynak kodlamada alıcının bilebileceği sembolleri kullanmalıdır (Çamdereli, 2015; Ekici, 2020).

Kanal: Kaynak tarafından kodlanan ve işaret durumuna dönüştürülen mesajın iletişim sürecinde alıcıya aktarıldığı yol veya iletinin alıcıya ulaşmasını sağlayan teknik, yöntem, araç ve ortam kanal olarak tanımlanmaktadır (Çamdereli, 2015; Cüceloğlu, 2016; Ekici, 2020).

Kanal, kaynak ile alıcı arasında bir bağ veya köprü görevi görmekte, iletinin alıcıya ulaşması işlevini üstlenmektedir.

Kod Açma: Kaynak tarafından alıcıya kodlanarak gönderilen iletinin içeriğinin aslına uygun şekilde alıcı tarafından çözümlenmesi ve yorumlanması kod açma olarak tanımlanmaktadır (Çamdereli, 2015; Ekici, 2020). Yani iletinin yorumlanması ve anlamlı şekle getirilmesidir.

Alıcı (Hedef Birim): İletişim sürecinde ulaştırılan iletiyi algılaması istenen kişi/kişiler veya birim alıcı olarak tanımlanmaktadır. Alıcı, tek kişi olabileceği gibi bir birim, bir grup veya topluluk olabilir. Kaynak tarafından kodlanan ve işaret haline dönüştürülen mesajı alan alıcı, bunu çözümler ve anlamlandırarak yorumlar (Çamdereli, 2015; Ekici, 2020). İletim işlemi, ulaştırılmak istenen ileti alıcıya doğru ulaştığında gerçekleşmiş olur.

Geri bildirim: İletişim sürecinde alıcı taraftan kaynağa yönelen tepkilerin tümü geri bildirim, diğer bir ifade ile dönüt olarak nitelendirilmektedir. Geri bildirim bir anlamda alıcının kaynağın iletisine verdiği yanıt olarak da tanımlanmaktadır (Cüceloğlu, 2016). Geri bildirim sağlandığında alıcı, iletişimde yer alma kararını vermiş olacaktır. Alıcının bir tepki sonucunda iletişim sürecine girmesi durumunda ise alıcı ve kaynak arasında rollerin değişimi gündeme gelmektedir. Bu durumda alıcı kaynak, kaynak ise alıcı konumuna geçebilmektedir. Bu döngü geri bildirim devam ettikçe sürer. Bu bakımdan iletişim sürecinin devamlılığının geri bildirim ögesi ile sağlandığı söylenebilir.

Genel olarak iletişim süreci değerlendirildiğinde, alıcıya iletilmek istenen mesajın doğru ulaşması durumunda iletim işlemi gerçekleşir. Fakat bu tam iletişim olmaz. Zira iletişimden bahsedilebilmesi için karşılıklı olarak yani çift yönlü bilgi akışının olması şarttır. Kaynaktan alıcıya doğru tek yönlü bilgi aktarımında enformasyon, çift yönlü bilgi akışında ise iletişim gerçekleşebilir (Dökmen, 2016). Bu bağlamda iletişimin yalnız geri bildirim alındığı zaman gerçekleşebileceği görülmektedir. Alıcı ile iletişim kurulması istendiğinde, alıcıya geri bildirim olanağı tanınmalıdır

2.8. Okul-Aile İşbirliğini Sağlama Yolları

Okullar farklı kademelerde eğitim veren kurumlardır. Eğitimi kurumu olan okullarda aile ile iletişimi sürdürmek, öğrenci hakkında bilgilendirme yapmak için şarttır. Bu anlamda da işbirliğinin gerekli olduğunu ifade etmek yadsınamaz bir gerçektir. Okul aile işbirliği sayesinde öğrencilerin okul başarılarının yükseltilmesinde okul ve aile arasındaki köprünün

sağlam temellere oturtulması şarttır. Sonuçta bu durum eğitim programlarının ihtiyaçlarına olumlu yanıt verilmesi açısından sistematik bir yaklaşım olarak görülmektedir (Lindberg, 2014). Öğrencilerin beklentilerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını anlayabilmek için iletişim bir ön şarttır (Ünüvar, 2010). Okul eğitim verdiği öğrencilerin aileleriyle bu iletişimi geliştirmeli ve karşılıklı güven ortamını sağlanmalıdır. İletişimin geliştirilmesi ve güven ortamının oluşması için birçok araç ve yöntem vardır. Bu araç ve yöntemlerin temeli okulun çevresini tanınması ve kendisini çevreye tanıtmaları olmak üzere iki başlık altında toplanabilir (Şişman ve Turan, 2004: 254). Alanyazın incelendiğinde okul ve aile arasında kurulabilecek farklı iletişim yollarının olduğu görülmektedir. İletişim yollarıyla alakalı birçok araştırmacı “Doğan (1995), Tutkun ve Köksal (2002), Aydın (2004), Aslan, Arslan ve Nural (2004), Doğru (2005), Ömeroğlu ve Can Yaşar (2005), Çelik (2005), Akkaya (2007), Işık (2007)” benzer yöntem ve tekniklerin olduğunu ifade etmişlerdir. Gelfer (1991) ’in “Öğretmen Veli İş birliği” çerçevesinde yaptığı çalışmada telefon görüşmelerinin, veli tarafından yapılacak okul ziyaretlerinin, okul tarafından oluşturulacak veli ziyaretlerinin, eve gönderilecek çocukla ilgili gelişim kayıtlarının, ailelerin de olduğu eğitim atölyelerinin ve toplantıların öneminden bahsetmektedir (Kaşıkçı, 1996).

Ailelerle iletişimde öğretmenlerin yararlanabileceği araç ve yöntemleri olarak; yüz yüze veya telefonla görüşme, broşür, ilan, dergi ve gazetelerden yararlanma, okuldaki panolar, geziler, kermesler, yemekler ve törenler gibi sosyal kültürel etkinlikler, mektup, sosyal medya, toplantı ve anketler, istek ve öneri kutuları ve okul aile birliği çalışmaları sayılabilir (Şişman ve Turan, 2004). Yapılan bu çalışmalar okul idaresi ve öğretmenlerce değerlendirildikten sonra eksiklikler tespit edilip elde edilen verilerin ışığında gerekli öneriler sunulabilir (Şişman ve Turan, 2004). Günümüzde ise bakanlıkça oluşturulan okullardaki görüşmelerde kullanılan randevu sistemi yer almaktadır. Aileler öğretmenlerle görüşmelerini saatlik bazda belirli günlerde gerçekleştirmektedir. Ayrıca öğretmenler tarafından oluşturulan sosyal medya gruplarında bilgilendirmeler yapılmakta teknolojinin gelişmesiyle de okul aile iletişimi daha kolay olmaktadır. Okul aile iletişimde bahsi geçen iletişim yollarını ayrıntılı değerlendirmek gerekmektedir.

2.8.1 Ev ziyaretleri

Eğitimin sadece okulda yapıldığını düşünmek büyük bir yanılgıdır. Eğitim, hayatın her anında ve yerinde gerçekleşen bir olgudur. Bu olgunun en çok gerçekleştiği yerlerden birisi de çocuğun hayatını sürdürdüğü evdir. Bu durum göz önüne alındığında sağlıklı bir gelişim için

ev ortamının çocuğa uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Hugo ve Masalesa, 2021; Sucuoğlu, vd., 2019).

Daha çok öğretmenlerin çocuğun evine yaptığı ziyaretlere ev ziyaretleri denmektedir. Aile katılım çalışmaları adı altında yürütülen bu ziyaretler ailelerle ilgili bilgiye sahip olmak için yapılır. Bu ziyaretlerde çocuğun içinde ortamın özellikleri görülürken ailenin genel yapısı hakkında bilgi sahibi olunabilir (Çamlıbel Çakmak, 2010). Bununla birlikte aile; evine gelen, kendisine misafir olan ve değer veren öğretmene karşı güven duygusu hisseder. Bir öğretmen için de aile bireylerinin çocuğa karşı tavırlarının öğrenilmesi, çocukla ilgili beklentilerin fark edilmesi de ev ziyaretleriyle gerçekleşebilir. Ev ziyareti yapan öğretmen kolay yoldan çocukların kavram gelişimiyle ilgili aileye bilgiler verebilir. Çocukların kavram gelişiminde günlük yapılan ev işlerinin önemi büyüktür. Öğretmenler açısından ev ziyaretleri iyi bir gözlem fırsatıdır. Öğretmen aile bireylerini ve öğrencisini izleyebilir. Ayrıca okulda verilen eğitimin evde de uygulanıp uygulanmadığını kontrol etme imkânı bulur (Çelik, 2005).

Ev ziyaretleri konusu birçok araştırmacının çalışma alanı içerisine girmiştir. Konuyla ilgili olarak Meyer ve Mann'ın (2006), ev ziyaretleriyle ilgili çalışmasında okul öncesi eğitimden ilköğretim kademesine geçen öğrencilerin okul başarısını etkileyen unsurlar üzerinde durmuşlardır. Bu çalışmada 26 öğretmenle betimsel bir çalışma yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler ev ziyaretlerinin çocuk ve aile iletişimini güçlendirdiğini düşünmektedirler. Ayrıca ev ziyaretleri sonucunda ailelerin çocuklarını daha iyi anladığını ifade eden öğretmenler, evdeki ortam özelliklerinin çocukların akademik başarısına olan etkisini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Alanyazın incelediğinde Gülcan ve Taner'in (2011), yaptıkları çalışmada ilköğretimdeki öğrencilerin akademik başarısı ve okul oryantasyonunda okul idarecileri ve öğretmenlerin yaptığı ev ziyaretlerinin olumlu etki gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmen ve aileler; ev ziyaretlerinin çocuğun gelişiminde faydalı olduğunu ve ziyaretler sonucunda ailenin kendisini değerli hissettiğini ifade etmişlerdir. Araştırmanın bu bulgusu literatürdeki diğer araştırma bulgularıyla (Ömeroğlu ve Can Yaşar 2005, Gülcan ve Taner (2011), Yıldız (2012) paralellik göstermektedir.

Ev ziyaretleri konusunda yaşanan sıkıntıların başında zaman sorunu gelmektedir. Zaman sorunu hem öğretmenler açısından hem de aileler açısından yaşanabilmektedir. Nitekim öğretmen mesai saatleri dışında bu ziyaretleri yaparken aileler de günlük çalışma saatleri sebebiyle bu durumdan etkilenmektedir. Güven (2011) yaptığı çalışmada öğretmenler, ev ziyaretlerini çocuk ve aile açısından önemli görmekle birlikte zaman konusunda sorun

yaşadıklarını belirtmişlerdir. Yıldız'ın (2012) çalışmasında öğretmenler, en çok zaman sıkıntısını ev ziyaretlerinin güçlüğü olarak görmüşlerdir. Yine çalışmada da bir diğer sorunun da ulaşım sıkıntısı olduğunu dile getirmişlerdir.

Ev ziyaretleri vasıtasıyla öğretmenler ve aile arasında yoğun bir bilgi ve fikir alışverişinin gerçekleştiğini söylemek mümkündür. Ev ortamında yapılan sohbet esnasında öğretmen ve aile arasında birçok diyalog ve bilgi transferi meydana gelir. Yıldız (2012), çalışmasında ev ziyaretleri sırasında öğretmenlerin ebeveynlere, çocuğun davranışları, okuldaki uyumu, öğretmeni ve arkadaşları ile olan ilişkisi, okulda yapılan etkinlikler ve evde de ailelerin uygulayabilecekleri etkinlik örnekleri, oyunlar ve ayrıca çocukların gelişim özellikleri, okul öncesi eğitimin önemi, okul öncesi dönemde yaşanabilecek sıkıntılar ve problemlere çözüm önerileri hakkında bilgi verdiklerini tespit etmiştir.

Öğretmenler ve aile arasında bir köprü vazifesi gören ev ziyaretleri genellikle aileler tarafından olumlu karşılanmakla birlikte aile ve çocuk arasındaki etkileşimi de kuvvetlendirmektedir. Meyer ve Mann (2006), ev ziyaretlerinin öğretmenlerin gelecekte aile ve çocuk ile kuracakları etkileşimleri olumlu yönde etkilediğini tespit etmişlerdir. Abbak (2008) ise yaptığı çalışmada ailelerin öğretmenleri evlerinde görmekten memnun oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bahçeli Kahraman ve Taner Derman (2012) çalışmalarında öğretmenlerin; yaptığı ev ziyaretlerinde ailelerden olumlu geribildirimler aldıklarını bildirmişlerdir.

Ev ziyaretlerinin daha etkili olarak yapılabilmesinde öğretmenler tarafından yapılacak önceden yapılacak planlamalar büyük önem arz etmektedir. Yapılan bir çalışmada öğretmenler ve ebeveynler; ev ziyaretlerinin daha sık, planlı ve amacına uygun yapılışı yönünde yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir (Erkan, vd., 2015). Bu doğrultuda Byrd (2012) ve Çamlıbel Çakmak (2010), ailelere yapılacak ev ziyaretlerinde dikkat edilmesi gereken başlıca unsurlardan birisi de bu ziyaretlerin planlı yapılmasıdır. Ailelerle sağlıklı, doğal bir iletişimin sağlanması için ailelerden önceden randevu alınması gerektiğini, bu ziyaretlerle ilgili amacın, sürenin ve ziyaretin neden gerekli olduğunun aileye bildirilmesinin önemli olduğunu vurgulamışlardır.

2.8.1. Etkinlik ve Toplantılar

Okul ile aile arasında bağların güçlenebilmesi için birçok farklı çalışma ve etkinlikler vardır. Bu çalışma etkinlikler sayesinde okul ve aileler birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı bulurlar. Okul içi ve dışı ne kadar çok farklı etkinlik olursa ailelerin okulla bağlarının o kadar

çok güçleneceği söylenebilir.

Okul tarafından organize edilecek eğitici geziler ve hem öğretmenler hem de velilerce yapılacak okul geceleri bu etkinliklerin başında gelmektedir (Ensari ve Zembat, 1999). Bununla birlikte farklı meslek gruplarına mensup aile bireylerinden yararlanılabilir. Örneğin doktor olan bir veli sağlık konusundaki bilgi birikimini aktarması ve mesleki özelliklerini anlatması için okula davet edilebilir (Dikmen, 1991). Ayrıca okul ve aileyi en fazla kaynaştıran etkinliklerden sayılan sportif ve kültürel faaliyetlerden de faydalanılabilir. Bunlara örnek olarak babalar arası futbol turnuvaları, sinema, tiyatro, sergiler etkinlikleri sayılabilir. Yine okuma bayramı, tanışma çayları, kermesler, uzmanlar tarafından yapılan seminer ve konferanslar bunların içerisinde (Karaman, 2007). Hatta okulda içi ve okul dışı etkinlikler konusunda ailelerle fikir alışverişinde de bulunulabilir. Ailelerin okulda tarafından düzenlenen sosyo-kültürel etkinliklere katılması öğrencinin akademik başarısını da arttırmaktadır (Gümüşeli, 2004).

Eğitimin paydaşlarından olan okul-aile-öğretmen sürekli birbiriyle iletişim halinde olmalıdır. Bu sayede paydaşlar daha çok şey paylaşacak ve birbirine karşı daha samimi olacaktır. Gökçe (2000) tarafından yapılan ilköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmada velilerin okuldaki sosyo-kültürel etkinliklerin olmasını ve öğretmenlerin kendileriyle daha fazla iletişim sağlamalarını istedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte okullardaki sosyo-kültürel etkinlikleri için okul aile birliği tarafından maddi desteğin oluşturulması gerekmektedir. Bu desteğin de okulun bulunduğu çevrenin sosyo-ekonomik durumuyla yakından ilişkili olduğu söylenebilir.

Okul tarafından yapılacak veli davetleri öğretmen ile arasındaki bağın gelişmesini sağlamaktadır. Veli davetlerinde öğretmenin aile ile kurduğu bağ ailenin okula gelme isteğini etkilemektedir. Bu anlamda öğretmenlerin velilere şeffaf davranması gerektiği söylenebilir. Ayrıca sınıf içi tüm etkinliklerde veliye açık olmalıdır. Bu sayede aileler, çocuklarının gelişimlerini hem daha yakından gözlemleyebileceklerdir hem de çocuklarıyla ilgili herhangi bir sorunla karşılaştıklarında sorunun çözümünde işleri daha kolay olacaktır. Bununla birlikte Türkiye’deki velilerin sınıf içi ziyaretlerde pek bulunmadıkları ifade edilebilir. Hatta pek çok velinin okulu ziyaret etme oranının düşük olduğu sonucuna ulaşılabilir. Velilerin okulu ziyaretleriyle alakalı herhangi bir yasal bir zorunluluk yoktur. Veliler istedikleri kadar ziyarette bulunabilirler. Fakat bu ziyaretlerin gerçekleşmesinde öğretmenlerin tavırları çok etkilidir. Örneğin veli ziyaretleri konusunda istekli ve duyarlı olan bir öğretmenin daha çok ziyaret edileceği aşıkardır. Biber (2002) tarafından yapılan Ailelerinin Sosyo-Ekonomik

Seviyelerine Göre Öğretmen-Aile İletişimi konulu çalışmada, sosyo-ekonomik durumu düşük ailelerin uygun giyecek bulamama, yüksek sosyo-ekonomik seviyeye sahip ailelerin ise görüşme için uygun saatleri olmaması sorunu sebebiyle okul ve sınıf ziyaretleri konusunda sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Biber, 2002). Kaşıkçı (1996) tarafından yapılan öğretmen veli işbirliğinde öğretmenlerin yeterlilikleri konulu araştırmada ise öğretmenlerin velilerin okulu ziyaret etme alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olmada %66'sı kendilerini yeterli görürken, %34'ü yetersiz görmektedir. Araştırma sonucunda kendini iyi gören bir öğretmenin veliyi okula kazandırabileceği sonucu ortaya çıkarken iyi görmeyen bir öğretmenin veliyi okula kazandırmada başarısız olacağı aşıkardır (Kaşıkçı, 1996).

2.8.2. Teknoloji ve Sosyal Medya

Okul ve aile arasında tutarlı, dengeli, sağlıklı karşılıklı anlayışa dayalı ilişki kurulması önemlidir. Bunun yanı sıra bu ilişkinin süreklilik arz etmesi de gerekmektedir (Başar, 1999). Eğitimin önündeki bütün engelleri kaldırabilmek okul aile işbirliğinin sağlıklı yürümesi için şarttır. Okul yönetimde öğretmenlerin yanında velilerin de yer alması, okul yönetimine önemli katkı sağlarken, okul yönetimi ile ilgili memnuniyet düzeyini arttıracaktır. Böylece veliler, okul ortamında daha fazla yer alacak ve okulun sorunları ile yakından ilgileneceklerdir (Ergin, vd., 2023)

Okul aile iletişiminin üst düzeyde sağlanabilmesi; okul ve aile arasındaki işbirliği ile yakından ilişkilidir. İş birliği sürecinde ön plana çıkan kavramlardan birisi de teknolojidir. Günümüz dünyasında hayatın her alanında sirayet eden teknoloji kavramının en önemli öğelerinin başında İnternet gelmektedir. Zira teknoloji ve İnternet birbirini tamamlayan kavramlardır. Okul aile iletişimde de teknoloji ve internet 4 ana kullanım alanına hizmet etmektedir. Bunlar; iletişim ve bilgilendirme, öğrenme ve öğretim, ilgi ve motivasyon, kaynak ve maliyettir (Blanchard, 1998) Bu alanları ayrıntılı şekilde açıklamak gerekirse;

İletişim ve Bilgilendirme: Teknolojinin yararlarından birisi de ev ile okul arasındaki iletişimin çift taraflı olmasını sağlamasıdır. Örnek olarak öğretmenler okul dışında öğrencinin sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini bu şekilde öğrenebilirken aileler de çocukların okul içerisinde neler yaptığına dair bilgileri kolay yoldan edinebilirler. Bununla birlikte öğretmenler mesafe olarak uzak veya dezavantajlı ailelerle daha hızlı iletişim içerisine geçebilirler. Bu sayede öğretmenlerin yüklerinin hafıfleyebileceği söylenebilir. Ayrıca yine dezavantajlı ailelerin okula yönelik tutumlarını geliştirmelerine yardımcı olabilir. Kısacası ailelerin okul yönetimine ve karar verme sürecine daha kolay dâhil olmalarını sağlayacağı

söylenir.

Öğrenme ve Öğretim: Teknolojinin birçok yararından birisi de öğretmenlerin öğretim becerilerine olan katkısıdır. Bu sayede öğretmenler hem öğrencilere hem de ailelere bilgi aktarırken rahat edeceklerdir. Bunun yanı sıra teknoloji, ailelerin ebeveynlik becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Teknoloji kullanımıyla çocukların okulda öğrendiklerinin evde pekiştirmesi sağlanır ve bu sayede de öğrenme ortaklığı meydana gelmiş olur. Teknoloji sayesinde çocukların sınıf dışı öğrenme kapasiteleri artacağından okul dışı öğretim faaliyetlerinin dışında bireyselleştirilmiş öğretim de gerçekleşmiş olacaktır. Teknolojik imkânlar ailelere maddi destek sağlar yani çocuklara çok az maliyetle ev tabanlı öğrenme fırsatı sunar. Öğretmenler; fotoğraf, resim, video vb. gibi unsurlarla çocukların ve ailelerin anlamakta zorluk çektiği kavramların daha rahat açıklanmasına yardımcı olabilirler.

İlgi ve Motivasyon: Teknolojinin sağlayacağı yararlardan birisi de ailelerin diğer ailelerle iletişimine sağlamasıdır. Teknoloji sayesinde aile katılımı ve katılımın sürekliliği artar. Bu da ailelerin, çocukların ve öğretmenlerin motivasyonlarının artmasında büyük rol oynar.

Kaynak ve Maliyet: Kaynak ve maliyetler anlamında teknolojinin imkanlarından yararlanılabilir. Zaman ve kaynaklar açısından tasarruf sağlayan ailelerin doğal olarak maliyetlerinin düşeceği söylenebilir. Ayrıca teknoloji eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasında önemli bir rol üstlenir (Blanchard, 1998).

Çeşitli teknolojik araçların gelişmesi öğretmenlerin de bu araçları kullanmasıyla teknoloji yoluyla iletişim gittikçe yaygınlaşmaktadır. Özellikle günümüzde herkesçe kullanılan bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlar iletişimin en önemli araçları hâline gelmiştir. (Kıldan ve Cingi, 2014). Bu bağlamda yeni teknolojilerin aile katılımını arttırdığı ve okulların da gelişen teknolojiyi aile katılımında bir strateji olarak kullanması gerektiği ifade edilebilir (Hornby, 2011).

Okul ve aile ilişkisi açısından iletişimin ne denli önemli olduğu herkesçe bilinmektedir. Okul ve aile arasındaki iletişim sürecinde kullanılan yollardan birisi de kısa mesajlardır. Kısa mesajlarla ilgili bilgi vermek gerekirse;

Kısa Mesaj (SMS): Teknolojiyi etkin kullanan okullarda yer ve saat sınırlaması olmaksızın iletişim imkânı vardır. Bu imkânı sağlayan iletişim sistemlerinden birisi de kısa mesaj uygulamasıdır. Okullardaki kısa mesaj sistemi, bilinen adıyla SMS, uygulaması aynı anda birçok kişiye hızlı bir biçimde ulaşılmasını sağlar. Bu mesaj sistemi ailede İnternet olmasa bile işe yaramaktadır. Ayrıca maddi yönden de avantajlı olması sebebiyle çokça tercih

edilmektedir. İletişim maliyetlerinin düşmesi ile birlikte haber mektupları, telefon görüşmeleri ve çeşitli yazışmalar yerine kısa mesajların bundan sonraki süreçte daha da sıklıkla kullanılacağı düşünülmektedir (Kıldan ve Cingi, 2014). Günümüz dünyasının gereği olarak yoğun mesai saatleriyle çalışan veya okulla irtibat kurmaya fırsatı olmayan ailelere mesaj yoluyla ulaşılabilir. Eğitimle ilgili etkinlik ve faaliyetler ailelere bu sayede iletilebilir (Graham-Glay”dan aktaran: Aktaş-Arnas, 2011).

Artık herkesin cebine giren akıllı telefonlar vasıtasıyla öğrenciyle ilgili aciliyet ifade eden bir durum olması durumunda mesajlaşmalar hızlı ve kolay bir iletişim aracı olarak kullanılabilir. Bununla birlikte bu mesaj sistemi öğrencilerin devamsızlık bilgilerinin paylaşılmasında kullanılabilir (Hornby, 2011).

Okul ve aile iletişimi sağlayan uygulamalardan birisi de e-posta sistemidir. Okul veri tabanına velilerin e-maillerinin aktarılmasıyla bilgilendirme süreci sağlanabilir. E-posta ile ilgili bilgi vermek gerekirse;

E-Posta: Teknolojinin hızlı bir şekilde yayılması sebebiyle mektup ve telgrafların yerini elektronik postaların aldığı söylenebilir. Öğretmenler ailelerle iletişim kurabilmek için e-postaları kullanabilirler (Hornby, 2011; Kıldan ve Cingi, 2014). Okul ve sınıflarla ilgili gelişmeler, haberler ve etkinlikler e-postalar yoluyla velilere iletilebilir. Ayrıca ailelerden okula getirmeleri istenilen evraklar, malzemeler, eşyalar vb. için kullanılabilir. (Aktaş-Arnas, 2011; Kıldan ve Cingi, 2014; Temel, vd., 2010). Özellikle akıllı telefonlardaki bazı programlar, gelen e-postalara anında bildirim sağladığı için kısa mesaj gibi aktif olarak kullanılmaya başlanmıştır (Kıldan ve Cingi, 2014). e-mail aracılığıyla okul ve sınıf bültenlerini gönderilebilir. Böylelikle okul hem baskı hem de posta maliyetlerinden kurtarılmış olur. Bununla birlikte bu materyallerin çocukların okul çantalarında kaybolma riskini ortadan kaldırılır (Hornby, 2011).

Okul ve aile arasındaki iletişimde kullanılan yollardan biri de Web siteleridir. Bu sayfalar sayesinde hızlı ve kolay iletişim gerçekleştirilmektedir. Web Siteleriyle ilgili bilgi vermek gerekirse;

Web Sitesi: Web siteleri öğretmenler tarafından oluşturulduktan sonra anne babalarla iletişimi gerçekleştirmek kullanılabilir. Bu siteler sayesinde öğretmenler; çocuklar ve okulla ilgili farklı haberleri, görsel unsurları ve videoları, etkinlikleri, ders başlangıç saati ve ders programını ulaştırabilirler (Aktaş-Arnas, 2011). Sitenin sayfalarında ailelere tavsiyeler verilerek onların çocuklarıyla evde neler yapabileceklerine dair öneriler, düşünceler ve faydalı fikirler paylaşılabilir (Hornby, 2011). Buradaki amaç bütün ailelere tek seferde ulaşmaktır.

Ayrıca günümüz teknolojisi aracılığıyla web sayfaları karşılıklı görüşlerin paylaşılabilceği diyalogların olduğu farklı aile yapılarına özel şekilde de dizayn edilebilir (Howe ve Simmons, 2005). Okulların kendi bünyelerinde bakanlıkça sağlanan imkanlar çerçevesinde oluşturulan bu adreslerde haberin hızlı ulaşımı da söz konusu olmaktadır. Aileler tarafından bu sayfalardan gelen bildirimlerin aktive edilmesi sonucunda bu mümkün olabilecektir (Kıldan ve Cingi, 2014). Fakat web sitelerinin yarar sağlaması için sürekli surette güncellenmesi gerekmektedir. Güncelleme yapılmayan sayfalar yararlı olmazlar. Ayrıca bu tür siteler internet erişimine ihtiyaç duymaları sebebiyle her zaman çok kullanışlı değillerdir. Aslında yayınlanan bilgileri ancak aileler siteye girerlerse görebilirler. Bu sebeple web siteleri de bir noktada pasif iletişim biçimidir (Howe ve Simmons, 2005).

Modern bilgi ve iletişim teknolojileri çağın gereği olarak neredeyse bütün eğitim kurumlarında ve evlerde kullanılmaktadır. Bu teknoloji, ailelerin okuldan ve çocuklarından; öğretmenlerin ise ailelerden ve evdeyken öğrencilerinden haberdar olmaları için önemli fırsatlar sunar. Bilgi ve iletişim teknolojilerine örnek olarak “kısa mesajlar, e-postalar, web siteleri” sayılabilir. Bu sayede ailelerle iletişim ortamları sağlamak mümkündür (Ho, vd., 2013).

Çağımızın en çok popüler kavramlarından olan İnternet, birden fazla iletişim kanalının beraber ortaya sunduğu; yazılı metin, fotoğraf, resim, video, müzik, ses kaydı, grafik vb. dosyalar ile bilgisayar programlarının paylaşıldığı ve birebir etkileşim ile gönderildiği, teknolojik araçlar arası oluşturulan bir ağdır (Özdilek, 2002). İnternet’in en önemli kolaylığı iletişim ve haberleşmedir. İnternet sayesinde insanlar herhangi bir hususta mesaj ile veya sesli arama ile etkileşim sağlayabilir, mesajları çok az bir ücretle istenilen zamanda dünyanın dört bir köşesine ulaştırabilir.

İnternetin insan hayatındaki yeri kuşkusuz önemlidir. İnternet sayesinde çok çeşitli iletişim sistemleri ve paylaşım ağları ortaya çıkmıştır. İnsanlar arası ilişkilerin tanımını yapan bir kavram olarak sosyal ağ kelime anlamı ile “Bir veya birden çok toplumsal işbirliğiyle birbirine kenetlenmiş, birbirleriyle bağ oluşturmuş olan kişiler ortaklıklar, topluluklar, gruplar anlamına gelmektedir.” (Çimen, 2014). Özellikle günümüzde İnternet erişiminin düşük maliyetli oluşu birçok kişinin bundan yararlanmasını sağlamıştır. Günümüzde yapılan araştırmalarda, özellikle son neslin, sosyal ağlar olmadan nasıl hayatta kalacağını bilmediği yönünde sonuçlar ortaya çıkmıştır. İnternet aracılığıyla hizmete sunulmuş olan sosyal ağlar, kullanıcıların sosyalleşmesi ve haberleşmesi konusunda büyük büyük role sahiptir (Tınmaz, 2011). Sosyal ağlarda günlük hayattakine benzer sohbetler, ikili ilişkiler, duygu ve düşünce

alışverişi ve genel ilgi duyulan şeylerde kökleşmektedir (Çimen, 2014)

Sosyal ağlar; insanların günlük yaşantılarında, diğer insanlarla iletişime geçmelerini sağlar. Bu iletişim sürecinde; mesajlaşma, görüntülü ve sesli konuşma, fotoğraf, video, ses kaydı, dosya iletimi en çok kullanılan yöntemlerdir. Teknolojinin ve internetin gelişmesiyle Bu ağların kullanımı artmış hem ülkemizde hem de dünyada sosyal ağlara ve bu ağları kullanmaya duyulan ihtiyaç artmıştır. Bu sayede, bu mecralar birer sosyal ihtiyaç haline gelmiş ve dünyanın hemen her yerinden bu ortamlara erişim kolaylaşmıştır (Kaçar, 2020).

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı'nın (CİB) sosyal ağlar ile ilgili Sosyal Ağ Haritası verilerine göre, 2022 yılında Türkiye'deki internet erişim oranı %98,6'dır ve sosyal ağları evde kullanan kişi oranı ise %88'dir. Bu araştırma aynı zamanda, Türkiye'deki kullanıcıların %5,2'sinin günde 6 saatten fazla sosyal ağlarda zaman geçirdiğini ve %96'sının sosyal ağlara telefon üzerinden bağlandığını göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, Türkiye'de en fazla kullanılan sosyal medya platformları sırasıyla WhatsApp (%81,9), Instagram (%75,2), YouTube (%44,5), Facebook (%42,2), Twitter (%25,1), Tik Tok (%13,6), Telegram (%5,9), Snapchat'tir (%5,5) ve Bip (%1,4) tir (Cumhurbaşkanlığı İletişim Dairesi Başkanlığı, 2023).

Bu iletişimi en kolay yoldan sağlayan sosyal ağlardan birisi de yaklaşık 4 milyar kişinin WhatsApp programıdır. Birçok kişi bu programı aktif olarak kullanmakta ve istatistiklere göre en çok ilgi gören sosyal ağ uygulaması olarak bilinmektedir. WhatsApp ücretsiz olması sebebiyle teknoloji dünyasında ön plana çıkan bir platform olmuştur. Çok ilgi gören WhatsApp; kişilerin telefon numarasını, kimliği olarak kullanmasına imkân tanımaktadır. WhatsApp, akıllı cep telefonlarında ve bilgisayarlarda kullanılabilen bir mesajlaşma uygulamasıdır. Mobil araçlarda Wi-Fi veya 2G, 3G, 4G, EDGE gibi hücresel verilerden herhangi bir tanesi olduğunda sosyal çevre ile iletişim WhatsApp ile sağlanabilir. WhatsApp ayrıca eğitim alanında da oldukça yaygın şekilde kullanılmaktadır. WhatsApp düşünme, konuşma, okuma, yazma, dinleme ve anlama becerilerinin aktif olduğu işbirlikçi öğrenme alanlarının sağlandığı bir uygulamadır. WhatsApp sayesinde tartışılmak üzere paylaşılan içeriklerin ya da mevzuatların gruptaki diğer kişilere gönderilmesi ve gönderilen mevzuatların daha anlaşılır hale gelmesine olanak tanımaktadır (Sönmezoğlu, 2019).

Öğretmenlerin ailelerle iletişim kurarken tercih ettiği yollardan birisi de Whatsapp platformudur. Bu programın tercih edilmesinde akıllı telefonların insanlar tarafından çok tercih edilmesi, programın ücretsiz olması, kullanımının kolay olması, bir anda daha çok kişiye ulaşılabilir olması gelmektedir. Öğretmenler öğrencilerle ilgili duyuru yapacaklarında

veya istek beklentilerini dile getireceklerinde kullandıkları iletişim yöntemlerin başında Sosyal medya uygulaması Whatsapp'ın geldiği söylenebilir. Aileler de öğretmenlerle iletişim kurarken benzer sebeplerle bu uygulamayı sıkça tercih ederler.

Bütün eğitim kademelerinde ailelerle iletişim kurma ve aile katılımının önündeki en büyük engellerin başında ailelerin öğretmene, öğretmenin ise ailelere ulaşım sıkıntısı olduğu düşünüldüğünde sosyal medyanın aile katılımı ve iletişimi noktasında kullanışlı bir araç olabileceği düşünülebilir. Literatürdeki birçok çalışmada da sosyal medyanın aile eğitimi ve katılımında kullanılabilir olduğu görülebilir. Kısacası günümüzün en popüler kavramlarından olan internet ile sosyal medya; okul ve aile arasında duyuru ve haberleşme amacıyla kullanılabilir. Sosyal medya sayesinde ailelere gün içerisindeki olay ve faaliyetler, çocukların fotoğrafları ya da haber mektupları iletebilir. Ayrıca ailelerle iletişim kurmak için bir e mail grubu oluşturulabilir. Yine yapılacak duyurular, önemli hatırlatmalar tüm grup ile aynı anda paylaşılabilir veya hazırlanan bir web sayfası üzerinden ailelere çocuklarının yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi verilebilir (Temel, vd., 2010).

2.9. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu kısmında okul ile işbirliği ve bu kapsamdaki iletişim araçlarını işleyen yurt dışı ve yurt içi araştırmalara yer verilmiştir. Birçok araştırma, okul ile ailenin sağlıklı bir iletişim kurması sonucu ortaya çıkan olumlu sonuçları ve bu sonuçların olumlu etkisini göstermektedir (Aslan, 1994).

2.9.1. Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar

Orell ve Pihlaja (2020) tarafından yapılan Finlandiya'nın temel eğitim programında okul-aile işbirliğini konu alan çalışmada okul aile işbirliğinin okulların işleyişinde temel yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çekirdek eğitim programında eğitim açısından okul-aile işbirliğini inceleyen bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca okul aile işbirliğinin eğitim programlarına girmesi gerektiğini savunan araştırma Fin öğretmenleri arasında çeşitli tartışmalara neden olmuştur. Fin öğretmenlerinden bazıları okul kültüründe değişikliklerin yapılması gerektiğini düşünürken bazı öğretmenler ise bu değişikliklerin yersiz olduğunu bununla birlikte eğitimin temelini sarsılacağını düşünmüşlerdir. Bu öğretmenler eğitim programının aynı şekilde kalması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Yantoro ve Istofa (2020) tarafından Endonezya'daki ilkokullarda görev yapan okul

müdürlerinin eğitimdeki son gelişmelere göre okul-aile işbirliği hakkındaki görüşleri ile ilgili yaptıkları çalışmada; okul-aile işbirliğinin eğitimde var olduğu ancak okullarda istenilen şekilde öğretmen-ebeveyn ilişkisinin kurulamadığı sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada okul müdürleri; durumun iki başlıca nedenden kaynaklandığını düşünmektedirler. Bunlardan birinci ailelerdeki bilgi yetersizliğidir. Diğer bir neden de ailelerin zaman sorunu yaşamasıdır. Okul müdürleri; öğretmenlerin aileler ile işbirliği yapması gerektiğini ve eğitim sisteminde bazı noktaların değişmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Xiaoyang, Sidhu, PKVelloo (2018) tarafından yapılan okul aile işbirliği konulu çalışmada Çin'in Ning Xia Ning bölgesinde bulunan iki ilkokul belirlenmiştir. Random seçilen ailelerin oluşturduğu araştırmada toplanan veriler anket formu ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yöntemiyle sağlanmıştır. Ailelerin çocuklarıyla, öğretmenleriyle ve okulla anlamlı bir ilişki içerisinde oldukları ulaşılan sonuçlar arasındadır. Ayrıca okul düzenlenen faaliyetlerde aile katılımı gerçekleştiğinde çocukların akademik başarıları ile olumlu yakın ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonuçlarını etkileyen önemli unsurlardan birisi de ailelerin büyük bir kısmının tek çocuklu ve %75'inin üniversite mezunu olmasıdır. Yalnızca iki ilkokulda yapılan bu çalışmanın bulgularını Çin'deki tüm okullara genellemek yanlış olabilir fakat ailelerin bakış açılarıyla ilgili bilgi edinmek adına bu çalışmanın yardımcı olacağı görülmektedir.

Ilhmeideh, Alfasi, Al-Maadadi, Coughlin (2018)'in yaptığı çalışmada, Arap körfezinin bulunduğu bölgede aile-okul arasındaki işbirliğini işleyen çalışma sayısının az olduğu görülmüştür. Araştırmacılar; bölgede yaşayan anne babaların, küçük yaş çocuklarının öğretmenlerinin okul aile işbirliğine bakış açılarını incelemişlerdir. Veri toplama grubunun içine okul yöneticilerini ve Katar'da yaşayan okul danışmanlarını da katan araştırmacılar; Epstein tarafından oluşturulan 6 tür ebeveyn katılım anketini kullanmışlardır. Doha kentinden 552 katılımcıya uygulanan anketin sonuçlarına bakıldığında, aile-okul ilişkilerinin yüksek ve orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte evde öğrenme boyutunun daha fazla, karar verme boyutunun ise daha az olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışma grubunun içinde yer alan okul personelinin görüşleri ise velilere göre daha olumlu olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmacılar tarafından okul ile aile birliği çalışmalarına katkı sağlayacak öneriler de çalışmanın içerisinde mevcuttur.

Papadatou ve Alexopoulos (2019)'un çalışmasına bakıldığında nicel bir yaklaşımla araştırmalarını yaptıkları görülmektedir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde okul

içerisinde öğretmenler, idare ve aileler arasında işbirliği tam meydana gelmediğinde okul ve aile arasında iletişim kurulmadığı, bu durumun bir sonucu olarak da ailelerin bundan olumsuz etkilendiği belirlenmiştir.

Pancu ve Bocos (2016) yaptıkları çalışmada okul ile aile arasındaki iletişimin ve işbirliğinin artırılması için nasıl bir stratejinin uygulanması gerektiği konusunda ebeveynlerin görüşlerine başvurmuşlar ve nicel araştırma yöntemi kullanılmışlardır. Araştırma bulgularına göre işbirliğinin daha iyi gerçekleşmesi için öğretmenlerin ailelere işbirliği hakkında bilgiler ve öneriler vermesi, veli toplantıları ve telefon görüşmeleri birlikte mailler gibi uygulamalar yapılması gerektiği görülmüştür.

2.9.2. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Demir (2022) tarafınca yapılan “Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Veli Görüşleri” isimli çalışma, Eskişehir ilinin Tepebaşı ilçesindeki üç devlet ve üç özel ilkokulu kapsamaktadır. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin görüşlerini belirtildiği çalışmada nitel bir araştırma yönetimi kullanılmıştır. Çalışmadaki veriler elde edilirken altı ilkokulda eğitim gören dördüncü sınıf öğrencilerinden, öğrencilerin ailelerinden ve öğretmenlerden yarı yapılandırılmış görüşme sorularını cevaplamaları istenmiştir. Bununla birlikte çalışmada yer alacak katılımcıların seçilmesinde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. On yedi öğretmen, on sekiz veli ve on dokuz öğrenci olmak üzere toplam elli dört kişi ile yapılan görüşmeler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin, ailelerin ve öğrencilerin okul-aile işbirliği ile ilgili ortak düşüncelerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okul aile işbirliği kapsamında oluşturulan etkinliklerde özel okul ve devlet okulları arasında ortak faaliyetlerin olduğu belirlenmiştir. Okul türleri değişse de okul aile işbirliği konusunda; öğretmenlerin, öğrencilerin ve öğretmenlerin benzer beklentilerinin ve sorunlarının olduğu da tespit edilmiştir.

Akbaşlı ve Diş (2019)’in araştırması, okul-aile işbirliğinin faydalarını konu almaktadır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine başvurularak yapılan çalışmada alanyazına katkı sağlayacak önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında öğretmenin motivasyonun ve öğrencinin akademik başarısının etkili okul aile işbirliğine bağlı olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda okul-aile işbirliği etkili bir biçimde işlediğinde, velilerin okul amaçları doğrultusunda istekli şekilde güdüldüğü ve olumlu öğrenme ortamlarının oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Albez ve Ada (2017) tarafından yapılan “Okul-aile ortaklığı: Güçlükler, Beklentiler, Gereksinimler, Öneriler” isimli araştırmalarında okul-aile işbirliği sürecinde okulun ve ailelerin düşüncelerini, tarafların birbirinden beklentilerini, ortaya çıkan problemlerin neler olduğunu incelemişlerdir. Çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Ortaya çıkan bulgular şu şekildedir: okul-aile işbirliği sürecinde okulun aileler ile yakın ilişkiler kurduğunda ailelerinde benzer şekilde hareket ettiği, işbirliği sürecinin olması gereken seviyede gerçekleşmediği, öğrencinin farklı alanlardaki gelişiminin artması için ailelerin ve okulların birbiriyle koordineli hareket etmesi gerektiği sonuçlarına varılmıştır.

Çinkır, Nayır (2017)’ın 173 aile üzerinde yaptığı “Okul Aile İşbirliği Standartlarına İlişkin Velilerin Görüşlerine Göre İncelenmesi” isimli çalışmasında “Okul Aile İşbirliği Standartları” ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde ailelerin okul-aile birlikleri ile ilgili sıkıntı yaşamadıkları ve okul aile işbirliği standartlarıyla ilgili anlatımları önemsedikleri ortaya çıkmıştır. Fakat aileler standartların uygulanmadığını ifade etmişlerdir.

Çalışkan ve Ayık (2015)’ın “Okul Aile Birliği ve Velilerle İletişim” isimli çalışmasında okul aile birlikleri ile ilgili bilgiler ve okul ile veliler arasında kurulan iletişimin etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde okul-aile birliğinin ne kadar gerekli olduğu ve okul ile aile arasında kurulan iletişim sürecinin değeri ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak öğrenci başarısının yükselmesinde okul-aile-öğrenci paydaşları arasında iletişimsel boyutta bir uyumun olması gerektiği söylenebilir. Araştırma sürecinde bir program hazırlanmıştır. Hazırlanan programa uyan ailelerin çocukları ile programa uymayan ailelerin çocukları arasında başarı farkı ortaya çıkmıştır.

Çayak ve Ergi (2015)’nin “Öğretmen-Veli İşbirliği ile İlkokul Öğrencilerinin Sınıf İçindeki İstenmeyen Davranışları Arasındaki İlişki” isimli çalışmasında, öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içerisinde gösterdikleri olumsuz davranışlar arasındaki bağlantıyı değerlendirmişlerdir. Araştırmacılar yöntem olarak ilişkisel tarama yönteminden faydalanmışlardır. Çalışma sonuçlarına bakıldığında; okul ve sınıf içerisinde öğrenci tarafından sergilenen istenmeyen davranışların önlenmesinde okul aile işbirliğinin gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Zira yine işbirliği çerçevesinde velilerin tutumlarının, cinsiyetlerine ve sahip oldukları çocuk sayısına göre değişiklik gösterdiği ortaya çıkmıştır. Olumsuz öğrenci davranışlarının önlenmesi sürecinde velilerin yaşlarının ve öğrenim durumlarının da etkili olduğu araştırma sonuçları içerisindedir.

Argon ve Kıyıcı (2012)’nin yaptığı “İlköğretim Kurumlarında Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri” isimli çalışmada öğretmenlerin ailelerin

eğitim sürecine ne düzeyde katıldıklarına dair görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada ailelerin eğitim sürecine daha fazla katılması için seminer, ev görüşmesi, toplantı gibi faaliyetlerin yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca ailelerin kültür ve eğitim durumunun, gelir seviyesinin, aile içinde yaşanan problemlerin eğitim sürecine katılımını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle aile katılımlarının daha fazla hale getirmek için, seminer, ev görüşmeleri gibi faaliyetlerin yapılması gerektiği görüşüne ulaşılmıştır.

Kaplan, Öztürk ve Ertör (2013)'ün yaptığı “Aile Ziyaretlerinin Öğrencilerin Okuluna ve Ailesine Yönelik Tutumuna Etkisi” isimli çalışmada; aile ziyaretleri sonucunda öğrencilerin tutumlarında ne gibi değişimler meydana geldiği incelenmiştir. Nicel araştırma yöntemiyle oluşturulan araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde; öğretmenlerin aile ziyaretleri yapmasının öğrenciler üzerinde birçok yönden olumlu etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler ailesine, öğretmenlerine, okuldaki diğer insanlara karşı davranışlarında, tutumlarında daha sağlıklı ve daha olumlu ilişkiler kurdukları sonucuna ulaşılmıştır.

Özgen ve Aydın (2010)'ın “Okul-Aile İşbirliğine Yönelik, Öğretmen ve Veli Görüşleri” isimli çalışmasında, okul-aile işbirliğiyle ilgili olarak öğretmen ailelerin fikirleri çerçevesinde var olan durumunun ne olduğu incelenmiştir. Buna ek olarak okul aile işbirliğinin daha işlevsel olmasına yönelik hangi önerilerin geliştirilebileceği araştırılmıştır. Çalışma, sonuçları değerlendirildiğinde; okul ve aile arasındaki işbirliğinin sağlanmasında sorunların bulunduğu ve bu sorunların çözümlerine yönelik ortak görüşlerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda veliler ve okul yönetimlerinin desteğe ve rehberliğe gereksinim duyduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yıldırım ve Dönmez (2008) tarafından bir ilköğretim okulda okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve velilerin neler düşündüğü araştırılmıştır. Çalışma sonucunda, okul-aile işbirliğinin öğrencinin hem akademik alandaki başarısında hem de sosyal hayatında -çok etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonuçlarından birisi de ailelerle kurulan iletişimde yüz yüze görüşme tekniğinin daha çok tercih edildiği ve başka yöntem ve tekniklerin de kullanıldığı ifade edilmiştir.

Gül (2007) tarafından yapılan “Eğitimde Çocuk Başarısı İçin Okul-Aile İşbirliği” isimli çalışma İstanbul ili Ümraniye ve Kartal ilçesindeki ilköğretim okullarında uygulanmıştır. Araştırma 5 devlet okulunda, öğretmen ve ailelere anket uygulanması şeklinde yapılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre; ailenin eğitim seviyesinin yüksekliği ve çocuğa gösterilen ilginin yüksekliği çocuğun akademik başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Okulda yapılan çalışmaları evde de destekleyen ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğu

gözlemlenmiştir. Yine çalışma sonuçlarından biri de öğretmenle iletişim halinde olan velilerin çocuklarının daha hızlı şekilde dersleri kavradıkları sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

İlköğretimde okul aile işbirliği kapsamında okul ve aile arasındaki gerçekleşen iletişim araçlarının önemini ortaya koymak için yapılan bu araştırma, nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerin tercih edildiği, algı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çalışmada nitel araştırma yöntemi deseni olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması deseni, gerçek ortamda olan olay ve durumlara detaylı bir şekilde bakıldığı, verilerin sistematik olarak toplandığı, tek bir olay ya da durumun boylamsal olarak derinlemesine araştırıldığı bir yöntemdir (Subaşı ve Okumuş, 2017). Diğer bir söyleyiş ile durum çalışması birbirleri ile arasında nedensellik ilişkisi olduğu kabul görülen olay ve durumları tanımlamada, betimlemede ve açıklamada kullanılmaktadır (Yin, 1984). Durum çalışması kanıt ve net bilgiye ulaşmanın zorunlu olduğu, gündelik bir durumun kendi doğal ortamında muhteviyat ve nesne arasındaki sınırın kesin bir biçimde belirgin olmadığı durumlarda kullanılan bir araştırma biçimidir (Özdemir, 2010).

Nitel araştırmalarda çokça kullanılan görüşme tekniği, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniklerinden biridir (Karasar, 2005). Bu araştırmada da verilerin toplanma yönetimi olarak görüşme tekniği tercih edilmiştir.

Araştırmacının hazırlık yaparak önceden oluşturduğu soruları karşısındakine sorarak bir söyleşi durumu oluşturduğu ve araştırmalarda da yaygın şekilde kullanılan görüşme veya mülakat önemli bir veri toplama tekniğidir (Kuş, 2003). Görüşme veya mülakat tekniğinde araştırmacılar farklı uygulama teknikleri kullanabilmektedirler. Araştırmalarda en yaygın şekilde kullanılan görüşme teknikleri: yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşmelerdir (Karasar, 2005). Bu görüşmelerle ilgili kısa bir bilgi vermek gerekirse; araştırmacılar yapılandırılmış görüşmede hangi tür soruları soracaklarını ve hangi verileri toplayacaklarını en ayrıntılı biçimde belirlerler. Yapılandırılmamış görüşmede ise araştırmacılar görüşme soruları önceden belirlese bile görüşme sırasındaki gelişmelere göre, yeni sorular sorulabilirler. Son olarak yarı yapılandırılmış görüşme ise araştırmacılar

yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmelerin arasında bir görüşme planı yaparlar. Bu durum hem görüşmeciye görüşme sırasında esneklik kazandırır hem de soruların önceden planlanmasını gerektirir. Bu teknikte görüşme sırasında alınan cevaplar tam manasıyla anlaşılmamışsa ya da araştırmacı tarafından yeterli olarak görülmediyse görüşmeciye ek sorular yöneltebilmektedir. Ayrıca bu tekniğin bir diğer özelliği de bazı cevapların başka soruların içerisinde yer alması durumunda, o soruların tekrar sorulmasına gerek duyulmamasıdır. Esnek bir model olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, sahip olduğu standartlar sayesinde eğitim bilimleri araştırmalarında uygun bir teknik olarak görülmektedir (Türnüklü, 2000). Bu nedenle, bu araştırmada veriler toplanırken görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tercih edilmiştir. Ayrıca görüşme teknikleri ve yarı yapılandırılmış görüşme türüyle ilgili akademik kaynaklar araştırılmış ve görüşme tekniği uygulayan araştırmacı ve uzmanlardan görüşme tekniği ile ilgili bilgi alınmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Çalışma verileri 10 Ocak- 10 Şubat 2025 tarihleri arasında Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı devlet ilkokul ve ortaokullarından toplanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı izni çerçevesinde Bakanlığın dahil ettiği okullardan çalışma için 10 gönüllü katılımcı öğretmen ile çalışma takvimine uygun şekilde görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada görev alacak öğretmenlerin hepsi Antalya ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet eğitim kurumlarında kadrolu öğretmen olarak çalışmaktadır.

Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ve önceden belirlenmiş bir gruba ya da ölçütü kapsayan bir durum olacağından ölçüt örnekleme yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre, araştırmaya hız ve pratiklik sağlaması açısından kolay ulaşılabilir durum örnekleme nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine incelenmesine olanak vermesi nedeniyle amaçlı örnekleme yöntemi kapsamında ölçüt örnekleme tekniği tercih edilmiştir. Teddlie ve Tashakkori'ye (2015) göre, ölçüt örnekleme tekniği araştırmacılara, zengin verilere ulaşmada kolaylık sağlar ve belirli bir amaca yönelik az sayıdaki durumdan çok ayrıntıya ulaşmaya fırsat vermektedir. Bu araştırmada da amaca uygun olarak verileri toplama sürecinde katılımcıların alanda çalışıyor olmaları ve farklı mesleki tecrübe yıllarına sahip olmaları ölçüt olarak alınmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine ait veriler Tablo 3.1'de gösterilmektedir.

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Ait Veriler

Öğretmen (n=10)	Değişkenler	n	Yüzdelik (%)	
	Cinsiyet	Kadın	8	80,00
		Erkek	2	20,00
	Eğitim Durumu	Lisans	6	60,00
		Y. Lisans	4	40,00
	Hizmet süresi	1-5 yıl	2	20,00
		6-10 yıl	1	10,00
		11 yıl ve üzeri	7	70,00
	Branş	Sınıf Öğret.	3	30,00
		Fen Bilgisi Öğret.	1	10,00
		Matematik Öğret.	1	10,00
		Türkçe Öğret.	1	10,00
		Rehber Öğret.	1	10,00
		Sosyal bilgiler Öğret.	1	10,00
		İngilizce Öğret.	1	10,00
Beden Eğitimi Öğret.		1	10,00	

Çalışmanın katılımcı grubu 10 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışmada yer alan öğretmenlerin 8 (%80,00)'i kadın, 2 (%20,00)'si ise erkektir. Çalışmada öğretmenlerin 6'sı (%60,00) lisans ve 4'ü (%40,00) yüksek lisans öğrencisidir. Öğretmenlerden 2'sinin (%20,00) hizmet süresi 1-5 yıl; 1 (%10,00)'inin hizmet süresi 6-10 yıl, yine 7 (%70,00)'sinin hizmet süresi 11 yıl ve üzerindedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin branşları farklılık arz etmektedir. Öğretmenlerin 3 (%30,00)'ü sınıf öğretmeni, 1 (%10,00)'i fen bilgisi öğretmeni, 1 (%10,00)'i matematik öğretmeni, 1 (%10,00)'i Türkçe öğretmeni, 1 (%10,00)'i ise Rehber öğretmeni, 1 (%10,00)'i ise sosyal bilgiler öğretmeni, 1 (%10,00)'i ise İngilizce öğretmeni, 1 (%10,00)'i ise Beden Eğitimi öğretmenidir.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Veriler, katılımcılardan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı devlet ilkokul ve ortaokullarında görev yapan 10 öğretmenin okul aile işbirliğinde iletişim araçlarının önemine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri yarı yapılandırılmış bir görüşme formu vasıtasıyla elde edilmiştir. Ayrıca bu formlar açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Bilindiği üzere açık uçlu sorular; katılımcıları, kapalı uçlu sorulara oranla daha fazla motive ederken katılımcılara esnek cevap verme imkanı vermektedir (Balci, 2007). Bununla birlikte açık uçlu sorular, araştırmacılar için esneklik sağlar ve araştırılan konu kapsamında önemli değişkenlerin göz ardı edilmesine engel olur (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Görüşme formunun ilk bölümünde katılımcılara cinsiyetleri, eğitim durumları,

meslekteki görev süreleri sorularak bilgiler kayıt altına alınmıştır. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise öğretmenlere açık uçlu sorular yöneltilerek verilere elde edilmeye çalışılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

Tablo 3.2. Görüşme Soruları

Görüşme Formu Türü	Sorular
Öğretmen Görüşme Formu	1.Okul aile işbirliği hakkındaki fikirleriniz nelerdir? Açıklayınız. 2. Okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde etkili olan unsurlar nelerdir? Açıklayınız. 3. Velilerle iletişim kurarken hangi iletişim yollarını tercih ediyorsunuz? Neden? 4.Velilerle sağlıklı iletişim kurmanın öğrencinin eğitim süreci açısından yararı var mıdır? Açıklayınız. 5.Velilerle iletişim kurarken yaşadığınız zorluklar nelerdir? Açıklayınız? 6. Veli toplantıları hakkındaki görüşleriniz nelerdir? 7. Velilerin evlerine yapılan veli ziyaretleri hakkında ne düşünüyorsunuz? 8. Velilerle yaptığınız görüşmeleri canlı veya cansız bir şeye benzetmenizi istesek neye benzetirsiniz? Neden? benzetirsiniz? Neden?

Araştıma sürecinde veri toplanırken katılımcılar ile görüşmeler yüzyüze yapılmıştır. Her görüşme yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Nitel araştırmalarda ulaşılan sonuçların aktarılabilirliği ulaşılan verilerin yeterli düzeyde betimlenmesine bağlıdır (Günbayı, 2019). Bu çalışmada veri toplama araçlarının geliştirilmesi sürecinden itibaren verilerin çözümlenmesi aşamasına kadar tüm yapılanlar detaylı şekilde açıklanmış, elde edilen sonuçlar katılımcılarla paylaşılmıştır.

Görüşmeler sırasında öğretmenlerin verdiği cevaplar dikkatli şekilde dinlenilmiş ve cevapların; yüzeyselliğine veya derinliğine kendini tekrar edip etmemesine, verilerin doygunluğa ulaşıp ulaşmadığına bakılmıştır. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin cevaplandırmalarında detay elde edilmeye çalışılmış ve anlaşılmayan hususların titizlikle tekrar edilmesine özen gösterilmiştir.

3.4. Veri Analizi

Bu araştırmada verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemiyle ilgili bilgi vermek gerekirse; araştırma sonucunda ulaşılan veriler önceden

belirlenmiş olan temalara göre özetlenir. Özetlenen bu verilerle ilgili açıklamalarda bulunulur. Bunun yanı sıra veriler; düzenlenebilir fakat buradaki önemli husus araştırma sorusunun ortaya koyduğu temaya göre düzenleme yapılmasıdır. Ayrıca görüşme ve gözlem sürecinde kullanılan sorular veya boyutlar dikkate alınması önemlidir. Betimleyici analizle ilgili bilgi vermek gerekirse; bu analizde temel amaç, anket sonuçlarını düzenli ve açıklayıcı bir biçimde okuyuculara sunmaktır. Betimleyici analizde doğrudan alıntılar; sıklıkla katılımcıların görüşlerini çarpıtıcı bir şekilde yansıtmak için kullanılır. Veriler, sistematik ve açık bir şekilde tanımlanır. Sürecin devamında bu tanımlamalarla birlikte neden-sonuç ilişkileri gözden geçirilir ve çeşitli sonuçlar elde edilir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan konuları açıklamak, birbiriyle ilişkilendirmek ve geleceğe yönelik tahminlerde bulunmak araştırmacılar açısından yorumlanması gereken içeriklerdendir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Tutarlılık incelemesi, araştırmaya dışarıdan bir gözle bakılınca araştırmacının çalışmanın başından beri gerçekleştirdiği araştırma etkinliklerinde tutarlı davranıp davranmadığını görebilmek amacıyla gerçekleştirilen bir stratejidir. Bu tutarlılık veri toplama araçlarının oluşturulması, verilerin toplanması ve veri analizi aşamalarında bulunmalıdır. Teyit incelemesinde ise araştırmaya sonuçlarının gerçeği yansıtması, varsayımlardan ve öznel yargılardan uzak olması amaçlanmaktadır. Bu amaçla araştırmacının veri kaynaklarına ve araştırılan alana uzak olması, olay ve olguları nesnel bir şekilde ortaya koyması beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Burada amaç bilindiği üzere hangi tema başlığı altında katılımcıların söylediklerini elde edilen görüşme sonuçları ile temalar ile ilişki kurarak araştırmanın iç geçerliliğini yükseltecek bir biçimde yine o temaya dair direkt alıntılar ile betimlemek yani analizini yapmak esastır. Kısacası bu analiz yöntemi araştırma süresince elde edilen verileri (görüşme soruları) doğrudan alıntılama yolu ile okuyucuya betimsel bir yaklaşımla sunmayı temel alır (Günbayı, 2019).

Nitel analizinin son aşamasında verilerden anlamlı bir bütün oluşturmak amaçlanır bununla birlikte araştırmanın problem durumunda cevabı aran soruların çözümü için anlamlı bütüncül sonuçlar elde etmek gerekmektedir. Çalışmayı yapan kişi bu kısımda anlam oluşturma strateji türlerinin neler olduğunu çok iyi bilmelidir. Verilere ulaşmada; araştırmacı, nitel analizin aşamalarında çok dikkatli olmakla birlikte verilere dair örüntü ve temaları not almalıdır. Alınan bu notlar sayesinde, veriler daha kolay elde edilebilecek ve kalıcı olabilecektir. Bu bölümde ayrıca kayıt altına alınan verilerin gözden geçirilmesi ve

gruplanması (kümelenmesi) da çok önemlidir. Gruplanan bu verilerden diğer adıyla temalardan, metaforları tespit etmek yararlanılabilmektedir. Metaforların en büyük özelliği, öznel unsurlara ulaşmada kolaylık sağlaması, verilere ait alt düzey kategorileri sınıflayabilmesi ve ortaya çıkarabilmesidir (Shenton, 2004).

Morgan (1986) metaforların bir durumu betimleme veya bir süreci hızlandırma alanlarında kullanıldığını ifade etmektedir. Kullanılan metaforlarda betimleme amacı güdüldüğünde araştırmacı bir durumu resmedebilir. Bir süreci hızlandırma amacı güdüldüğünde de kullanılan metaforlar bir değişim aracı olarak değerlendirebilmektedir. Bu bağlamda metaforların nitel alanda veri toplama yöntemi şeklinde tercih edilmesi betimleyicilik özelliğinden yararlanmak içindir diye düşünülebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.5. Geçerlik-Güvenirlik Çalışmaları ve Etik Hususlar

Araştırmada iç geçerliği sağlamak amacıyla; Creswell'in (2015)'de belirttiği gibi, a) bulguların sunumunda verilerin ilişkili olduğu durum dikkate alınmış ve yorumlar buna göre yapılmıştır, b) alt temaların iç tutarlılığını sağlamak amacıyla içsel homojenlik ve dışsal heterojenlik ölçütleri esas alınmıştır. Ayrıca, alt temaların belirlenmesinde kuramsal yapı esas alınmış ve iç güvenilirliği sağlamak amacıyla verilerin analizinden sonra bazı bulgular yorum yapılmadan direkt olarak alıntı yapılarak sunulmuştur (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ayrıca bu araştırmada verilerin toplanması, yorumlanması ve analizi sürecinde tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın dış geçerliğini sağlamak amacı ile yöntem bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi gibi basamaklar detaylı olarak açıklanmıştır. Araştırmanın işlem basamakları da ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Katılımcılar görüşmelerden önce yapılan çalışma hakkında bilgilendirilmiştir. Bilgilendirme süreci sonrasında katılımcılara araştırmaya katılmayı isteyip istemedikleri sorulmuştur. Çalışma kapsamında, katılımcıların kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı ve çalışma kapsamında elde edilen verilerin yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacağı bildirilmiştir. Katılımcılar, çalışmaya gönüllü olarak katıldıklarını ve çalışma kapsamında paylaştıkları görüşlerin araştırmacı tarafından bilimsel amaçlarla kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bu amaçla araştırmacı ve katılımcılar arasında “Araştırmacı Taahhüt ve Katılımcı İzin Formu” imzalanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde görüşme yöntemi ile elde edilen “Okul aile işbirliği sürecindeki iletişim araçlarının önemine ilişkin öğretmen görüşleri” ile ilgili bulgular yer almaktadır. Görüşme yoluyla elde edilen bulgular başlıklar altında tablolastırılarak sunulmuştur.

Araştırmanın analizi temalar şeklinde oluşturularak yapılmıştır. Her temanın içinde yer alan kodların her biri, öğretmenlerden elde edilen görüşme verileri ile açıklanmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Okul Aile İşbirliği Hakkındaki Fikirlerine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin okul aile işbirliği hakkındaki görüşleri Tablo 4.1’de yer almaktadır

Tablo 4.1. Öğretmenlerin Okul Aile İşbirliği Hakkındaki Görüşleri İle İlgili Bulgular

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Öğrenci açısından	Öğrencilere fayda sağlaması	A1, A3, A4, A9, A10
	İletişimi güçlendirme	A6, A9
	Sosyal etkileşim	A8, A9
Öğretmen açısından	Öğretmen başarısı	A3, A4, A5
	Birlikte hareket etme	A1, A7, A10
	Verimli eğitim süreci	A2, A6
	Motivasyon	A9

Çalışmada öğretmenlerin okul aile işbirliğine ilişkin görüşleri “Okul aile işbirliği hakkındaki fikirleriniz nelerdir?” sorusundan alınan cevaplarla belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda öğrenci ekseninde ve öğretmen ekseninde olmak üzere iki tema oluşturulmuştur. Öğrenci ekseninde temasının altında öğrencilere fayda sağlaması, iletişimi güçlendirme, sosyal etkileşim olmak üzere üç görüş; öğretmen ekseninde temasının altında öğretmen başarısı, birlikte hareket etme, verimli eğitim süreci ve motivasyon olmak üzere dört görüş belirlenmiştir.

Katılımcılardan A1, A3, A4, A9 ve A10 okul aile işbirliğinin öğrencilere fayda

sağlayacağını öne sürmüştür. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Gerekliliğine inanıyorum, öğrencilere faydası olması için alınan kararların uygulanmasında her merciinin faydalı olduğuna inanmaktayım.” (A1)

“Çocukların eğitim ve öğretim süreçlerinde aile ile işbirliği önemli bir yer tutmaktadır. Ailelerle, çocuğun yararına olacak her türlü bilgi ve desteğe...” (A3)

“Okul aile işbirliği velilerin okul etkinliklerine katılmasını sağlayarak öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır.” (A4)

“Okul aile işbirliği, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimleri açısından son derece önemlidir...” (A9)

“Kesinlikle çok önemli. Öğrenci ile ilgili konularda birlikte hareket edilirse çözüm daha hızlı ve başarılı olur.” (A10)

Katılımcılardan A6 ve A9 okul aile işbirliğinin öğrenciler açısından iletişimi güçlendirdiğini belirtmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Okul kültürünün gelişmesinde, öğrenci başarısının atmasında, etkili iletişimin kurulmasında...” (A6)

“Ayrıca, çocukların evde ve okulda desteklenmesi, onların duygusal ve sosyal becerilerinin gelişimine ve iletişime de olumlu katkılar sağlar.” (A9)

Katılımcılardan A8 ve A9 okul aile işbirliğinin öğrenciler açısından sosyal etkileşim oluşturduğunu belirtmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Ders işleyişinden, öğrencinin sosyal aktivitelerine katılımı, akran iletişimi birebir bilgisi okulun ve ailenin iletişimde olması ile sağlanır.” (A8)

“Okul aile işbirliği, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimleri açısından son derece önemlidir. Aileler ve öğretmenler arasındaki etkili iletişim, öğrencilerin okul ortamına uyumunu kolaylaştırır, öğretmenin motivasyonunu artırır ve eğitim sürecinin daha verimli olmasına yardımcı olur. Ayrıca, çocukların evde ve okulda desteklenmesi, onların duygusal ve sosyal becerilerinin gelişimine ve iletişimine de olumlu katkılar sağlar. Bu işbirliği, öğrencilerin akademik başarısını artırmanın yanı sıra, sosyal etkileşim okul ve aile arasında bir güven ilişkisi kurulmasına da olanak tanır.” (A9)

Öğretmen ekseninde temasının içinde okul aile işbirliğinin öğretmen başarısını olumlu yönde etkilediğini belirten A3, A4 ve A5 katılımcılarının görüşleri şu şekildedir:

“Çocukların eğitim ve öğretim süreçlerinde aile ile işbirliği önemli bir yer tutmaktadır. Ailenin sürece dahil edilmesi öğretmenin de işini kolaylaştırmaktadır. Ailelerle, çocuğun yararına olacak her türlü bilgi ve desteğe açık olmak öğretmenin de yararına

olmaktadır.” (A3)

“Veli hem sizi sevecek hem de o sınırı geçemeyecek. Size olan saygısından da çocuğuyla daha çok ilgilenecek. Bu da öğretmene pozitif dönütler getirecek.” (A4)

“Okul aile işbirliği eğitim ve öğretimin olmazsa olmaz şartıdır. Eğitim ve öğretime destek olmak velilerin sorumluluğudur. Bu sorumluluğun farkında olmak ,eğitim ve öğretimi hem öğretmen hem öğrenci açısından kolaylaştırır.” (A5)

Katılımcılardan A1, A7 ve A10 okul aile işbirliğinin öğretmenlerin ailelerle birlikte hareket edilme durumunu oluşturduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Gerekliliğine inanıyorum... İşbirliği sayesinde hedeflerimize daha çabuk ulaşabiliriz.” (A1)

“Eğitimde olmazsa olmaz, sac ayağının üçüncü ayağı.” (A7)

“Öğretmen öğrenci ile ilgili konularda birlikte hareket edilirse çözüm daha hızlı ve başarılı olur.” (A10)

Katılımcılardan A2 ve A6 okul aile işbirliğinin öğretmenler açısından verimli bir eğitim süreci oluşacağını ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Velini okula katılımının sağlanması, güven ortamının oluşması ve verimli bir eğitim süreci geçirmek açısından önemlidir.” (A2)

“Veli ile okul arasındaki bağın güçlendirilmesinde, eğitim öğretimin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde etkin rol oynar.” (A6)

Katılımcılardan A9 okul aile işbirliğinin öğretmenler açısından motivasyon oluşturacağını ifade etmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“...Öğretmenin motivasyonunu artırır ve eğitim sürecinin daha verimli olmasına yardımcı olur...” (A9)

4.2. Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesinde Etkili Olan Unsurlar

Çalışmanın bu bölümünde öğretmenlere “Okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde etkili olan unsurlar nelerdir? Açıklayınız.” sorusu yöneltilerek öğretmenlerin okul aile işbirliğinin geliştirmesine yönelik ilişkin algıları belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmenlerin, okul aile işbirliğinin geliştirilmesine ilişkin görüşleri Tablo 4.2’de yer almaktadır.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
İletişim	Aileyle diyalog	A1, A3, A4, A5, A7, A9, A10
	Fikir alışverişi	A1, A4, A8
	Sosyal medya	A9
Etkinlik	Toplantı	A2, A6, A9
	Sosyal Etkinlik	A2, A9

Katılımcılardan alınan cevaplara göre iletişim ve etkinlik olmak üzere iki tema belirlenmiştir. İletişim temasının altında aileyle diyalog, fikir alışverişi, ve sosyal medya olmak üzere görüş yer almaktadır. Etkinlik temasının altında ise toplantı ve sosyal etkinlik olmak üzere iki görüş bulunmaktadır.

Katılımcılardan A1, A3, A4, A5, A7, A9, A10 okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde aileyle iletişimin önemli olduğu görüşünü ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Öncelikle öğrencilerimizin gelişimini göz önünde bulundurup ardından öğrenciye dokunan herkesin her grubun geliştirilmesi için önlemler alınmalıdır. Ortak fikirlerin alınması süreçte herkesin rol oynamasını sağlamak gelişimde faydalı olacaktır.” (A1)

“Öğretmenin, süreç boyunca çocuk hakkında öncelikle olumlu özelliklerden başlayarak aileyle konuşması. Öğretmenin çocukları önemseydiğini göstermesi, ailelerin okulun vakit doldurmak için gidilen bir yer olmadığını fark etmesi ve çocuğunun eğitim sürecine olan ilgisi ile öğretmene saygısını artırarak olumlu bir iletişimin de önünü açmaktadır. Aile, sürece dahil olabileceğini ve öğretmen tarafından görüldüğünü fark ederse, bu durum çocukların eğitim süreçlerine olumlu yansıtacaktır.” (A3)

“Veli ile olumlu ilişkiler kurulması, düzenli aralıklarla görüşmeler yapılması, doğru ve sağlıklı bir iletişim kurulması okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde etkilidir diye düşünüyorum. Veli ile iletişim kurarken sade bir dil kullanmalı, açık sözlü olunmalı, açıklayıcı konuşmalar samimiyetle yapılmalıdır. Böylece iletişimde süreklilik sağlanacaktır diye düşünüyorum.” (A4)

“Öncelikle iletişim en önemli unsurlardan biridir. Aile ile doğru ve güvenilir iletişim kurmak ailenin okula ve öğretmene güven duymasını sağlar. Güven duygusu işbirliğini artıracaktır. Velinin aktif katılımı da okul aile birliğinin önemli unsurlarından biridir. Ayrıca okulla ilgili veliye bilgi sunmak, iletişim kanallarını açık tutmak da önemlidir.” (A5)

“Sözlü iletişim becerileri, öğretmenin psikoloji bilgisinin azami seviyede olması.”
(A7)

“Ailelerin okula dahil olmasını sağlayan sosyal etkinlikler, atölye çalışmaları ve eğitim seminerleri. Bu tür etkinlikler, ebeveynlerin eğitim sürecine katılımını artırır ve okul topluluğu ile daha güçlü bağlar kurmalarını sağlar. Düzenli ve açık iletişim kanalları, ailelerin okulda olup bitenlerden haberdar olmasını ve öğretmenlerle kolayca iletişime geçebilmesini sağlar. Ebeveynlerle yapılan düzenli toplantılar, e-posta güncellemeleri, okul uygulamaları ve web siteleri bu iletişimi kolaylaştırabilir.” (A9)

“İletişim. Öğretmen veli arasında seviyeli ve anlaşılabilir iletişim olmalıdır.” (A10)
Katılımcılardan A1, A4, A8 okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde fikir alışverişinin önemli olduğu görüşünü ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Ortak fikirlerin alınması süreçte herkesin rol oynamasını sağlamak gelişimde faydalı olacaktır.” (A1)

“Veli ile olumlu ilişkiler kurulması, düzenli aralıklarla görüşmeler yapılması, doğru ve sağlıklı bir iletişim kurulması okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde etkilidir diye düşünüyorum.” (A4)

“Okul ve ailenin işbirliği geliştirmesinde unsurlar karşılıklı çözüm odaklı olunması, problem çıkarmak değil de problem varsa çözüm yollarını bulmakla bunu yine saygı çerçevesinde, birbirlerini dinleyerek fikir alış veriş yapılarak sağlanabilir.” (A8)

Katılımcılardan A9 okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde sosyal medyanın önemli olduğu görüşünü ifade etmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Ebeveynlerle yapılan düzenli toplantılar, e-posta güncellemeleri, okul uygulamaları ve web siteleri bu iletişimi kolaylaştırabilir.” (A9)

Katılımcılardan A2, A6, A9 okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde toplantıların önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Okul aile birliğini geliştirilmesinde velilere yönelik yapılan seminerler, aile katılımlı etkinlikler, okulda yapılan tören ve gösteriler etkilidir. Veli okul ortamına etkin katılım gösterdiğinde okula karşı olumlu tutum geliştirmesi daha kısa sürede olmaktadır. Okul kermesleri, şenlikler ve belirli gün ve haftalar bu ortamlar için fırsatlar sunmaktadır.” (A2)

“Ebeveynlerle yapılan düzenli toplantılar... bu iletişimi kolaylaştırabilir.” (A9)

Katılımcılardan A2, A9 okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde sosyal etkinliklerin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Okul aile birliğini geliştirilmesinde velilere yönelik yapılan seminerler, aile katılımlı etkinlikler, okulda yapılan tören ve gösteriler etkilidir.” (A2)

“Ailelerin okula dahil olmasını sağlayan sosyal etkinlikler, atölye çalışmaları ve eğitim seminerleri. Bu tür etkinlikler, ebeveynlerin eğitim sürecine katılımını artırır ve okul topluluğu ile daha güçlü bağlar kurmalarını sağlar.” (A9)

4.3. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Kurdukları İletişim Yollarına Dair Görüşleri

Öğretmenlerin, velilerle işbirliği yaparken kurdukları iletişim yollarına dair görüşleri Tablo 4.3’te yer almaktadır.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Velilerle Kurdukları İletişim Yollarına İlişkin Görüşleri

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Açık İletişim	Yüz yüze görüşme	A1, A2, A3, A4, A5, A7, A8, A9, A10
	Okulda buluşma günü etkinliği	A2, A4, A6, A7
	Ev ziyareti	A2, A6
Dijital ve Yazılı Araçlar	Telefon, mesaj ve sosyal medya	A1, A3, A4, A5, A7, A8, A9, A10
	Tanışma mektubu	A4
	Anket	A6

Çalışmada katılımcılara, “Velilerle işbirliği yaparken hangi iletişim yollarını tercih ediyorsunuz? Neden?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda açık iletişim ve dijital ve yazılı araçlar şeklinde iki tema oluşturulmuştur. Açık iletişim teması altında, yüz yüze görüşme, okulda buluşma günü etkinliği ve ev ziyareti olmak üzere üç görüş; dijital ve yazılı araçlar teması altında, telefon, mesaj ve sosyal medya, tanışma mektubu, anket olmak üzere üç görüş ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan A1, A2, A3, A4, A5, A7, A8, A9, A10 velilerle iletişim kurarken yüz yüze görüşme yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Her türlü iletişim aracını kullanmaktayım ve kullanılması gerektiğine de inanıyorum.

Kimi veli yüz yüze iletişimden etkilenirken... etkilenir.” (A1)

“... Daha sonra yapılabiliyorsa bireysel veli görüşmeleri ... iletişim için önemlidir.” (A2)

“Genellikle yüz yüze iletişim kurmaya çalışıyorum. Karşılıklı olarak ciddiye alınma ve önemsenme için bu yolun daha verimli olduğunu düşünüyorum.” (A3)

“Veliye uygun olduğum saatlerde randevu verip okula çağırarak üçlü görüşmeler (öğrenci- veli- öğretmen) yapıyorum. Bu görüşmeler özellikle öğrenci üzerinde çok etkili oluyor... Bunun sonucunda da aramızdaki bağlar güçlü kalıyor.” (A4)

“Daha çok yüz yüze iletişim kurmayı tercih ederim. Mümkün olmadığı durumlarda telefon görüşmeleri ya da mesaj yoluyla iletişim kuruyorum. Yine sıkça kullandığım toplu mesajlar da işimi kolaylaştırdığı için, zaman tasarrufu sağladığı için kullandığım iletişim türlerindendir.” (A5)

“Birebir iletişime geçmeyi tercih ederim. Ya aile ziyaretinde bulunur ya da okula davet ederim. Üçüncü şık olarak telefon görüşmesi ve mesajlaşmayı iletişim yolları olarak tercih ederim.” (A7)

“Veliyle iletişim kurarken genelde yüz yüze iletişim kurmayı tercih ediyorum, çünkü etkili iletişimi sağlamak için yüz yüze yapılan iletişimde beden dilinden, ses tonundan, empati kurabilmenin yüz yüze iletişimle sağlanacağını düşündüğüm için telefonla da iletişim kurmaktayım ama genelde yüz yüze görüşmeleri tercih ediyorum.” (A8)

“Velilerle iletişim kurarken bu sınıf ile ilgili genel bir durum ise tek yönlü Whatsapp grubunu kullanıyorum. Bunun dışında bireysel durumlarda birebir yüz yüze görüşmeyi tercih ediyorum. Mesaj yolu ile ya da telefon ile görüşmenin resmiyeti azalttığını düşünüyorum.” (A9)

“Yüz yüze iletişim. Sonrası telefonla iletişim kurma, en son tercihim yazarak iletişim.” (A10)

Katılımcılardan A2, A4, A5, A6 velilerle iletişim kurarken okulda buluşma günü etkinliği yaptıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Velilerle ilk tanışma için veli toplantıları önemlidir... Yılsonu sınıf geceleri, mezuniyet törenleri veli ile iletişim sağlamak için önemli etkinliklerdir.” (A2)

“...Veliye uygun olduğum saatlerde randevu verip okula çağırarak üçlü görüşmeler (öğrenci- veli- öğretmen) yapıyorum. Bu görüşmeler özellikle öğrenci üzerinde çok etkili oluyor. Veli toplantılarımı düzenli bir şekilde yapıyorum. Bunun sonucunda da aramızdaki bağlar güçlü kalıyor.” (A4)

“Veli toplantısı... yaparım.” (A6)

“Ya aile ziyaretinde bulunur ya da okula davet ederim.” (A7)

Katılımcılardan A2, A6 velilerle işbirliği yaparken ev ziyareti etkinliği yaptıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Daha sonra yapılabiliyorsa ... ve ev ziyaretleri iletişim için önemlidir.” (A2)

“Velilerle yapılan etkinlikler, ev ziyaretleri...” (A6)

Katılımcılardan A1, A3, A4, A5, A7, A8, A9, A10 velilerle işbirliği yaparken kullanılan iletişim yöntemi olarak telefon, mesaj ve sosyal medya ile görüşmeyi kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Her türlü iletişim aracını kullanmaktayım ve kullanılması gerektiğine de inanıyorum... kimisi telefonda kendini daha rahat ifade edebilmektedir. Başka bir durum çalışan nüfusun fazla olması da bizi teknolojiyi kullanmamıza itmektedir.” (A1)

“Hasta olan, evi uzak olup sürekli olarak okula görüşmeye gelemeyecek durumda olan velilerle ise uygun saatlerde arama ve mesaj yoluyla iletişim kuruyorum.” (A3)

“Telefon görüşmeleri gerçekleştiriyorum.” (A4)

“Mümkün olmadığı durumlarda telefon görüşmeleri yada mesaj yoluyla iletişim kuruyorum. Yine sıkça kullandığım toplu mesajlar da işimi kolaylaştırdığı için ,zaman tasarrufu sağladığı için kullandığım iletişim türlerindendir.” (A5)

“Üçüncü şık olarak telefon görüşmesi ve mesajlaşmayı iletişim yolları olarak tercih ederim.” (A7)

“...için telefonla da iletişim kurmaktayım.” (A8)

“Velilerle iletişim kurarken bu sınıf ile ilgili genel bir durum ise tek yönlü Whatsap grubunu kullanıyorum.” (A9)

“...sonrası telefonla iletişim kurma, en son tercihim yazarak iletişim.” (A10)

Katılımcılardan A4 velilerle işbirliği yaparken kullanılan iletişim yöntemi tanışma mektubunu kullandığını belirtmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“1.sınıfa başlarken ilk gün tanışma mektubu gönderiyorum. Beni veliye tanıtan ve beklentilerimi anlatan bu mektubun velide olumlu etkilere yol açtığını her seferinde gözlemliyorum.” (A4)

Katılımcılardan A6 velilerle işbirliği yaparken kullanılan iletişim yöntemi anket yapmayı kullandığını belirtmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Veli toplantısı , anketler...” (A6)

4.4. Ailelerle Kurulan İşbirliğinin Öğrencilerin Eğitim Sürecine Etkileri Hakkındaki Öğretmen Görüşleri

Ailelerle kurulan işbirliğinin öğrencinin eğitim süreci açısından etkileri ile ilgili öğretmen görüşleri Tablo 4.4’te yer almaktadır.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin Ailelerle Kurduğu İşbirliğinin Öğrencinin Eğitim Sürecine Etkileri İle İlgili Cevapları

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Eğitimsel Kalite	Öğrenciyi destekleme	A1, A5, A6, A7, A8, A9, A10
	Bilgi Sahibi olma	A2, A4, A5, A6, A7
	Özgüven	A3, A5, A10
Aile Katılımı	Aileyle ortak hareket	A1, A2, A3, A6, A7, A9

Çalışmada katılımcılara, “Velilerle işbirliği yapmanın öğrencinin eğitim sürecine etkileri nelerdir? Açıklayınız.” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda eğitimsel kalite ve aile temaları ortaya çıkmıştır. Eğitimsel kalite temasının altında öğrenciyi destekleme, bilgi sahibi olma ve özgüven görüşleri ortaya çıkmıştır. Aile katılımı temasının altında ise aileyle ortak hareket görüşü ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan A1, A5, A6, A7, A8, A9, A10 öğretmenlerin velilerle yaptığı işbirliği sonucunda öğrencilerinin akademik ve eğitimsel alanda destekleneceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Eğitimin üç ayağı vardır. Öğretmen, öğrenci ve aile. Öğrenci ve öğretmen etkileşimi ne kadar fazla olursa olsun aile de bu etkileşime katılmadığı zaman zincirin bir halkası eksik kalır. Çünkü öğrenci günün yarısından fazlasını ailesi ile geçirmekte ve eğitim öğretim sadece okulda öğretmenle sınırlı kalırsa verimlilik az olabilir. Verilen eğitimin pekişmesi için aile eğitime katılmalı.” (A1)

“Çocuğun gelişiminin daha iyi takip edilmesini sağlar. Ev ve okul arasında tutarlılık sağlanır bu çocuğun gelişim dengesi için çok önemlidir. Çocuğun sosyal ve duygusal desteği artar özellikle uyum sorunları içe kapanıklık ve öfke problemi olan çocuklarda bu iletişim çok

önemlidir. Özgüven ve başarı artar çünkü çocuk hem aileden hem de okula öğretmeninden destek aldığına daha istekli ve daha motive olur böylelikle başarı oranı arttırılır.” (A5)

“Öğrencinin hem duygusal hem akademik anlamda ilerleme göstermesi adına veli ile iş birlikleri çok önemlidir. Okulda öğrenciye öğretmen desteği olurken evde de bir yandan aile desteklemelidir... Öğretmen ve ailenin paralel hareket etmesiyle çocuk her açıdan desteklenmiş olur ve eğitim süreçlerini pozitif yönlü etkiler.” (A6)

“Öncelikli olarak ele alınması gereken konunun veli ile öğretmen arasındaki iletişimin kalitesi olduğunu düşünüyorum. Daha açık ifade etmeye çalışırsam öğretmen veli ile nasıl konuşması gerektiğini, aileyi olumlu bir şekilde nasıl yönlendireceğini, ne olursa olsun ortak hedeflerinin çocuğun hayatı olduğu mesajını aileye verebilmeyi iyi bilmeli.

Veli gerekiyorsa eğitim ve öğretim alanına dahil edilmeli ve öğretmenin gerçekten ne demek istediğini kendisinden ne beklediğini görerek öğrenebilmeli... Oysa öğrencinin eğitim sürecine sağlıklı bir şekilde katılımı sağlanmış veliler ile süreç birlikte ilerletildiğinde öğrenci de ilerleme hızlanıyor ,öğrenci duygusal olarak daha üst seviyeye geliyor ,hataları ile kendini kabullenebiliyor ,kendi ailesine öğretmenine bakış açısı olumlu hale geliyor ve eksik noktalarını tamamlamak adına kendinde güç buluyor .” (A7)

“Öğretmene göre velilerle iletişim kurmanın çocuk üzerinde çok fazla etkisi olduğu düşünmekteyim ,hem akademik olarak ,hem sosyal ve günlük yaşamda çocuğu iyi tanımasına yardımcı olacaktır , buda çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişmesine ,başarılı olmasına katkı sağlayacaktır ,eğer veli iletişime kapalı ise öğretmenin öğrenciyle bağ oluşturmada zorlaşabilir ,veliyle sık sık görüşmeler yapılması gerektiği düşünmekteyim bu görüşmeler tamamen öğrenci odaklı olmalı ve ne yapılabilir ,nasıl yapılabilir , niçin yapılabilir gibi çocuğun sosyal, duygusal, akademik ve psikolojik olarak desteklenmesi ne tek başına öğretmenle ne de tek başına veliyle sağlanabilir, verimli yapılabilecek görüşmeler her zaman öğrenci üzerinde sağlıklı bir yol izlendiği sürece her zaman sosyal, duygusal akademik başarı sağlanacaktır.” (A8)

“Öğretmen okulda kullandığı yöntemi veliyle paylaşması, okulda verilen eğitimin evdekiyle paralel gitmesi eğitim açısından hızlı ve çok yol katetmeyi sağlıyor. Evde çocuğu huzursuz eden bir durum varsa onun etkilerini en aza indirmek için öğretmen destek oluyor.” (A9)

“Bence öğrenciyi hem sosyal hem bilişsel açıdan desteklemede önemli faydası vardır. Biz kendimizde de görüyoruz iletişim kurduğumuz velilerle çocuk için daha çok yol kat ediyoruz.” (A10)

Katılımcılardan A2, A4, A5, A6, A7 öğretmenlerin velilerle kurdukları işbirliği sayesinde öğrenci ile ilgili bilgi edinileceğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Manevi anlamda sınıfta kendini gizlemeyi başaran öğrenciler olabiliyor nadir de olsa böyle durumlar yaşanabiliyor, örneğin hayalleri, korkuları, travmaları. Veli ile yapılan görüşmeler sonucunda farkındalık yaratıp öğrencinin bu alandaki duygularına yönelip gerek hayalini gerçekleştirmesi için bir ortam yaratıyoruz gerekse travmatik durumları tekrar tekrar yaşamaması için büyük önlemler alıyor ya da bunu aşmak için neler yapılabilir onları belirliyoruz.” (A2)

“Öğrencinin daha önce aldığı eğitimler, katıldığı kurslar hakkında bilgi sahibi oluruz. Öğrencinin kendi yaş düzeyindeki öğrencilere göre sahip olması beklenen gelişim düzeyinde olup olmadığını öğrenebiliriz. Daha önceki eğitim hayatında kazandığı bilgi, deneyim ve becerilerini ilk ağızdan öğrenebiliriz. Varsa öğrenciye ait okul hayatı ile ilgili çekince, başarısızlık nedenleri gibi negatif sayılabilecek bireysel özellikleri öğrenebiliriz. (A4)

“Çocuğun gelişiminin daha iyi takip edilmesini sağlar. Olaylara karşı karşılıklı anlayışı artırır. Eğitim sürecinde öğretmenin işini kolaylaştırır... Özgüven ve başarı artar çünkü çocuk hem aileden hem de okula öğretmeninden destek aldığında daha istekli ve daha motive olur böylelikle başarı oranı artırılır.” (A5)

“Kaliteli bir eğitim süreci için iletişimde kalınmalı, öğretmen veliyi bilgilendirmeli ve yönlendirmelidir. Aynı şekilde veliden de öğretmene çocuk ile ilgili bilgi akışı devam etmelidir. Öğretmen ve ailenin paralel hareket etmesiyle çocuk her açıdan desteklenmiş olur ve eğitim süreçlerini pozitif yönlü etkiler.” (A6)

“Oysa öğrencinin eğitim sürecine sağlıklı bir şekilde katılımı sağlanmış veliler ile süreç birlikte ilerletildiğinde öğrenci de ilerleme hızlanıyor ,öğrenci duygusal olarak daha üst seviyeye geliyor ,hataları ile kendini kabullenebiliyor ,kendi ailesine öğretmenine bakış açısı olumlu hale geliyor ve eksik noktalarını tamamlamak adına kendinde güç buluyor .” (A7)

Katılımcılardan A3, A5, A10 öğretmenlerin velilerle kurduğu iletişimin sonucunda öğrencide özgüven oluşacağını ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Aile katılımı etkinlikleri yaparak da çocukların ailelerinin okula gelmesini sağlayıp etkinliklerle çocukların özgüvenlerinin gelişimine de fayda sağlamaktadır.” (A3)

“...Özgüven ve başarı artar çünkü çocuk hem aileden hem de okula öğretmeninden destek aldığında daha istekli ve daha motive olur böylelikle başarı oranı artırılır...” (A5)

“...Sunum için evde araştırma yapan ve veli desteklemesi alan öğrencilerin sosyal ortamlarda bulunma uyum ve özgüvenlerinin geliştiğini görüyoruz.” (A10)

Katılımcılardan A1, A2, A3, A6, A7, A9 öğretmenlerin ailelerle yaptığı işbirliği sonucundan sonucunda aile katılımının gerçekleşeceği ve bunun sonucunda aile ile ortak hareket edilebileceği görüşünü ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Öğrenci ve öğretmen etkileşimi ne kadar fazla olursa olsun aile de bu etkileşime katılmadığı zaman zincirin bir halkası eksik kalır. Çünkü öğrenci günün yarısından fazlasını ailesi ile geçirmekte ve eğitim öğretim sadece okulda öğretmenle sınırlı kalırsa verimlilik az olabilir. Verilen eğitimin pekişmesi için aile eğitime katılmalı.” (A1)

“Veli ile yapılan görüşmeler sonucunda farkındalık yaratıp öğrencinin bu alandaki duygularına yönelip gerek hayalini gerçekleştirmesi için bir ortam yaratıyoruz gerekse travmatik durumları tekrar tekrar yaşamaması için büyük önlemler alıyor ya da bunu aşmak için neler yapılabilir onları belirliyoruz. Mutlu aile mutlu çocuk bilincinin de farkında olarak bazı özel anlar yaşayabiliyor, çocuğun değil ama örneğin annenin bir hayalini fark edip çocukla bir olup bu hayali gerçekleştirmek için elimizden geleni yaparak hem anneyi mutlu edip hem tüm aileye dokunabiliyoruz. İnsanlara özel anlar yaşatmak güzeldir, iyi sonuçlar doğurur ve bunlar iletişim ile mümkündür.” (A2)

“Önemli katkıları vardır. Özellikle okul öncesi çocuklarda çocukların kendilerini güvende hissetmelerini sağlamaktadır.” (A3)

“Öğrencinin hem duygusal hem akademik anlamda ilerleme göstermesi adına veli ile iş birlikleri çok önemlidir.” (A6)

“Öğrencinin hem duygusal hem akademik anlamda ilerleme göstermesi adına veli ile iş birlikleri çok önemlidir... Oysa siz aileyi sisteme aktif dahil ettiğinizde aile sizin ondan ne yapması istediğinizi daha net görüyor ve anlıyor... Oysa öğrencinin eğitim sürecine sağlıklı bir şekilde katılımı sağlanmış veliler ile süreç birlikte ilerletildiğinde öğrenci de ilerleme hızlanıyor, öğrenci duygusal olarak daha üst seviyeye geliyor, hataları ile kendini kabullenebiliyor, kendi ailesine öğretmenine bakış açısı olumlu hale geliyor ve eksik noktalarını tamamlamak adına kendinde güç buluyor... (A7)

“Öğretmen okulda kullandığı yöntemi veliyle paylaşması, okulda verilen eğitimin evdekiyle paralel gitmesi eğitim açısından hızlı ve çok yol katetmeyi sağlıyor. Evde çocuğu

huzursuz eden bir durum varsa onun etkilerini en aza indirmek için öğretmen destek oluyor.” (A9)

4.5. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Yaşadığı Zorluklar Hakkındaki Görüşleri

Öğretmenlerin, velilerle işbirliği yaparken yaşadığı zorluklarla görüşleri Tablo 4.5’te yer almaktadır.

Tablo 4.5. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Yaşadığı Zorluklarla İlgili Cevapları

Temalar	Kodlar	Katılımcılar
Veli tepkileri	Önyargı	A1, A2, A7, A10
	İletişimsizlik	A4, A5, A6, A8
	Çocuğuyla ilgili düşük farkındalık	A9, A10
	Aşırı korumacılık	A3, A9
	Duyarsızlık	A1, A3

Çalışmada katılımcılara, “Velilerle işbirliği yaparken yaşadığınız zorluklar nelerdir? Açıklayınız?” sorusu sorulmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda veli tepkileri teması ortaya çıkmıştır. Bu tema altında önyargı, iletişimsizlik, çocuğuyla ilgili düşük farkındalık, aşırı korumacılık, duyarsızlık görüşleri ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan A1, A2, A7, A10 öğretmenlerin velilerle işbirliği yaparken yaşadıkları zorluk konusunda velilerin önyargılı davrandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Genel anlamda zorluk yaşamam da yaşanan anlar elbet olmaktadır. Çocuklarının birey olduğunu, kendisinin gelişmesine fırsat verilmesi ve bu fırsatların kimi zaman çocuğu zorlayacak anlardan doğacağına inanmayan, hassas velilerimiz olmaktadır. Bunun gerekliliğine inandırmak zaman alıyor ama neticede olumlu sonuçlara ulaşıyorum.” (A1)

“Velilerle iletişim kurarken yaşadığım zorluklar, mezun olan öğrencinin yerine yeni öğrenciler geldiğinde yaşanmaktadır. Öğretmeni tanımayan, ön yargılara sahip veliler her konuyu yanlış anlamaya müsait olmakta ve sorunlar yaşanmaktadır. Zaman içinde paylaşımlar arttıkça veli de öğretmende karşılıklı birbirini tanımakta ve iletişim sorunları azalmaktadır.” (A2)

“Ne anlatırsanız anlatın nasıl anlatırsanız anlatın sabit fikirli iseler, katı önyargılara

sahip iseler, kendileri iletişime kapalı ya da tek yönlü bir iletişime açıklarsa yapabileceğiniz pek bir şey olamıyor Bu durumlar genellikle tatsız sonlanır. Birey kendi kişisel gelişimini büyük oranda tamamlamamışsa işimiz çok zor...” (A7)

“Benim çocuğum yapmaz ya da benim çocuğum hep haklı vb. gibi düşünen ön yargılı ebeveynler...” (A10)

Katılımcılardan A4, A5, A6, A8 öğretmenlerin velilerle işbirliği yaparken yaşadıkları zorluk konusunda velilerle iletişim sorunu yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Bazı veliler maalesef çözüm değil sorun odaklı olabiliyor. Karşılıklı iletişimde saygı sınırlarını aşan, fikrini değiştirmemekte ısrarcı olan velilerle karşılaşabiliyoruz. Her zaman benim çocuğum haklı diyerek karşı tarafın fikirlerine kapalı olan veliyle sağlıklı bir iletişim kuramıyoruz.” (A4)

“Sorunlar daha çok iletişim eksikliğinden kaynaklanıyor. Velinin sık iletişim kurma isteği, ya da hiç iletişim kurmaması, saygı sınırlarını aşan konuşmalar, üstün gelme istekleri yaşanan zorluklardandır.” (A5)

“Velilerle iletişim kurarken yaşanan zorluklar arasında farklı beklentiler, zaman kısıtlamaları, duygusal tepkiler, dil ve kültürel farklılıklar ve tek taraflı iletişim yer alır. Bu zorlukların üstesinden gelmek için öğretmenlerin empati kurması, açık iletişim sağlaması, esnek olması ve işbirliği içinde çalışması önemlidir. Güçlü bir öğretmen-veli iletişimi, öğrencilerin eğitim sürecini olumlu yönde etkiler ve başarılarını artırır. Bu nedenle, her iki tarafın da iletişimde aktif olması ve ortak çözümler bulması önemlidir.” (A6)

“Veliyle iletişim kururken empati benim için son derece önemlidir, direk suçlayıcı bir iletişimle başlamamaya özen gösteriyorum, ama bazen velinin beklentisi farklı olabiliyor, veli sorgulama yaparken suçlayıcı konuşabilmektedir, iyi bir dinleyici olmayı tercih ediyorum, önce dinleyip daha sonra cevaplıyorum, çok fazla problem yaşamamaktayım.” (A8)

Katılımcılardan A9, A10 öğretmenlerin ailelerle işbirliği yaparken yaşadıkları zorluk konusunda velilerin çocuklarıyla ilgili düşük farkındalığa sahip olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Velilerin genellikle çocuklarının özelliklerini bilmemesi...” (A9)

“Benim çocuğum yapmaz ya da benim çocuğum hep haklı vb. gibi düşünen ön yargılı ebeveynler...” (A10)

Katılımcılardan A3, A9, öğretmenlerin ailelerle işbirliği yaparken yaşadıkları zorluk konusunda velilerin çocuklarıyla ilgili düşük farkındalığa sahip olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Çocuğun eğitime yeterince önem vermeyen veli ile karşılaşıldığında, çocuğun yararına olabilecek durumları bile velinin dinlemek istememesi, iletişimden kaçınması, sorumsuz davranması yaşadığım zorluklardan biriydi. Bir diğer durumda ise velinin çocuğuna karşı aşırı korumacı olmasıydı. Velinin bu yaklaşımı nedeniyle çocuğun olumlu özelliklerinin abartılması ve olumsuz sayılabilecek davranışlarının da görmezden gelinmesi ya da yok sayılmasıyla süreçte sağlıklı bir iletişim kurulamamıştı.” (A3)

“...çocuklarının sosyal ve toplu bir ortamda olduğuna değil, bireysel düşünceleri ve aşırı korumacı tutumla yaklaşımları iletişimi zorlayabiliyor.” (A9)

Katılımcılardan A1, A3, öğretmenlerin ailelerle işbirliği yaparken yaşadıkları zorluk konusunda velilerin çocuklarıyla ilgili duyarsızlığa sahip olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“...Çocuklarının birey olduğunu, kendisinin gelişmesine fırsat verilmesi ve bu fırsatların kimi zaman çocuğu zorlayacak anlardan doğacağına inanmayan, hassas velilerimiz olmaktadır, bunun gerekliliğine inandırmak zaman alıyor...” (A1)

“Çocuğun eğitime yeterince önem vermeyen veli ile karşılaşıldığında, çocuğun yararına olabilecek durumları bile velinin dinlemek istememesi, iletişimden kaçınması, sorumsuz davranması yaşadığım zorluklardan biriydi. Bir diğer durumda ise velinin çocuğuna karşı aşırı korumacı olmasıydı. Velinin bu yaklaşımı nedeniyle çocuğun olumlu özelliklerinin abartılması ve olumsuz sayılabilecek davranışlarının da görmezden gelinmesi ya da yok sayılmasıyla süreçte sağlıklı bir iletişim kurulamamıştı.” (A3)

4.6. Öğretmenlerin Veli Toplantılarıyla İlgili Görüşleri

Öğretmenlerin veli toplantılarıyla ilgili görüşleri Tablo 4.6’da yer almaktadır.

Tablo 4.6. Öğretmenlerin Veli Toplantılarıyla İlgili Görüşleri

Tema	Kodlar	Katılımcılar
Fikir alışverişi		A2, A3, A6, A10

	Planlama	A3, A4, A6, A10
Öğretmen	Sınıf düzeni	A4, A9
	Motivasyon	A10
	Bireysel görüşme	A1, A5, A8
Veli	İşbirliği	A2, A3, A6
	Birbirini tanıma	A3, A9
	İletişim	A4, A10
	Eğitim kalitesi	A2
Öğrenci	Öğrenci başarısı	A6

Çalışmada öğretmenlerin veli toplantılarıyla ilgili görüşleri “Veli toplantıları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?” sorusundan alınan cevaplarla belirlenmeye çalışılmıştır. Alınan cevaplar doğrultusunda öğretmen, veli, öğrenci olmak üzere üç tema belirlenmiştir. Öğretmen temasının altında fikir alışverişi, planlama, sınıf düzeni ve motivasyon olmak üzere dört görüş; veli temasının altında bireysel görüşme, işbirliği, birbirini tanıma ve iletişim olmak üzere dört görüş ve öğrenci temasının altında eğitim kalitesi ve öğrenci başarısı olmak üzere iki görüş ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan A2, A3, A6, A10 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların öğretmen açısından fikir alışverişi sağladığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“...Fikir alış verişinde bulunmak, sisteme velinin dahil edilmesi bir çok sorunu ortadan kaldırmaktadır. Veli toplantılarına katılımın artması eğitim kalitesini de olumlu etkilemektedir.” (A2)

“Veli toplantıları, öğretmen ile velilerin birbirlerini tanıma fırsatı buldukları zamanlardır. İlerleyen süreçlerde de öğretmenin beklentileri ve veli beklentilerinin görüşüldüğü, çocuğa daha nasıl yararlı olunabileceği hakkında fikir alışverişi yapıldığı, aile katılımı, aile eğitimi gibi süreçlerin planlanabileceği, okul aile işbirliğinin önemli bir parçasıdır.” (A3)

“Veli toplantıları, öğrencinin eğitim sürecinde önemli bir köprü görevi görür. Bu toplantılar, öğrencinin başarısını artırmak için velilerle öğretmenler arasında etkili iletişimi sağlar. Velilerin öğrencilerinin eğitimine aktif katılımı, öğrencinin motivasyonunu artırırken,

öğretmenlerin velilerin geri bildirimlerini alması ve işbirliği yapması da öğrencinin gelişimini destekler...” (A6)

“Mutlaka belli aralıklarla yapılmalıdır. Velilerin bilgilendirilmesi, eğitim öğretim süreçleri hakkında fikir sahibi olmaları açısından ziyadesiyle önemlidir...” (A10)

Katılımcılardan A3, A4, A6, A10 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların öğretmen açısından planlama olanağı sağladığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“İlerleyen süreçlerde de öğretmenin beklentileri ve veli beklentilerinin görüşüldüğü, çocuğa daha nasıl yararlı olunabileceği hakkında fikir alışverişi yapıldığı, aile katılımı, aile eğitimi gibi süreçlerin planlanabileceği, okul aile işbirliğinin önemli bir parçasıdır.” (A3)

“Veli toplantılarının yıl içinde dönemde 2 defa olmak üzere en az 4 defa yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bu sayıyı öğretmen ihtiyaç halinde artırabilir. Veli toplantıları sınıf düzeninin sağlanmasında, veli ile düzenli iletişim kurulmasında, karşılıklı beklenti ve taleplerin dile getirilmesinde iki tarafa da yarar sağlamaktadır. Her veli toplantısı sınıfta ve öğrencide tespit edilen eksiklerin giderilmesini sağlayarak sonrasında yapılması gereken etkinliklerde hem veliye hem öğretmene ışık tutmaktadır.” (A4)

Veli toplantıları, öğrencinin eğitim sürecinde önemli bir köprü görevi görür. Bu toplantılar, öğrencinin başarısını artırmak için velilerle öğretmenler arasında etkili iletişimi sağlar. Velilerin öğrencilerinin eğitimine aktif katılımı, öğrencinin motivasyonunu artırırken, öğretmenlerin velilerin geri bildirimlerini alması ve işbirliği yapması da öğrencinin gelişimini destekler. Bu toplantılar aynı zamanda olası sorunların erken tespit edilmesini sağlayarak çözümlerin hızlı bir şekilde üretilmesine yardımcı olur. Sonuç olarak, veli toplantıları eğitim sürecinde önemli bir rol oynar ve öğrencinin başarısı için kritik bir unsurdur. (A6)

“Mutlaka belli aralıklarla yapılmalıdır. Velilerin bilgilendirilmesi, eğitim öğretim süreçleri hakkında fikir sahibi olmaları açısından ziyadesiyle önemlidir. Böylece veliler ve öğrenciler okula daha çok motivasyon sağlar diye düşünüyorum.” (A10)

Katılımcılardan A4, A9 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların öğretmen açısından sınıf düzenini sağlama imkânı verdiğini ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“...Veli toplantıları sınıf düzeninin sağlanmasında, veli ile düzenli iletişim kurulmasında, karşılıklı beklenti ve taleplerin dile getirilmesinde iki tarafa da yarar sağlamaktadır...” (A4)

“Veli toplantıları belirli aralıklarla yapılmalıdır velilerin öğretmenin tutumunu sınıf kurallarını ve okul hakkında bilgi sahibi olması açısından faydalı olmaktadır.” (A9)

Katılımcılardan A10 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların öğretmen açısından motivasyon sağladığını ifade etmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“...Böylece veliler ve öğrenciler okula daha çok motivasyon sağlar diye düşünüyorum.” (A10)

Katılımcılardan A1, A5, A8 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların veli açısından bireysel görüşme olanağı sağladığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Gerek genel gerek bireysel veli toplantılarının yapılması sağlıklı bir yoldur. İhtiyaca göre her ikisine de yer verilmelidir.” (A1)

“Veli toplantıları genelde katılımın az olduğu görüşmeler oluyor. Veli daha çok bireysel görüşme istiyor. Veli toplantılarında genel görüşmelere dahil olmak istemiyorlar. Toplantılarda veliler diğer insanların arasında görüş belirtmek istemiyor bundan kaçınıyorlar.” (A5)

“Veli toplantıları çok önemlidir, ama bireysel farklılıklar olduğu için birebir toplantıların da olması gerektiğini düşünüyorum, okuldaki rehber öğretmen eşliğinde mutlaka yılda en az iki defa birebir ya da toplu veli toplantıları mutlaka olmalıdır.” (A8)

Katılımcılardan A2, A3, A6 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların veli açısından işbirliği sağladığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Veli toplantıları okul aile işbirliği için önemlidir. Veli okula sık sık geldikçe okulunu benimsemekte ve sahiplenmektedir. Fikir alışverişinde bulunmak, sisteme velinin dahil edilmesi birçok sorunu ortadan kaldırmaktadır. Veli toplantılarına katılımın artması eğitim kalitesini de olumlu etkilemektedir.” (A2)

“...İlerleyen süreçlerde de öğretmenin beklentileri ve veli beklentilerinin görüşüldüğü, çocuğa daha nasıl yararlı olunabileceği hakkında fikir alışverişi yapıldığı, aile katılımı, aile eğitimi gibi süreçlerin planlanabileceği, okul aile işbirliğinin önemli bir parçasıdır. Eğitim-öğretim sürecinde dönem başları ve ikinci dönem sonu olmak üzere en az üç kez yapılmalıdır. Okul aile işbirliğini güçlendirmek adına gerektiğinde toplantı sayısı artırılabilir.” (A3)

“Veli toplantıları, öğrencinin eğitim sürecinde önemli bir köprü görevi görür. Bu toplantılar, öğrencinin başarısını artırmak için velilerle öğretmenler arasında etkili iletişimi sağlar. Velilerin öğrencilerinin eğitimine aktif katılımı, öğrencinin motivasyonunu artırırken,

öğretmenlerin velilerin geri bildirimlerini alması ve işbirliği yapması da öğrencinin gelişimini destekler. Bu toplantılar aynı zamanda olası sorunların erken tespit edilmesini sağlayarak çözümlerin hızlı bir şekilde üretilmesine yardımcı olur. Sonuç olarak, veli toplantıları eğitim sürecinde önemli bir rol oynar ve öğrencinin başarısı için kritik bir unsurdur.” (A6)

Katılımcılardan A3, A9 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların veli açısından birbirini tanıma imkânı sağladığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Veli toplantıları, öğretmen ile velilerin birbirlerini tanıma fırsatı buldukları zamanlardır. İlerleyen süreçlerde de öğretmenin beklentileri ve veli beklentilerinin görüşüldüğü, çocuğa daha nasıl yararlı olunabileceği hakkında fikir alışverişi yapıldığı, aile katılımı, aile eğitimi gibi süreçlerin planlanabileceği, okul aile işbirliğinin önemli bir parçasıdır.” (A3)

“Veli toplantıları belirli aralıklarla yapılmalıdır velilerin öğretmenin tutumunu sınıf kurallarını ve okul hakkında bilgi sahibi olması açısından faydalı olmaktadır.” (A9)

Katılımcılardan A4, A10 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların veli açısından iletişim imkânı sağladığını ifade etmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Veli toplantılarının yıl içinde dönemde 2 defa olmak üzere en az 4 defa yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bu sayıyı öğretmen ihtiyaç halinde artırabilir. Veli toplantıları sınıf düzeninin sağlanmasında, veli ile düzenli iletişim kurulmasında, karşılıklı beklenti ve taleplerin dile getirilmesinde iki tarafa da yarar sağlamaktadır. Her veli toplantısı sınıfta ve öğrencide tespit edilen eksiklerin giderilmesini sağlayarak sonrasında yapılması gereken etkinliklerde hem veliye hem öğretmene ışık tutmaktadır.” (A4)

“Mutlaka belli aralıklarla yapılmalıdır. Velilerin bilgilendirilmesi, eğitim öğretim süreçleri hakkında fikir sahibi olmaları açısından ziyadesiyle önemlidir. Böylece veliler ve öğrenciler okula daha çok motivasyon sağlar diye düşünüyorum.” (A10)

Katılımcılardan A2 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların öğrenci açısından eğitim kalitesini etkilediğini ifade etmiştir. Katılımcının görüşü şu şekildedir:

“Veli toplantılarına katılımın artması eğitim kalitesini de olumlu etkilemektedir.” (A2)

Katılımcılardan A6 veli toplantılarıyla ilgili olarak bu toplantıların öğrenci açısından öğrenci başarısını etkilediğini ifade etmiştir. Katılımcının görüşü şu şekildedir:

“Bu toplantılar aynı zamanda olası sorunların erken tespit edilmesini sağlayarak çözümlerin hızlı bir şekilde üretilmesine yardımcı olur. Sonuç olarak, veli toplantıları eğitim

sürecinde önemli bir rol oynar ve öğrencinin başarısı için kritik bir unsurdur.” (A6)

4.7. Öğretmenlerin Evlere Yapılan Veli Ziyaretleriyle İlgili Görüşleri

Öğretmenlerin evlere yapılan veli ziyaretleriyle ilgili görüşleri Tablo 4.7’de yer almaktadır.

Tablo 4.7. Öğretmenlerin Ev Ziyaretleriyle İlgili Görüşleri

Tema	Kodlar	Katılımcılar
	Öğrenci ve aile ile ilgili bilgi sahibi olma	A2, A4, A5, A6, A8, A9, A10
	Olumlu tutum	A3, A4
	İletişim	A2
Faydalı	Değerli görülme	A4
	İşbirliği	A6
	Öğrenci başarısı	A6
	Hazırlık ve haberleşme	A3, A4
Planlama	Velinin çalışma şartları	A1
Tehlikeli	Güvenlik sorunu	A1, A4, A7

Çalışmada öğretmenlerin evlere yapılan veli ziyaretleri ile ilgili görüşleri “Velilerin evlerine yapılan veli ziyaretleri hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusundan alınan cevaplarla belirlenmeye çalışılmıştır. Alınan cevaplar doğrultusunda faydalı, planlama ve tehlikeli olmak üzere üç tema belirlenmiştir. Faydalı temasının altında öğrenci ve okul ile ilgili bilgi sahibi olma, olumlu tutum, iletişim, değerli görülme, işbirliği, öğrenci başarısı olmak üzere altı görüş; planlama temasının altında hazırlık ve haberleşme, velinin çalışma saatleri olmak üzere iki görüş görüş ve tehlikeli temasının altında güvenlik sorunu olmak üzere bir görüş ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan A2, A4, A5, A6, A8, A9, A10 evlere yapılan veli ziyaretlerini faydalı bulmuşlardır. Bu ziyaretlerde öğrenci ve ailesi hakkında bilgisi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Veli ziyaretleri özellikle öğrenci açısından önemlidir. Öğrenci öğretmeni ile birlikte olmaktan mutlu olmakta, öğrenmeye karşı motive olmaktadır. Öğretmen bilgi sahibi olur...”
(A2)

“Uzun yıllar Veli ziyareti yapmış bir öğretmenim. Hem faydasını hem de olumsuz yönlerini bizzat yaşayarak deneyimledim... Çocuğun yaşadığı ortamı görmüş, çocuğun yaşam tarzı ve ailesi hakkında fikir sahibi oluyorsunuz. Çocuğun kendine ait bir odasının olup olmadığı, anne-baba arasındaki iletişim, maddi durumları vb. hakkında fikir sahibi oluyorsunuz. Veli ziyaretlerinin olumsuz tarafları da vardır. Örneğin veli ziyaretine yalnız gidilmemesi gerektiğini düşünüyorum... Ben titiz bir insan olduğum için her yerde yiyip içemiyorum. Çoğu veli temiz oluyor ama bazı evler gerçekten kirli ve dağınık olabiliyor. Bu durum da beni yeme içme konusunda rahatsız ediyor. Ayrıca veli ziyareti ders saatleri dışında yapıldığı için çok vaktimizi alıyor.” (A4)

“Veli ziyaretleri genelde olumlu sonuçlar aldığım görüşmeler oluyor. Ama genelde sorun gördüğüm, aile yaşamını merak ettiğim öğrencilerin evlerine ziyarete gidiyorum. Bu da bana pek çok konuda bilgi veriyor.” (A5)

“Veli ziyaretleri, öğretmenlerin velilerle bireysel olarak ilgilenmesini, ev ortamını anlamasını, güven ve itibar oluşturmalarını, işbirliği yapmasını ve sorunları erken tanımasını sağlayarak öğrencinin eğitim sürecine katkıda bulunan önemli bir uygulamadır. Bu ziyaretler, öğrencinin başarısını artırmak için etkili bir yol sağlar.” (A6)

“Evlere yapılan veli ziyaretlerinin önemli olduğunu düşünüyorum, öğrencinin ev içi düzeni, ailenin tutum ve davranışlarını ev ziyaretlerinde görme açısından önemlidir.” (A8)

“Veli ziyaretlerinin aslında faydalı olduğunu düşünüyorum. Öğrenciyi ve aileyi tanımada, bilgi sahibi olmada, öğretmene kısa da gözlem yapma imkânı sunuyor. Öğretmenin ev ziyaretinde bulunması, ailenin okula ve öğretmene aidiyet ve saygı duygusunu geliştirdiğini düşünüyorum.” (A9)

“Veli ziyaretlerini yararlı buluyorum. Öğrencinin yaşadığı ortam birebir görülüyor ve mutlaka bir fikir edinmemizi sağlıyor.” (A10)

Katılımcılardan A3, A4 evlere yapılan veli ziyaretlerini faydalı bulmuşlardır. Bu ziyaretlerin veliler tarafından olumlu tutum ile karşılandığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Çocukların, öğretmene olan olumlu tutumlarını geliştirmede önemli bir fırsat olarak görüyorum. Öğretmenin, ailesiyle olumlu ilişkiler kurduğunu gören çocukların, okula karşı tutumlarının pozitif bir şekilde etkilendiği görülmektedir. Gerekli hazırlık ve planlamalar

yapıldıktan sonra dönemde bir kez olmak üzere veli ziyaretleri gerçekleştirmenin, okul aile işbirliğine olumlu katkısı olacaktır. Aileyi ve çocuğu utandırmadan, ekstra bir yük oluşturmadan süreç tamamlanmalıdır.” (A3)

“Veli ziyaretlerinde hem öğrenci hem de veli kendilerini değer görmüş, önemsenmiş hissediyor.” (A4)

Katılımcılardan A2 evlere yapılan veli ziyaretlerinin iletişimi güçlendirdiğini ifade etmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Öğretmen, öğrenci ve veli iletişimde olumlu katkıları olmaktadır.” (A2)

Katılımcılardan A4 evlere yapılan veli ziyaretlerinin velilerin kendilerini değerli görülmesini sağladığını ifade etmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“...deneyimledim. Veli ziyaretlerinde hem öğrenci hem de veli kendilerini değer görmüş, önemsenmiş hissediyor. Çocuğun yaşadığı ortamı...”

Katılımcılardan A6 evlere yapılan veli ziyaretlerinin işbirliği sağladığını ifade etmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“...ilgilenmesini, ev ortamını anlamasını, güven ve itibar oluşturmalarını, işbirliği yapmasını ve sorunları erken tanımasını sağlayarak öğrencinin eğitim sürecine katkıda bulunan önemli bir uygulamadır.” (A6)

Katılımcılardan A6 evlere yapılan veli ziyaretlerinin öğrenci başarısını sağladığını ifade etmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Bu ziyaretler, öğrencinin başarısını artırmak için etkili bir yol sağlar.” (A6)

Katılımcılardan A3, A4 evlere yapılan veli ziyaretlerinde planlama yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu ziyaretlerin hazırlık ve haberleşme süreciyle yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Gerekli hazırlık ve planlamalar yapıldıktan sonra dönemde bir kez olmak üzere veli ziyaretleri gerçekleştirmenin, okul aile işbirliğine olumlu katkısı olacaktır. Aileyi ve çocuğu utandırmadan, ekstra bir yük oluşturmadan süreç tamamlanmalıdır.” (A3)

“Yanımızda mutlaka ya öğretmen ya da idareci bulunmalıdır. Bu da önceden plan yapılmasını gerektirir. Veliyi öncesinde arayıp uyarmamıza rağmen, veli öğretmen evime gelecek diye hazırlıklar yapar, temizlik, pasta, börek telaşına girer.” (A4)

Katılımcılardan A1, A4, A7 evlere yapılan veli ziyaretlerini tehlikeli bulmuşlardır. Güvenlik sebebiyle bu ziyaretleri tehlikeli bulan öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

“Güvenli olduğu sürece yapılabilir. Ancak zamanım şartlarını düşününce hem güven sorunu yaşanmakta bu sorunun çözüldüğü noktalarda çalışan ebeveynlerin sıklığı sebebiyle

bu durum istenilen ölçüde gerçekleşmemektedir.” (A1)

“Veli ziyaretlerinin olumsuz tarafları da vardır. Örneğin veli ziyaretine yalnız gidilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Yanımızda mutlaka ya öğretmen ya da idareci bulunmalıdır.” (A4)

“...sıklıkla yapmaya da çalışırım. Ancak günümüz şartlarında son derece tehlikeli de olabiliyor...” (A7)

4.8. Öğretmenlerin Veli Görüşmelerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin veli görüşmelerine ilişkin görüşleri Tablo 4.8’de yer almaktadır.

Tablo 4.8. Öğretmenlerin Veli Görüşmelerini Benzetmeleri

Temalar	Metaforlar	İmge Tarlası	Katılımcılar
Olumlu	Çiçek	Emeğin karşılığı	A1, A8, A10
	Türk kahvesi	Kırk yıl hatır	A2
	Arı	Aniden olması	A2
	Temizlik	Huzur	A3
	Seyahat	Durak, yeni bilgi, tecrübe, anlayış	A6
	Köprü	Aktarım, ulaşım	A9
Olumsuz	Tenis topu	Boşa zaman	A5
	Duvar	Karşı tarafı anlamama	A10
Nötr	Papağan eğitimi	Doğru ve yanlışın tam karşılığı	A4
	Lahana	Katman katman, bilinmezlik	A7

Katılımcılardan alınan cevaplara göre olumlu, olumsuz ve nötr olmak üzere üç tema belirlenmiştir. Olumlu temasının altında çiçek, Türk kahvesi, arı, temizlik, durak ve köprü olmak üzere altı metafor yer almıştır; olumsuz temanın altında tenis topu ve duvar olmak üzere iki metafor bulunmaktadır son olarak nötr temasının altında papağan eğitimi ve lahana olmak üzere iki tema yer almıştır.

Katılımcılardan A1, A8 ve A10 velilerle yaptıkları görüşmeleri emeğin bir karşılığı olarak “çiçeğe” benzetmiştir. Katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Bir çiçeğe benzetebilirim. Elimizden geleni yaparız kimi kısa bir zamanda kimi uzun

çabalarla yetişir. Sadece bir etken olmaz bir çiçeği yetiştirirken, güneşiyle, suyuyla, toprağıyla ve sevgiyle bir bütün olarak büyür, aynı çocuklar gibi...” (A1)

“Çiçeğe benzetirim, iletişim kurmayı suyu, toprağı, güneşi yeterlimi onu görme şansımız olur, eğer bunların biri eksik ise, güneşli bir yere götürürüm, toprağını değiştiririm suya ihtiyacı varsa su veririm, veliler bana göre birer çiçektir, ve onlara öğrenciye fayda açısından en önemli şeydir veliyle sağlıklı verimli iletişim kurabilmek...” (A8)

“...Bazılarını da yeterli suyunu verdiğim bakımı yaptığım güzel bir çiçek gibi düşünebilirim.” (A10)

Katılımcılardan A2 velilerle yaptıkları görüşmeleri kırk yıl hatırı olması sebebiyle “Türk kahvesi” ne benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Velilerimle yaptığım görüşmeleri bazen kırk yıl hatırı vardır dediğimiz bir Türk kahvesine... benzetebilirim.” (A2)

Katılımcılardan A2 velilerle yaptıkları görüşmeleri aniden olması sebebiyle “arı” ya benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“....bazen de beklemediğin yer ve zamanda karşımıza çıkan arıya benzetebilirim.” (A2)

Katılımcılardan A3 velilerle yaptıkları görüşmeleri huzur vermesi sebebiyle “temizlik” e benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Bu süreci temizliğe benzetirim, biraz uğraştırıcıdır ama süreç ilerlediğinde iki tarafında kafasında soru işaretleri azalır ve sonunda, temizlik bitiminde koltukta uzanıp rahatlamış hissettiğimiz gibi, sorumluluklarımızı yerine getirmenin ve temiz bir ortamda bulunmanın huzuru içinde oluruz. Her ne kadar zorlukları olsa da bulunduğumuz ortam ve kendi sağlığımız düşünüldüğünde üzerine uğraşılması gereken temel noktalardan biridir.” (A3)

Katılımcılardan A6 velilerle yaptıkları görüşmeleri yeni bilgi, tecrübe ve anlayış kazandırdığı için “seyahat” e benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Velilerle yapılan görüşmeleri bir seyahate benzetebilirim. Her bir görüşme, bir yolculuğun bir durağı gibidir ve her durakta yeni bilgiler, deneyimler ve anlayışlar elde edilir. Velilerle yapılan her görüşme, öğrencinin eğitim yolculuğunda önemli bir kilometre taşıdır ve öğrencinin başarısı için yeni perspektifler ve stratejiler geliştirmeye yardımcı olur. Bu görüşmeler, öğretmenin ve velilerin birlikte ilerleyerek, öğrencinin eğitim yolculuğunda önemli bir rol oynar.” (A6)

Katılımcılardan A9 velilerle yaptıkları görüşmeleri aktarım ve ulaşım özelliği

sebebiyle “köprü” ye benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Veliler ile yaptığım görüşmeleri bir köprüye benzetebilirim. Öğrenciler ile ilgili aktarılanlar bu köprü sayesinde karşı tarafa geçer. Her iki tarafın birbirine ulaşabilmesi için bu köprüye ihtiyacı vardır.” (A9)

Olumsuz temasıyla ilgili olarak katılımcılardan A5 velilerle yaptıkları görüşmeleri boşa zaman harcadığı için “tenis topu” na benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Velilerle yaptığınız görüşmeleri canlı veya cansız bir şeye benzetmenizi istesek neye benzetirsiniz? Neden? Tenis topuna benzetirdim. Sürekli vuruyorum ve geri geliyor. Bu çoğu zaman boşa harcanan emeğimi anlaşılamamayı da Anlatıyor maalesef.” (A5)

Katılımcılardan A10 velilerle yaptıkları görüşmeleri karşı tarafın anlamaması sebebiyle “duvar” a benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Bazı verilerle yaptığım görüşmeleri boşluğa ya da duvara konuşuyormuş gibi düşünebilirim...” (A10)

Nötr temasıyla ilgili olarak katılımcılardan A4 velilerle yaptıkları görüşmeleri doğru yanlışın tam karşılığı olduğu için “papağan eğitime” na benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Papağan eğitime benzetirim. Doğru ve sağlıklı görüşmeler yaparsak karşılığını ve yansımaları en güzel şekilde alırız. Yanlış yönlendirmeler ve görüşmeler yaparsak da olumsuz dönütler alırız.” (A4)

Katılımcılardan A7 velilerle yaptıkları görüşmeleri katman katman olması ve bilinmezlik içermesi sebebiyle “lahana” ya benzetmiştir. Katılımcının görüşleri şu şekildedir:

“Lahanaya benzetirdim...Katman katman alttan neler neler çıkar... Bakın su an liseden mezun olmuş ama benim hala görüştüğüm bir velim ve çocuğumdan bahsetmeden edemeyeceğim. Bu ne demek istediğimi çok daha net anlatacaktır: Buca'daki bağımsız anaokullarının birinde yeni çalışmaya başlamıştım. O yıl Emirhan adında bir öğrencim vardı. Emirhan sınıfta huysuz, oyunlara katılmaz katılmadığı gibi de zaman zaman sabote eder. Üstü başı pek kötü değil ancak iyi de sayılmazdı...Annesini kaybetme korkusu yaşıyordu o günlerde. Çocuğu da zaten teyzeleri getiriyordu. Öğrendim ki anne hastaneye yatırılmış. Ev ziyaretinde bulundum bir süre sonra. Meğer baraka gibi yıkık dökük bir evde...” (A7)

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde, nitel ve nicel verilere dayalı araştırma sonuçları karşılaştırmalı olarak sunulmuş, tartışılarak değerlendirilmiştir.

Öğretmenler okulların amaçlarına uygun şekilde eğitim öğretim faaliyetlerini yürütürken okulun önemli paydaşlarından sayılan aileyle iletişim halinde olmak durumundadır. Bu anlamda okul ve aile arasında kurulan iletişimin sıklığı, süresi ile iletişim yöntemleri okul ve aile işbirliği açısından önemlidir. Okul ve aile işbirliği ekseninde iletişimin sağlıklı şekilde devam etmesi, öğrencinin başarısını, öğretmenin anlaşılabilirliğini ve velilerin beklentilerini etkilemektedir. Bu çalışmada alt problemlere dayalı olarak okul aile işbirliğinde iletişim araçlarının önemi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Öğretmenlerin görüşlerinden hareketle okul aile işbirliğinin önemi, nasıl geliştirilebileceği, işbirliği sürecinde kullanılan iletişim yöntemleri, iletişim sürecinde öğrencilerin başarı durumları, öğretmenlerin yaşadığı zorluklar ve işbirliğine bakış açıları, veli toplantıları ve veli ziyaretlerin önemi incelenmiştir.

5.1.1. Okul Aile İş birliği Hakkındaki Görüşler

Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda okul aile işbirliği ile ilgili öğretmenler, öğretmen ve öğrenci ekseninde olumlu değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Okul aile işbirliğinin öğrencilere daha faydalı olunabilmesi anlamında önemli olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Konuyla alakalı olarak öğretmenler ve ailelerin işbirliği halinde olmalarının öğrencilere daha fazla yarar sağladığı söylenebilir. Veli-öğretmen ilişkilerindeki kalitenin faydaları mevcuttur (Clarke, vd., 2009). Bu bağlamda veli-öğretmen ilişkisinin kalitesinin, sadece ilişkinin sıklığı ve miktarından daha çok öğrencinin başarısını ve olumlu davranışlarını artırma miktarı açısından çok daha önemli olduğu düşünülmektedir (Patrikakou ve Weissberg, 2000).

Katılımcılar okul aile işbirliğinin öğretmen ve aile arasındaki iletişimi güçlendirdiğini ifade etmişlerdir. Buradan yola çıkarak velilerle kurulan iletişimin okul aile işbirliğinin etkilediği ifade edilebilir. Bunun yanı sıra öğretmenin velilerle işbirliği içinde hareket etmesi

gereklidir. Bunun sonucunda doğabilecek çatışmaların ortadan kalktığını, velinin de öğretmeni işinde uzman durumda olduğu algısını oluşturmaktadır (Epstein, 1986; Koç, 2018). Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda okul aile işbirliğinin okul ve aileler arasında sosyal etkileşim sağladığı sonucuna ulaşılabılır. Bu anlamda velilerle sosyal etkileşim için okul aile işbirliğinin gerekli olduğu söylenebilir.

Okul aile işbirliğinin öğretmen ekseninde de olumlu katkıları vardır. Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda okul aile işbirliğinin öğretmen başarısını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Verimli eğitim ortamları oluşturma anahtarlarından birisi de velilerin okul ile birlikte hareket edebilmesini sağlamaktır. Eğitim sürecinin daha verimli olmasını isteyen öğretmenlerin okul aile işbirliği çerçevesinde hareket etmesi gerektiği ifade edilebilir. Okul aile işbirliğinin bulunduğu eğitim ortamlarında öğretmenlerin daha fazla motive çalıştıkları da yine katılımcı görüşleri ışığında ifade edilebilir. Ayrıca ailelerin eğitim sürecinin içerisinde bulunmaları öğretmenin de motivasyonunu artırır. Ünsan ve Görücü (2023) tarafından yapılan araştırma da eğitim ve öğretim çalışmalarına destek olan velilerin öğretmen motivasyonunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. (Ünsan ve Görücü, 2023). Eğitimin önemli paydaşlarından olan velilerin, öğretmenlerin yapacağı çalışmalarda başarıya ulaşmaları için destekleyici bir role sahip olmaları beklenmektedir (Ünsal ve İğde, 2021). Velilerin bu rolleri yerine getirdiklerinde öğretmenlerin motivasyonları artmaktadır. Bunun neticesinde her iki tarafta da gelişen işbirliği sayesinde oluşabilecek çatışmalar ortadan kalkar ve tarafların birbirlerini daha iyi anladıkları söylenebilir. (Almahdi, 2019).

5.1.2. Okul Aile İşbirliğinin Geliştirilmesine Yönelik Görüşlerle İlgili Sonuçlar

Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda okul aile işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak öğretmenler iletişim ve etkinliklerin önemi üzerine durmuşlardır. İletişim kapsamında ailelerle diyalog halinde olunması gerektiğini belirten öğretmenler fikir alışverişi ve sosyal medya kullanımının bu süreçte önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcı görüşleri ışığında ailelerle işbirliği kurulduğunda ailelerin fikirlerini daha rahat ifade edilebileceği sonucuna ulaşılabılır. Ayrıca fikir alışverişi ile de aradaki iletişimin güçleneceği söylenebilir. Bununla birlikte sosyal medyanın günümüzdeki kullanım oranının oldukça yüksek olduğu araştırmanın kuramsal bilgiler bölümünde yer alan teknoloji ve sosyal medya bölümündeki verilerden yola çıkılarak bilinmektedir. Öğretmenler; sosyal medya aracılığıyla okul aile arasında iletişimin kolaylaşacağını bunun da okul aile işbirliğini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar, yapılan toplantı ve sosyal etkinliklerin okul aile işbirliğini güçlendirmede önemli bir role sahip olduğunu belirtmişlerdir. Buradan yola çıkarak okul aile işbirliğini toplantı ve sosyal etkinliklerin ön planda tutulması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Okulun politika, kuralları ve programın aile tarafından daha iyi anlaşılabilmesi ve ailelerin birbirlerini daha iyi anlayıp iletişim kurabilmeleri açısından önemi büyüktür (Dinç, 2009). Toplantılar aracılığıyla öğretmenler ve veliler daha çok bir araya gelecek ve daha fazla fikir paylaşılabileceklerdir. Ayrıca yapılan sosyal etkinliklerin okul aile işbirliğini güçlendireceği sonucuna ulaşılmaktadır. Sosyal etkinlikler sayesinde velilerin okula aidiyet duygusu ve güveni artacağından okul aile işbirliği çerçevesinde etkinliklerin çok gerekli olduğu ifade edilebilir. Aileleri, çocuklarının eğitim süreci ve evlerinde yapabilecekleri etkinlikler ile ilgili bilgilendirmek maksadıyla öğretmenler yardımıyla toplantı, panel veya seminerler gerçekleştirilmelidir (Cömert ve Güleç, 2004). Okul aile işbirliği ve aile katılımının sağlanması için temel alınan bu uygulamalar için farklı yöntemler kullanılmakla beraber ailelerin aktif katılımının sağlanmasında ilk adımın ortak bilgi tabanı olduğu belirtilmiştir. Ev okul iletişimi bilgisayar tabanlı iletişim de dâhil olmak üzere çeşitli şekillerde olabilir (Bauch'tan aktaran: Nelms, 2002).

5.1.3. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Tercih Ettikleri İletişim Yollarıyla İlgili Sonuçlar

Katılımcılardan alınan bilgiler doğrultusunda öğretmenlerin ailelerle işbirliği yaparken tercih ettiği iletişim yolları açık iletişim ile dijital ve yazılı olarak ikiye ayrılmaktadır. Açık iletişimi tercih eden öğretmenler yüzyüze görüşme, okulda buluşma etkinlikleri ve ev ziyaretleri yapmaktadırlar. Bu anlamda öğretmenlerin çoğunluğu yüzyüze iletişimi tercih etmektedir. Öğretmenler tarafından yüzyüze iletişimin daha çok tercih edilmesinde aracının bulunmaması, daha etkili olduğunun düşünülmesi ve bu iletişimin sağladığı kolaylık başlıca sebeplerdendir. Ayrıca sağlanan bireysel görüşmelerle ailenin beklentilerinin ortaya çıkabildiği de unutulmamalıdır (Cömert ve Güleç, 2004). Bu anlamda aileler ve öğretmenler, zamanlarını planlayarak bireysel görüşmeler gerçekleştirmelidirler (Dinç, 2009). Okulda buluşma günü etkinlikleri de yine öğretmenlerin tercih ettiği iletişim yollarından birisidir. Veli toplantıları olarak nitelendirilen bu etkinliklerde öğretmenler ile veliler bir araya gelmekte ve iletişim kurabilmektedirler. Velilerle iletişim kurmak için ev ziyareti yapan öğretmenler ise çok sık olmamakla birlikte bu iletişim türünü de tercih etmektedir.

Katılımcılardan elde edilen veriler ışığında öğretmenlerin velilerle iletişim kurarken

dijital kaynaklar içerisinde yer alan telefon, mesaj ve sosyal medyanın da çokça tercih edildiği söylenebilir. Bilindiği üzere telefon, etkili ve çift yönlü bir iletişim aracıdır. Öğretmenler, çocukla ilgili konularda aileleri bilgilendirmek ya da okula çağırmak amacıyla telefonu kullanabilmektedirler (Dinç, 2009). Telefonla görüşmenin, sağlıklı iletişim yollarından biri olduğu bilinmektedir (Diken, 2009). Bunun yanı sıra öğretmenler aileleri sadece olumsuz bir durum ile ilgili değil; teşekkür etmek, olumlu durumlar veya gelişmeler ile ilgili de telefonla arayabilmelidir. Öğretmenler ve aileler arasında özel bir bağlantı kurmak amacıyla kişisel mesajlar, e-mail veya internet yolu tercih edilerek gönderilebilmektedir (Berger, 2004). Teknolojinin hayatın her alanına daha fazla girdiği günümüz dünyasında dijital iletişim eşyalarının önemi yadsınamaz bir yere sahiptir. Bu anlamda öğretmenlerin de velilerle iletişim kurarken dijital kaynaklardan yararlanması doğaldır. Ayrıca öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkarak bu kaynakların sağladığı rahatlık ve hızın bu kaynakların tercih edilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Velilerle iletişim kurarken tanışma mektubunu öğretmenlerin olduğu görülmektedir. Tanışma mektubunda öğretmenler beklentilerini dile getirdikleri için velilerle aralarında olumlu bir etki oluşacağını düşünmektedirler. Buradan yola çıkarak öğretmenlerin farklı iletişim yöntemlerini tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilir. Anket yoluyla iletişim tercih eden öğretmenler de bulunmaktadır. Anketler aracılığıyla öğretmenler velilerin beklentilerini, duygu ve düşüncelerini ayrıca önerilerini öğrenebilmektedirler. Gökçe (2000) tarafından yapılan bir araştırmada bu çalışmaya paralel olarak okul yöneticileri/idarecileri ile öğretmenlerin ve ebeveynlerin karşılıklı olarak etkili ve etkin bir iletişim sağlamaları gerektiği konularında tam bir fikir birliği içerisinde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

5.1.4. Öğretmenlerin Ailelerle Yapılan İşbirliğinin Öğrencinin Eğitim Süreci Açısından Etkileri Hakkındaki Sonuçlar

Katılımcılardan alınan bilgiler doğrultusunda öğretmenler velilerle iletişim kurduklarında öğrencinin de bundan olumlu yönde etkileneceği söylenebilir. Öğretmenlerin velilerle kurduğu iletişim sayesinde öğrencinin hem akademik hem de kişisel anlamda destekleneceği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrencinin akademik, duygusal, sosyal, psikolojik alanlardaki başarısında öğretmenlerin aileler ile yaptığı işbirliğinin etkisinin çok yüksek oranda olacağını belirten öğretmenler, bunu bir zincirin halkalarının birbirini tutmasına benzetmişlerdir. Çalışmanın sonuçları ile Binbir ve Ertürk (2020) tarafından yapılan “Aile-Öğretmen İletişimi ve İş Birliği ile Çocukların Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin

İncelenmesi” isimli araştırmanın sonuçlarının paralellik gösterdiği görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin aile ile kurduğu iletişim ve işbirliği çalışmaları ile çocukların sosyal becerileri arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca çalışmada aile ve öğretmen arasındaki ilişkinin niteliğinin çocuğun sosyal becerileri üzerinde etkili olduğu, öğretmenlerin aileleri eğitime katılmaları yönünde teşvik etmeleri gerektiği ve öğretmenlerin ailelere çeşitli iletişim kanalları yoluyla ulaşarak devamlı irtibat halinde olmalarının çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyeceği vurgulanmıştır. Prakte ve Peet (2008) de gerçekleştirdikleri çalışmada, öğretmenlerin aile iletişimini artırmalarının, öğrencilerin duyuşsal, sosyal ve ders başarısı anlamında gelişme sağlayacağını belirtmişlerdir. Yine alan yazında öğretmenlerin okul-aile iletişiminin öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağladığı yönünde görüş belirttiği ifade edilmektedir (Akbaşlı ve Diş, 2019)

Katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin aileler ile işbirliği yaptıklarında öğrenci ile ilgili hem ailenin hem de öğretmenlerin bilgi sahibi olacakları sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda bilgi paylaşımının öğrencinin özelliklerinin öğrenilmesi ve buna uygun hareket edilmesi anlamında fayda sağlayacağı söylenebilir. Öğretmenler; öğrencinin önceki eğitim hayatına dair bilgilerin öğrenilmesi, yaşantı ve tecrübelerinin bilinmesi, davranışlarının sebeplerine dair fikir edinilmesi açısından öğretmen ve ailenin iletişimin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarıyla uyumlu olarak Erdoğan ve Demirkasımoğlu (2010) tarafından yapılan “Ailelerin Eğitim Sürecine Katılımına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri” adlı çalışmada ailelerin okuldaki eğitim sürecine katılması gerektiği ve öğretmenlerin aileler ile iletişim halinde olduklarında öğrencinin gelişiminin daha etkili şekilde takip edileceği sonucu ortaya çıkmıştır.

Katılımcılardan alınan cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin velilerle işbirliği yapmasının öğrencinin eğitim hayatında özgüven artışı sağlayacağı sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmen ve aile arasındaki iletişimin öğrencileri daha özgüvenli bireyler olma sürecinde olumlu etkileyeceği söylenebilir. Demir, Bektaş ve Saraçoğlu (2020) tarafından yapılan “Okul-Aile İletişiminin Başarıya, Özgüvene, Motivasyona ve Tutuma Katkısı” isimli çalışmada öğrencilerin motivasyonun artmasında, olumlu tutum geliştirmelerinde ve özgüvenli bireyler olmalarında okul ve aile arasındaki iletişiminin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Çalışmada öğretmenler; öğrenci-aile ilişkisi ve özgüven-akademik başarı ilişkisine vurgu yapmışlardır. Araştırma sonuçlarının bu araştırma ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Bununlar birlikte alan yazın verileri de aile uyumunun öğrencilerin özgüvenlerini etkileyen bir faktör olduğunu (Soner, 2000), öğretmenlerin, okul-aile

iletişiminin çocuğun başarisının ve özgüveninin artışına, yanlış davranışların düzelmesine katkısı olduğu ve çocuğun başıboşluk duygusu yaşamamasını sağladığı konularında hemfikir olduğunu ortaya koymaktadır (Binicioğlu, 2010).

Katılımcılardan alınan cevaplara bakıldığında şretmenlerin aile ile kurduğu iletişimin sayesinde aile katılımının gerçekleşmesi ve okul ile arasında ortaklık içerisinde hareket etmenin kolaylaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bay, Bahçıvan, Kalay, (2018) tarafından yapılan “Okul ncesinde Okul Aile işbirliğine Yönelik Ailelerin ve şretmenlerin Beklentileri” isimli çalışmada okul aile işbirliğinin artırılmasına yönelik “Whatsapp, internet, haberleşme mektupları, görsel işitsel kayıtlar, aile katılımı, toplantılar, yüz yüze iletişim ve ev ziyaretleri” gibi iletişim yollarının aile katılımı ve toplantıları arttıracadı sonucunu ortaya çıkmıştır.

şretmen görüşlerine göre okul ve ailenin işbirliği, öğrencinin eğitim hayatı olumlu yansıyacak ve eğitim süreçleri de bundan pozitif yönde etkilenecektir. Ayrıca alan yazındaki çalışmalar şretmen ve aile ilişkisinin olumlu bir süreç seyretmesi ile öğrencinin genel başarısı arasında son derece önemli bir bağ olduğunu göstermektedir (Hill ve Taylor, 2004).

Aileler çocuklarıyla en uzun süreli yakın ve sıcak iletişimi kuran kişilerdir. Aileleri vasıtasıyla çocuklar, temel kavramları öğrenip alışkanlık ve becerilerini şekillendirirler. Aile kurumunun en önemli özelliklerinden birisi de kültürel ve toplumsal gelenekleri, örf ve adetleri ile değerleri çocuklara öğretmesidir. Çocuğun pozitif bir benlik ve karaktere sahip olmasında, sorumluluklar kazanmasında ve duyarlı bir birey haline gelmesinde ailesiyle olan etkileşimi çok etkilidir. Bununla birlikte ailenin çocuğa verdiği geri bildirimler çocuğun okul hayatında önemli rol oynar (Kuzgun,1991). Katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak okul ve aile arasındaki iletişimin aile katılımını arttıracadı ve öğrencilerin eğitim hayatlarının bundan pozitif yönde etkileneceği söylenebilir. Okul ve aile işbirliği sayesinde taraflar arasında eşgüdüm gerçekleşecek bunun sonucunda da aileler okul ile daha fazla katılım hlinde olacaklardır.

Okul aile işbirliği konusunda dikkat edilmesi gereken unsurlar vardır. Bu anlamda aile-şretmen ilişkisinde, ilişkinin süresi ve miktarından ziyade ilişkisinin kalitesinin, ğrenci davranışlarına olumlu yönde yansıması önemlidir (Patrikakou ve Weissberg, 2000). Hedeflenen durum çocuklardaki sosyal duygusal beceriler ile akademik ilerleme ise veli ve şretmen arasındaki ilişkinin düzeyine dikkat edilmelidir (Hughes ve Kwok, 2007; Izzo, vd., 1999). Hughes ve Kwok (2007) bu konuda şretmen ve aile arasındaki ilişkide sayısal unsurlardan çok bu ikili arasındaki niteliğe dikkat çekmektedir. Ailenin şretmen ile kurduğu

içten iletişim bağı çocuğa direkt etki etmektedir. (Hughes ve Kwok, 2007; Koç, 2018; Izzo, vd., 1999). Buna paralel olarak öğretmenin çocuğun ailesi ile ortak paydalarda buluşup işbirliği içinde davranması meydana gelebilecek çatışmaları engeller ve ailenin öğretmenin uzmanlığına bakış açısını olumlu değiştirmesini sağlamaktadır (Epstein, 1986; Koç, 2018). Alanyazındaki çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin ailelerle kurduğu işbirliğinin hem öğrenci hem veli üzerinde oldukça olumlu etkileşimler ortaya çıkardığı söylenebilir.

5.1.5. Öğretmenlerin Velilerle İşbirliği Yaparken Yaşadığı Zorluklarla İlgili Görüşlere Dair Sonuçlar

Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda öğretmenlerin çoğunluğunun velinin işbirliği sürecinde önyargılı tavrından yakındığı görülmektedir. Konuyla ilgili olarak öğretmenler bazı velilerin kalıp düşüncelere sahip olması nedeniyle iletişim sorunları yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler velilerin; empati yapmaması, saygı sınırlarını aşmaları, farklı beklentileri ve iletişim sıklığı ile ilgili sorunlar sebebiyle iletişim kurma sürecinde iletişimsizlik yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, velilerin çocuklarını yeterince tanımamaları ve çocuklarına karşı ilgisiz olmaları sebebiyle iletişimde sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Buradan yola çıkarak velilerin çocuklarının özelliklerini daha çok tanımaları gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bilgin (1990)'ın 1987 yılında “Ankara Merkez İlçelerindeki Ortaokullarda Okul ile Ailenin İşbirliği ve Sorunları” konulu yaptığı çalışma da bu çalışmanın verilerini destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarına göre “Yönetici ve öğretmenlerin okul-aile iletişiminde etkili olduğunu ileri sürdükleri engeller, okul ve öğrenciyle ilgili bilgilerin ana babalara geç gitmesi, velilerin çocuklarıyla ilgili olumsuz şeyler duymaktan hoşlanmamasıdır. Ayrıca ana babaların eğitim ve okulla ilgili konularda çok az bilgiye sahip olması, anne- babaların para söz konusu olduğunda yönetici ve öğretmenlerle görüşmek istememeleri ara sıra düzeyinde engeldir. Bununla birlikte çoğunlukla ve yönetici ve öğretmenlerle ana babaların birbirlerini tanımamaları her zaman düzeyinde gözlenen engelleridir.” şeklindedir (Bilgin, 1990).

5.1.6. Öğretmenlerin Veli Toplantılarıyla İlgili Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda tüm öğretmenlerin veli toplantılarını genel anlamda yararlı buldukları söylenebilir. Öğretmenler veli toplantılarıyla üç boyutta fikirlerini beyan etmişlerdir. Öğretmenler; öğretmen boyutunda velilerle fikir paylaşımında bulunabildiklerini, geleceğe dönük olarak planlama olanağı sağladığını, sınıf düzenini

sağlamaya yardımcı olduğunu, motivasyon anlamında da katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Bu sebeple öğretmenlerin, veli toplantılarını yararlı buldukları sonucuna ulaşılabilir. Öğretmen-veli iletişimi üzerine yapılan akademik çalışmalarda, öğretmen-veli iletişiminin öğretmenin, öğretmenin mesleki performansına olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Abay Çelik, 2023).

Öğretmenler, velilerin bu toplantılar sayesinde velilerin öğretmenler ile bireysel görüşme imkânı bulduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca toplantılar sayesinde biraraya gelen öğretmen ve velilerin birbirlerini daha iyi tanıma imkanı kazandıkları söylenebilir. Bununla birlikte bu toplantılarda velilerin öğretmenlerle iletişim düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenler; veli toplantılarının öğrenciler açısından da olumlu sonuçlar meydana getirdiğini ifade etmişlerdir. Öğrenci başarısının bu toplantılar sayesinde olumlu yönde etkilendiğini belirten öğretmenler, eğitim kalitesinin de arttığını söylemişlerdir. Dönmez ve Yıldırım (2008) tarafından “Okul-Aile İşbirliğine İlişkin Bir Araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu Örneği)” isimli çalışma da bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarından birisi okul-aile işbirliğinin öğrenci başarısı üzerinde rol oynadığıdır. Bu bağlamda okul aile işbirliği çerçevesinde aile katılımı kavramının özellikle erken yaşlarda akademik başarıyı etkileyen değişkenlerden biri olarak görüldüğü ifade edilebilir (Keçeli Kayışlı, 2008).

Alanyazında okul aile işbirliğinin; öğrencinin akademik başarısını, öğretmenin motivasyonunu ve veli beklentilerini etkilediğine dair birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan birisi de Akbaşlı ve Diş (2019) tarafından yapılan “Öğretmen Görüşlerine Göre Okul-Aile İş Birliğinin Okul Ortamına Yararları” isimli araştırmadır. Çalışmada, okul-aile işbirliğinin yararlarını sınıf ve öğretmenlerinin görüşlerine başvurarak belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma bulgularına göre okullarda okul-aile işbirliğinin etkili şekilde uygulanmasının; öğretmenlerin motivasyonunun yükselmesine, öğrenmenin olumlu yönde yönlendirilmesine, velilerin genel olarak okulun amaçlarına istekli olarak güdülenmesine, öğrenci başarısını ve psikolojisini olumlu anlamda etkilemesine katkıda bulunduğu vb. sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.7. Öğretmenlerin Evlere Yapılan Veli Ziyaretleriyle İlgili Görüşlerine Dair Sonuçlar

Katılımcılardan alınan görüşler doğrultusunda öğretmenlerin evlere yapılan veli

toplantılarıyla genel olarak olumlu görüş belirttiği söylenebilir. Evlere yapılan yapılan bu ziyaretler sayesinde öğrencinin ve ailesinin daha iyi tanındığını ve velilerin ziyaretlerle kendilerini daha değerli gördükleri ifade edilebilir. Bu ziyaretler sayesinde velilerle iletişim ve işbirliğinin arttığı belirtilebilir. Ayrıca ziyaretlerin bir sonucu olarak da öğrenci başarısının olumlu etkileneceği öğretmenler tarafından söylenmiştir. Özellikle ilköğretimin birinci kademesinde (1-4.sınıflar) yapıcı ve sağlam bir okul-veli etkileşimi ve ortaklığın oluşturulması, öğrencilerin ileriki yaşantılarını olumlu etkileme açısından çok önemlidir (Genç, 2005). Ailelerin destekleyici tutum içerisinde olması da çocukların akademik başarılarının daha yüksek olmasını sağlamaktadır (Çelenk, 2003; Eastman, 1988). Buradan da düzenli şekilde yapılacak ev ziyaretlerinin faydalı olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Öğretmenler, yapılacak bu ziyaretlerin iyi planlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerinden yola çıkarak bu ziyaretlerin önceden haberleşilerek yapılması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Hazırlık gerektiren bu ziyaretler öğretmenler tarafından planlandığında amacına ulaşacağı söylenebilir.

Öğretmenlerin bazıları, evlere yapılan ziyaretleri güvenlik sorunu nedeniyle tehlikeli bulmaktadırlar. Bu bağlamda öğretmenler bu ziyaretlere yalnız girmekten çekinmektedirler. Bu bu duruma çözüm yolu olarak başka öğretmenler veya idarecilerle birlikte ziyaretlerin yapılması gerektiğini söylenebilir.

Burns, Roe ve Ross (1992) çalışmalarında, okul-aile işbirliği sürecinde, okulun ve ailenin ortak çabayla okulda ideal bir öğrenme alanı oluşturabilmek ve öğrencileri bu alandan faydalandırabilmek için öğrencinin aile alanının iyi doğru gözlenmesinin, ailelerle kesintisiz iletişim halinde olunmasının öneminden bahsetmektedirler. Şişman ve Turan (2004) aileden beklentilerinin; ailenin çocuklarını tanıması, onlara uygun ortam oluşturması ve doğru yönlendirebilmesi, onlara örnek ve destek olabilmesi, okul yönetimini destekleyebilmesi, etkinliklerde görev alabilmesi ve okul dışından çocuğu yakından takip edebilmesi şeklinde sıralanabilir.

5.1.8. Veli Görüşmelerinin Metafor Analizine Dair Sonuçları

Katılımcı öğretmenlerin ürettiği metaforlardan yola çıkarak veli görüşmelerine dair üç tema ortaya çıkmıştır. Olumlu, olumsuz ve nötr şeklinde ortaya çıkan temalarda öğretmenler farklı benzetmelerde bulunmuşlardır. Olumlu temasının içinde yer alan çiçek metaforunda öğretmenler bu görüşmelerin bir emek verilerek yapıldığını zaman istediğini belirtmişlerdir. Buradan yola çıkarak öğretmenlerin veli görüşmelerini çiçek metaforuyla nitelendirmelerinde

çiçeklerin emek, bakım ve zaman istemesinin bu benzetmede etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenler, bu görüşmelerin kalıcı izli yönü bulunması sebebiyle Türk kahvesi metaforuyla ilişkilendirmişlerdir. Veli görüşmelerinin sonrasında duydukları huzur sayesinde temizlik metaforu kullanan öğretmenler bu görüşmelerin rahatlatıcı etkisine vurgu yapmışlardır. Öğretmenlerin bu görüşmeleri mesleklerinin bir sorumluluğunu yerine getirme aracı olarak değerlendirdikleri sonucuna ulaşılabilir. Katılımcı öğretmenlerden birisi de yeni fikirler, bilgiler ve görüşler kazandırması sebebiyle bu görüşmeleri bir seyahate benzetmiştir. Kişinin eğitim hayatı sürecinde kazandığı yeni bakış açıları bu görüşmelerin de etkisinin olduğu söylenebilir. Öğretmenlerden birisi bu görüşmelerin bilgi aktarımı ve tarafların birbirine ulaşımını sağlaması sebebiyle köprü metaforu kullanmıştır.

5.1.9. Genel Değerlendirme

Okul aile işbirliği; eğitimin paydaşlarından sayılan okul, veli, öğretmen ve öğrenci açısından önemli bir anahtardır. Bu anahtarın eğitimin geleceğe dönük hedeflerinin gerçekleşmesinde, okulun amaçlarına ulaşmasında, anne ve babaların eğitimden beklentilerinde rolü oldukça büyüktür. Ayrıca veli-öğretmen işbirliğinin etkili bir şekilde ilerlemesi için bu ikili arasında kurulacak güçlü bir iletişimin sağlam temellere oturması gerekir. Literatürde iletişim kavramı bir kişiden veya gruptan, başka kişi veya gruba bilgilerin aktarılması süreci olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte iletişim, eğitim-öğretim sürecinde önemli bir yere sahiptir (Tutar, 2003).

Okul aile işbirliğinin; hem öğretmen hem öğrenci hem de veliler açısından faydalarının olduğu bu çalışma sonuçlarına göre söylenebilir. Öğrencinin kişisel gelişiminde, akademik başarısında, sosyal etkileşiminde ve yaşadığı sorunların çözümünde okul ve aile arasındaki iletişimin önemli oldukça büyüktür. Bu bağlamda öğretmenin, ailenin ve öğrencinin birbirini tanıması gerekir. Bu tanıma sürecinin belirli bir zaman diliminde gerçekleştiği de unutulmamalıdır. Sınıf mevcutlarının çok olması, iş yükünün fazlalığı gibi sebeplerle öğretmenin öğrenciyi tanıması için ise her zaman yeterli zaman bulunamayabilir. Hatta bazen öğretmenin, öğrenciyi tanıması için gereken yeterli vakti bulursa bile yine de bazen öğrenciyi tanıyamayabilir. Bu kısımda ailenin rolü önemlidir. Bu anlamda öğretmen ve veli işbirliğinin gerekliliğinden söz edilebilir. Bunun yanı sıra öğrencinin okul dışında veya içerisinde akademik başarısını etkileyen sorunların belirlenmesinde öğretmen veli ilişkisi önemlidir (Çayak ve Ergin, 2015). Ayrıca öğretmen ile ailenin arasındaki sürekli işbirliği, sadece öğrenci başarısını etkilemez; aynı zamanda velilerle öğretmen arasındaki iletişimin

güçlü olmasını ve öğrencinin karışabileceği muhtemel disiplin olaylarının önüne geçilmesini sağlamaktadır. Bu anlamda öğretmenin daima veli ile işbirliği yapması gerektiği ifade edilebilir (Aslanargun, 2007).

Öğretmen boyutunda da öğretmen ve aile işbirliğinin öneminin yadsınamayacağı söylenebilir. Veli ile uyumlu şekilde hareket eden öğretmenin başarısı ve motivasyonu yükselmekte bunun bir sonucu olarak verimli bir eğitim süreci gerçekleşebilmektedir. Bu anlamda, öğretmen ve aileler arasında uyumlu bir işbirliği kanalının oluşması okuldaki eğitim etkinliklerinin başarılı bir şekilde yürütülmesini sağlayabilir. Sonuç olarak eğitim ortamı içerisinde öğretmen ve veli işbirliğinin etkili şekilde devam ettirilmesine öncelik verilmesi önemlidir. (Çatalkaya, 2020).

Okul aile işbirliğinin artmasına yönelik öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde öğretmenlerin ailelerle diyalog kurup fikir alışverişinde bulunması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda günümüz teknolojik imkânlarının da değerlendirilip sosyal medya gibi unsurlardan da faydalanılması gerektiği ifade edilebilir. Bununla birlikte veli katılımı ile gerçekleştirilecek etkinlik ve toplantılara yer verilmesi gerektiği söylenebilir. Bu anlamda öğretmen-veli işbirliği çerçevesinde yapılacak etkinlik ve toplantıların velinin de uygun olduğu zaman dilimleri göz önüne alınarak çeşitlendirilmesi gerektiği söylenebilir. Öğrencinin, yeteneklerine, başarılarına, ikamet ettikleri yerlere göre, disiplin olaylarına göre farklı toplantılar yapılabilir (Ergin, vd., 2023)

Öğretmenlerin ailelerle işbirliği yaparken kullandıkları iletişim yöntemlerine bakıldığında öğretmenlerin açık iletişim kaynaklarından yüzyüze görüşme ile dijital ve yazılı kaynaklardan telefon, mesaj, sosyal medyayı daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilir. Yüzyüze görüşmesinin daha etkili sonuçlar vermesi ve dijital kaynakların sağladığı kolaylığın iletişimde daha çok tercih edilmesini sağladığı sonucuna ulaşılabilir. Stites, Sonneschein ve Galczyk'in (2021) çalışması ile Gjelaç, Buza, Shatri ve Zabeli'nin (2020) çalışması arasında yapılan karşılaştırmada, her iki çalışmanın da benzer temaları ve kodları ortaya koyduğu, özellikle yazılı-dijital iletişim araçlarının kullanımının vurgulandığı görülmektedir. Bu benzerlik, öğretmenlerin velilerle etkili bir şekilde iletişim kurabilmek için modern iletişim teknolojilerini entegre etme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra okulda buluşma etkinlikleri ve ev ziyaretlerinin de iletişim yöntemleri olarak tercih edildiği görülmektedir. Tanışma mektubu ve anket ile iletişim kurmayı tercih eden öğretmenler de mevcuttur. Gökçe (2000) de okul-aile işbirliğini artırmanın yollarından birinin velilerin beklentilerini karşılamak olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okulun velilerle bir araya geleceği

samimi ortamlar oluşturması ve öğretmenlerin veli ziyaretlerini artırması da okul-aile işbirliğini sağlamada etkili olabilecek yollardandır (Ceylan ve Akar, 2011). Aslanargun (2007) da okul-aile işbirliğinin artırılması için velilerle resmi havada bir iletişim kurulmaması gerektiğı ve velilerin okulda rahat hissedecekleri ortamların oluşturulması gerektiğı sonucuna ulaşmıştır. Balkar (2009) da okul-aile işbirliğinin artırılması için veli bilgilendirmelerinin ve veli ziyaretlerinin artırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin okul aile işbirliği kapsamında velilerle kuracakları sağlıklı iletişimin öğrencinin hayatına olumlu etkisinin olduğunu belirtmek mümkündür. Öğrencide meydana gelecek olumlu davranış değışiklikleri, öğrencilerin desteklenmesi, eşgüdömlü ve uyumlu hareket edilmesi anlamında bu sağlıklı iletişimin katkısı oldukça fazladır. Sürece dahil olan velilerle birlikte öğrencinin daha hızlı tanındığı, akademik başarısının yükseldiğı ve bunun bir sonucu olarak da öğretmene kolaylık sağlandığı söylenebilir. Okul-aile işbirliği, okulla ilgili tüm paydaşlara çeşitli faydalar sağlaması bakımından gerekli görölmektedir (Yıldırım ve Dönmez, 2008). Okul-aile işbirliğinin öğrenciye, okula, öğretmene, veliye ve topluma olmak üzere paydaşlara çeşitli faydaları olmaktadır (Akbaşlı ve Diş, 2019).

Öğretmenlerin velilerle iletişim kurarken yaşadığı zorluklar incelendiğinde önyargının öne çıktığı görölmektedir. Öğretmenler, ailelerle iletişim kurarken velilerin önyargılı davrandığından yakınmaktadırlar. Sorun odaklı yaklaşan velilerle soruna dair çözüm üretemediklerini bunun da iletişimsizliğe sebep olduğunu belirten öğretmenler, velilerin çocuklarıyla ilgili düşük farkındalığa sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler; çocuklarına karşı duyarsız veya aşırı korumacı davranan velilerle de iletişim sorunu yaşadıklarını söylemişlerdir. Buradan yola çıkarak velilerin öğretmenlerle iletişimde; önyargılı ve aşırı koruyucu davranmamaları ve öğretmenlerle empati kurmaları gerektiğı sonucuna ulaşılabilir. Karakaya, Adıgözel, Üçüncü, Çimen ve Yılmaz'ın (2021) çalışması, öğretmenlerin velilerle etkileşim kurarken karşılaştıkları yaygın sorunları ve bu sorunlarla ilgili denedikleri stratejileri aktarmaktadır. Öğretmenlerin karşılaştıkları iletişim zorlukları, katılım eksikliği ve kültürel/dil farklılıkları gibi sorunlar, özellikle çeşitlilik ve kapsayıcılık açısından eğitim süreçlerinde önemli engeller şeklinde öne çıkmaktadır. Bu zorlukların üstesinden gelmek için öğretmenler, düzenli geri bildirim ve açık iletişim kanalları gibi stratejik çözümleri benimsemişlerdir. Bu yaklaşımlar, veli-öğretmen işbirliğinin güçlendirilmesi ve eğitim süreçlerinde daha kapsayıcı bir ortamın oluşturulması açısından kritik öneme sahiptir. Motivasyon eksikliği, beklenti uyumsuzlukları, güven problemleri gibi etkenler öğretmenlerin velilerle işbirliği sürecinde yaşadıkları iletişim sorunlarının

nedenlerindendir. Bu anlamda, öğretmen ve veliler arasında sağlam bir iletişim öğretmenler ve ebeveynler arasında sağlam bir iletişim kanalının kurulması, eğitim faaliyetlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesini büyük ölçüde artırabilir. Yine bu çerçevede velilerin okuldaki karar alma süreçlerine dahil olmaları ve okul faaliyetlerine aktif olarak katılmaları önemlidir. Okul paydaşları arasında, öğretmen ve veli iletişimin etkili olmasına öncelik verilmesi önem taşımaktadır (Çatalkaya, 2020).

Öğretmenlerin evlere yaptığı veli ziyaretlerinde en çok öğrenci ve ailesiyle ilgili bilgi sahibi oldukları görüşü öne çıkmaktadır. Öğretmenler; velilerin bu ziyaretler kapsamında kendilerini değerli hissettiklerini, öğretmen ile aile arasında iletişimin ve işbirliğinin arttığını, öğrenci başarısının da bundan olumlu etkilendiğini belirtmişlerdir. Bayındır (2007) tarafından yapılan “Okul Aile İletişimde Ev Ziyaretleri (Avcılar Uygulaması)” isimli çalışmanın sonuçlarında da bu çalışmaya benzer bulgular ortaya çıkmıştır. Çalışma sonuçlarına göre ailelerin çoğunluğu ev ziyaretlerine karşı olumlu tavır sergilemektedirler. Bununla birlikte ev ziyaretlerinin devam etmesini istemektedirler. Evine ziyaret yapılmasından dolayı öğrenci ve aile kendisine değer verildiğini hissetmektedir. Bunun bir sonucu olarak da hem öğrencinin hem de ailenin okula olan aidiyet duyguları güçlenmektedir.

Öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak ev ziyaretlerinin belirli planla yapılması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Öğretmenler, belirli bir program dahilinde önceden haberleşilerek bu ziyaretlerin yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Ev ziyaretlerinin olumsuz yönü ise öğretmenler tarafından bu ziyaretlerin güvenli görülmemesidir.

Okul aile işbirliği sürecinde kullanılan iletişim araçları konusu oldukça geniş bir kavramsal alanı kapsamaktadır. Bu alanın farklı kollarında yapılan çalışma sayısı oldukça fazladır. Bu çalışma sonuçları ile literatürdeki çalışmaların sonuçları genel anlamda uyum göstermektedir. Gökçe (2000) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler; ailelerin okulda yapılan etkinliklere katılmalarını, okul içindeki faaliyetlerde görev almalarını, okulu destekleyici davranışlarda bulunmalarını, okul aile birliği ile paylaşımlarını arttırmalarını isterken aileler de okuldan çocuklarının sorunlarıyla yakından ilgilenilmesini, doğru ve etkili yönlendirilmesini, ihtiyaçlarına yönelik çözüm yolları üretilmesini beklemektedirler sonucu bu çalışma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Gökçe (2000) bunun yanı sıra okul-aile birlikleri daha etkin faaliyet gösterdiği taktirde bunun bir sonucu olarak okul-aile işbirliğini geliştireceğini ifade etmiştir. Ceylan ve Akar'ın (2011) yaptıkları çalışmada okuldaki yöneticilerin velilerin okula daha fazla gelmeleri için onları motive etmeleri gerektiği, okula daha fazla gelen ailelerin okul-aile işbirliğinin geliştireceği, bu işbirliğinin devam etmesi için öğretmenlerin de

ailelere ev ziyaretleri yapmaları hususunda teşvik edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Çalık'ın (2007) çalışmasında ailelerin okulla iç içe olması gerektiği, iletişimi sürdüren davranışlar sergilemesi gerektiği buna ek olarak da okuldaki aktivitelerde rol alması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Ailelerin okuldan uzak kalması, kendisini okulun paydaşı gibi görmemesi aile ve okul arasındaki işbirliğini zedeleyerek okulun dışında bir birim olarak görmemelerine neden olacaktır. Aynı çalışmada aileler kendilerini okulda misafir gibi görmemeli ve okulla ilgili konularda sorumluluk almazlar bulgusuna da ulaşılmıştır. Kulak'ın (2020) araştırmasında ailelere yapılan ev ziyaretlerinin okul-aile işbirliğini geliştirmedeki önemi üzerinde durulmuştur. Aslanargun (2007) tarafından yapılan çalışmada aileler okulun faydasız bir kurum olduğu kanısına vardıklarında okul-aile işbirliğinin bundan olumsuz etkileneceğini ve ailelerin yaşanan sorunların çözümsüz kalacağına yönelik tutum sergileyeceklerini ifade etmiştir. Bahsi geçen çalışmaların sonuçları bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

5.2. Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde çalışmadan elde edilen sonuçlardan yola çıkarak uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik öneriler geliştirilmiş ve araştırmanın alt problemlerine göre aşağıda sunulmuştur.

5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

- Öğretmenler, velilerle olabildiğince işbirliğine yönelik aile katılımını artırıcı faaliyetler tercih etmeye çalışmalıdırlar.
- Öğretmenler sorunlar karşısında sakin olmalı, sorunlara çözüm odaklı yaklaşabilmeli ve ailelerle birlikte işbirliği içerisinde hareket etmelidirler.
- Öğretmenler, aileye ve çocuğa karşı ilgili olmalı ve olumlu şekilde diyalog kurmalıdırlar ve velilerle işbirliği yaparken onların beklentilerini de göz önünde bulundurarak onları iyi şekilde yönlendirmelidir.
- Veli memnuniyeti anketleri düzenli şekilde yapılmalı. Eğitim-öğretim sürecini iyileştirmek için geri bildirimlerden yararlanılmalıdır. Ayrıca velilerin görüşlerine ve geri bildirimlerine açık olmalıdırlar.
- Öğretmenler, ailelere çocuklarıyla ilgili yalnızca olumsuz durumlar için geri bildirim vermemelidir. Olumlu durumlar için de onlarla iletişim kuralıdır.

5.2.2. Okul Yönetimine Yönelik Öneriler

- İş birliği sürecinde iletişimi güçlendirecek, eğitim yönü ve sosyal özelliği olan etkinlikler yapılmalıdır. Ayrıca bu etkinlikleri dönem içine belirli aralıklarla düzenlenmelidir.
- Eğitim yöneticileri tarafından öğretmenlere iletişim becerilerini geliştirmeleri fırsatlar sunulmalıdır. Bununla ilgili olarak iletişim stratejileri, olumlu dil kullanımı ve sunum teknikleri konusunda öğretmenlere seminerler verilebilir.
- Yapılacak etkinliklerde velilerle sadece sorunlar konuşulmamalı genel konular ve çözüm önerilerine üzerine birlikte hareket etmenin önemi vurgulanmalıdır.

5.2.3. Araştırmacılara Öneriler

- Farklı veri toplama araçları ile araştırma yöntemleri kullanılarak değişik çalışmalar yapılabilir.
- Okul aile işbirliğinin farklı değişkenlerle ilişkisi araştırılabilir.
- Okul aile işbirliği kapsamında farklı iletişim yöntemleri araştırılıp değerlendirilebilir.
- Okul-aile işbirliğinde kullanılan iletişim araçlarının yöneticiler, öğretmenler, aileler ve öğrenciler üzerindeki etkileriyle ilgili uzun süreli ve detaylı şekilde gözlemler yapılabilir.
- Yurtdışındaki okullarda okul aile işbirliği çerçevesinde kullanılan iletişim araçları incelenip Türkiye'deki okullarda iletişim araçlarının karşılaştırılması yapılarak farklılıklar araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Abay Çelik, Z. E. (2023). Eğitim-öğretim iletişimi ve öğretmenlik mesleği. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 413-423.
- Abbak, B. S. (2008). *Okul öncesi eğitim programındaki aile katılımı etkinliklerinin anasınıfı öğretmenleri ve veli görüşleri açısından incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Adams, K. S. ve Christenson, S. L. (2000). Trust and the family-school relationship examination of parent-teacher differences in elementary and secondary grades. *Journal of School Psychology*, 38(5), 477-497.
- Akbaşlı, S. ve Diş, O. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okul-aile işbirliğinin okul ortamına yararları. *Uluslararası Balkan Üniversitesi Türk Çalışmaları Dergisi*, 14 (7), 3597-3613.
- Akbaşlı, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1-21.
- Akkaya, M. (2007). Öğretmenlerin ve velilerin okulöncesi eğitim kurumlarında uygulanan aile katılımı çalışmalarına ilişkin görüşleri [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Öznelbant, E. (2016). Türk eğitim sisteminin teşkilat yapısı, kademelendirilmesi ve yasal dayanakları. A. Bakioğlu (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (s. 193-225). Nobel Yayıncılık.
- Aktaş-Arnas, Y. (2011). Okul öncesi eğitimde aile katılım stratejileri. Y. Aktaş-Arnas (Ed.), *Aile eğitimi ve okul öncesinde aile katılımı* (97-158). Vize Basım
- Akyüz, H. (1991). *Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları Üzerine Bir Araştırma*. MEB Basımevi.
- Albez, C. ve Ada, Ş. (2017). Okul-aile ortaklığı: güçlükler, beklentiler, gereksinimler, öneriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 5 (2), 1-18.
- Almahdi, O. (2019). Family-school connections: Different theoretical perspectives and their implications for teacher education. *Humanities and Social Science Research*, 2(4), 13-21.

- Álvarez-Álvarez, C. (2020). Parental involvement in Spanish schools: The role of Parents' Associations (AMPAs). *Improving Schools*, 23(2), 125-139.
- Anderson, K. J. ve Minke, K. M. (2007). Parent involvement in education: Toward an understanding of parents' decision making. *Journal of Educational Research*, 100, 311-323.
- Arabacı, N. (2014). Okul öncesi eğitimde aile katılımı. Aksoy A. B. (Ed.), *Her yönüyle okul öncesi eğitim* (s. 305-327) içinde. Hedef Yayın.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 80-95.
- Arvası, A. (1995). *Eğitim Sosyolojisi*. Burakı Yayınevi.
- Aslan, F. G. (1994), *İlkokul öğrencilerinin başarı ve başarısızlıklarında aile faktörü*, [Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aslan, N., Arslan, Ü. ve Nural, E. (2004). Okul öncesi eğitiminde okul-aile işbirliğinin önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 162 (1), 99-108.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilim Dergisi*, 9 (18), 119-135.
- Aslanargun, E., Avcı, H., Avcu, A., Dönmez, S. A., İpek, K. ve Nair, E. (2004). *Velilerin okula yönelik ilgi yetersizliklerinin sebepleri*. Pazaryeri İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları.
- Aydemir, İ., Ünal, V., Gönültaş, M. B., Öngören, B. ve Kuruçay, N. (2022). Covid-19 salgını sürecindeki uzaktan eğitim modeline yönelik sosyal hizmet öğrencilerinin görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 8(2), 124-150.
- Aydın, A. (1996). Empatik becerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Aydın, A. (2004). *Sınıf yönetimi*. Tekağaç Eylül Yayınları.
- Aydoğan, İ. (2006). İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 121-136
- Aykaç, Ö. (2004). Örgütler: sosyolojik bir perspektif. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 189-217.
- Bahçeli Kahraman, P. ve Taner Derman, M. (2012). The views of primary and preschool education teachers about home visiting:a study in turkey. *The Online Journal of Counselling and Education*, 106.
- Bakioğlu, A. ve Koç M. H. (2017). Lise öğretmenlerinin mesleki değerlere ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 270-296.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 123-135.
- Balcı, A. (2007). *Etkili okul: Okul geliştirme kuram uygulama ve araştırma (4. Baskı)*. Pegem A Yayıncılık.
- Başar, E. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ç. Özer Yayınları.
- Başar, H. (1999). *Sınıf yönetimi*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Başaran İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi (Nitelikli okul)*. Umut Yayınları.
- Başaran, S. ve Koç, F. (2001). Ailenin Çocuğun Okuldaki Eğitimine Katılım Sorunları ve Katılımın Sağlanabilmesi için Alternatif Bir Model, *EARGED*, Ankara.
- Bay, D. N., Bahçıvan, E. ve Kalay, B. (2018). Okul öncesinde okul aile işbirliğine yönelik ailelerin ve öğretmenlerin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 58-82.
- Berger, E. H. (1987). Parent involvement: yesterday and today. *The Elementary School Journal*, (3), 96-108.
- Berger, H. E. (2004). *Parents as partnerships in education families and schools working together* (6. edition). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

- Biber, K. (2002). *İlköğretim birinci sınıfta sosyo-ekonomik düzeye göre öğretmen aile iletişiminin şekli* [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilgin, M. (1990). *Ankara merkez ilçelerindeki ortaokullarda okul ile ailenin işbirliği ve sorunları* [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gözcü Binbir, S. ve Ertürk, H. (2020). Aile-öğretmen iletişimi ve işbirliği ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 11(21), 134-153.
- Binicioğlu, G. (2010). *İlköğretimde okul-aile-iletişim etkinlikleri: öğretmen ve veli görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Blanchard, J. (1998). The family-school connection and technology.
<http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED425018.pdf>.
- Burns, C. P., Roe, B. D. ve Ross, E. P. (1992). *Teaching reading in today's elementary schools*. Boston Houghton Mifflin Company.
- Byrd, D. (2012). Conducting successful home visits in multicultural communities. *Journal of Curriculum and Instruction*, 6(1), 43-54.
- Caplan, J., Greg, H., Stephanie, L. ve Robin, F. (1997). Literature Review of School Family Partnership. <http://www.ncrel.org/sdrs/pidata/pi0ltrev.htm>
- Ceylan, M. ve Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi (Karacasu lisesi örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 43-64.
- Clarke, B. L., Sheridan, S. M. ve Woods, K. E. (2009). Elements of healthy family-school relationships. In S. L. Christenson A. L. Reschly (Eds.). *Handbook of school-family partnerships*, New York: Routledge, 61–79.
- Clucas, C., Skar, A. S., Seher, L. ve Tetzchner, S. V. (2014). Mothers and fathers attending the international child development programme in Norway. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 22(4), 409-418

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı-CIB, (2023). Sosyal Ağ Haritası, 2022 yıllık dönem <https://sosyalagharitasi.gov.tr/statistic/list?category=sosyal-ag-kullanimi-4&year=2022&period=5>
- Coleman, M. ve Churchill, S. (1997). Challenges to Family Involvement. *Childhood Education*, 7(3). 144-148.
- Cömert, D. ve Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile-çocuk ve kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 132-145.
- Cüceloğlu, D. (2016). *İnsan insana*. (52. baskı). Remzi Kitabevi.
- Çalık, C. (2007). Okul-çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: Kavramsal bir çözümleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-139.
- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çamdereli, M. (2015). *İletişime giriş*. (2. baskı). Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 1-17.
- Çayak, S. ve Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-veli işbirliği ile ilköğretim öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, 6 (11), 59-77.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online*, 2(2), 28-34.
- Çelik, N. (2005). Okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çinkır, Ş. ve Nayır, F. (2017) Okul aile işbirliği standartlarına ilişkin veli görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 32(1) s. 245-264.
- Çoğaltay, N. ve Gök, M. B. (2023). Türk eğitim sisteminin hukuki temelleri. R. Gök ve A. Şahin (Ed.), *Okul yönetimi* (s. 23-67). Pegem Akademi.

- Çuhadar, A. G. (2020). Türkiye’de Ulusal Mevzuata Göre Velilerin Okul Yönetimine Katılımı. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty)*, 17(1), 374-404. doi:10.33711/yyuefd.692953
- Daraga, M. S., Bayar, A. ve Karakaş, A. (2023). Okul-aile ilişkisine yönelik öğretmen algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 225-244.
- Demir, B. (2022). *Okul-aile işbirliğine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- Demir, O. O., Bektas, O. ve Saraçoğlu, S. (2021). Okul-aile iletişiminin başarıya, öz yeterliliğe, motivasyona ve tutuma katkısı. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 25-41.
- Demirbulak, D. (2000). Veli-öğretmen görüşmeleri ile ilgili bir çalışma, *Millî Eğitim Dergisi*, Nisan-Mayıs-Haziran 2000, Sayı:146.
- Diken, H. İ. (2009). Okul-aile işbirliğinin tanımı, kapsamı ve önemi. E. A., Küçükyılmaz, (Ed.). *Okul aile ve çevre işbirliği* (s. 3-13). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Dikmen, B. (1991). *Okul-aile etkileşimi*. Ya-Pa Yayınları.
- Dinç, B. (2009). Eğitime ailenin katılımı. E. A. Küçükyılmaz, (Ed.). *Okul, aile ve çevre işbirliği* (s. 55-74). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları
- Doğan, E. (1995). *Ankara merkez ilçelerindeki okullarda okul-aile iletişiminin engelleri* [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğru, Ç. T. (2005). Okul-öğretmen-aile işbirliğinin sınıf yönetimine etkisi [Yüksek Lisans Tezi]. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dökmen, Ü. (2016). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. (55. baskı). Remzi Kitabevi.
- Dönmez, B. ve Yıldırım, C. M. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Eastman, G. (1988). *Family involvement in education (Bulletin No. 8926)*. Madison:

- Ekici, C. (2020). İlkokul yöneticileri ile öğretmenler arasındaki iletişim durumlarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 292-311.
- Elitaş, T. (2018). *Uzaktan eğitim ve iletişim teknolojileri*. Cinius Yayınları.
- Emerson, L., Fear, J., Fox, S., ve Sanders, E. (2012). *Parental engagement in learning and schooling: Lessons from research*. A report by the Australian Research Alliance for Children and Youth (ARACY) for the Family-School and Community Partnerships Bureau: Canberra.
- Ensari, H. ve Zembat, R. (1999). *Yönetim stillerinin ailenin okulöncesi eğitim programlarına katılımı üzerindeki etkileri*. Ya-pa Yayınları.
- Epstein, J. L. (1986). Parents' reactions to teacher practices of parent involvement. *Elementary School Journal*, 86, 277-294.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. *The Phi Delta Kappan*, 76(9), 701-712.
- Epstein, J. L. (2008). Improving family and community involvement in secondary schools. *The Education Digest*, 73(6), 9-12.
- Epstein, J. L. ve Dauber, S. (1991). School programs and teacher practices of parent involvement in inner-city elementary and middle schools. *The Elementary School Journal*, 91(3), (289-305).
- Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 399-431.
- Ergin, D. Y. ve Çayak, S. (2019). Veli beklentileri ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *BNEJSS Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*. 2019: 05 (02) ISSN: 2149-9314
- Ergin, D. Y., Doğan, C., ve Taşçı, S. I. (2023). Ortaokul düzeyinde veli-okul işbirliği. *Balkan & Near Eastern Journal of Social Sciences (BNEJSS)*, 9(2).
- Erkan, S., Tarman, İ., Ömrüzün, İ., Koşan, Y., Kuru, N. ve Kaymak, S. (2015). Okul öncesi

- eğitimde ev ziyaretlerine ilişkin öğretmen ve ebeveyn görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (2), 307-332. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6772/91216>
- Fidan, İ.Ö. (2017). Hedonizmden püritanizme: Eğitim felsefesine ilişkin bir değerlendirme. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 597-621.
- Finders, M. ve Lewis, C. (1994). *Why Some Parents Don't Come To School Educational Leadership*, 51, 50-54.
- Gelfer, J. (1991). Teacher-parent partnership. *Enhancing Communications. Childhood Education*. 67, 164-167.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 227-243.
- Gjelaj, M., Buza, K., Shatri, K. ve Zabeli, N. (2020). Digital technologies in early childhood: attitudes and practices of parents and teachers in Kosovo. *International Journal of Instruction*, 13(1), 165-184.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin sağlanması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 204-209, http://pau.egitimdergi.pau.edu.tr/Makaleler/777564583_30.pdf.
- Göktaş, İ. (2015). *Aile katılımı ve sosyal beceri eğitimi programlarının tek başına ve birlikte 4-5 yaş çocuklarının sosyal becerileri ve anne-çocuk ilişkileri üzerindeki etkisinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Graham-Clay, S. (2005). Communicating with parents: Strategies for teachers, *School Community Journal*, 16 (1), 117-129.
- Grolnick, W. S. ve Slowiaczek, M. L. (1994). Parents' involvement in children's schooling: A multidimensional conceptualization and motivational model. *Child Development*, 65, 237-252.
- Gutman, L. ve McLoyd, V. (2000), Parents' management of their children's education within the home, at school, and in the community: An examination of african-american families

- living in poverty. *Urban Review*, 32(1), 1-24.
- Gül, G. (2007). Okuryazarlık sürecinde aile katılımının önemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 17-30.
- Gülcan, M. ve Taner, N. (2011). Öğretmen görüşlerine göre ilköğretimde ev ziyaretinin okul başarısına etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 129 –144.
- Gültekin, M. (2008). Okul aile ve çevre işbirliği. A. Hakan (Ed.). *Öğretmenlik meslek bilgisi alanındaki gelişmeler içinde* (153-179). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2(6), 14-17.
- Günbayı, İ. (2019). *Nitel Araştırmada Veri Analizi: Tema Analizi, Betimsel Analiz, İçerik Analizi ve Analitik Genelleme*. <https://www.nirvanasosyal.com/h-392-nitel-arastirmada-veri-analizi-tema-analizi-betimsel-analiz-icerik-analizi-ve-analitik-genelleme.html>.
- Günbayı, İ. (2024). Rigor in qualitative research. *Journal of Action Qualitative & Mixed Methods Research*, 3(2), 1-7. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13256320>
- Gündüz, U. ve Pembecioğlu, N. (2013). Bilgi kaynağı olarak sosyal ağlar ve sosyal medya. M. Demir (Ed.), *Yeni medya üzerine. Yeni iletişim teknolojileri* (s. 311-338). Sebat.
- Güven, G. (2011). *Farklı eğitim modelleri kullanılarak uygulanan aile eğitim ve aile katılım programlarının okul öncesi öğretmenlerinin uygulamalarına ve ebeveynlerin görüşlerine etkisinin incelenmesi* [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Hill, N. ve Taylor, L. (2004). Parental school involvement and children's academic achievement. *American Psychological Society*, 13 (4), (161-164).
- Ho, L., Hung, C. ve Chen, H. (2013). Using theoretical models to examine the acceptance behavior of mobile phone messaging to enhance parent–teacher interactions. *Computers & Education*, 61, 105-114.
- Hoge, D. R., Smit, E. ve Crist, J. T. (1997). Four family process factors predicting academic achievement for sixth and seventh grade. *Educational Research Quarterly*, 21(2), 27-42.

- Hornby, G. (2011). *Parental involvement in childhood education: Building effective school-family partnerships*. New York: Springer.
- Howe, F. ve Simmons, B. J. (2005). Nurturing the parent-teacher alliance. *Phi Delta Kappa Fastbacks*, 533, 7-41.
- Hughes, J. ve Kwok, O. (2007). Influence of student-teacher and parent-teacher relationships on lower achieving readers' engagement and achievement in the primary grades. *Journal of Educational Psychology*, 99 (1), (39-51).
- Hugo, A. J., ve Masalesa, M. J. (2021). Realising that the out-of-school environment could influence the development of foundation Phase learners' literacy skills. *South African Journal of Childhood Education*, 11(1), 1-8. <https://doi.org/10.4102/sajce.v11i1.840>
- Ihmeideh, F., Aiflasi, M., Al-Maadadi., Coghlin, C., ve Al-Thani, T. (2018). Perspectives of Family-School Relationships in Qatar Based on Epstein's Model Of Six Types Of Parent Involvement. *Journal Early Years, An International Research Journal*. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09575146.2018.1438374>
- Işık, H. (2007). *Okulöncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilen okul-aile işbirliği çalışmalarının anne-baba görüşlerine dayalı olarak incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Işık, M. (2019). *İletişim ve etik*. (5. baskı) Eğitim Yayınevi.
- Izzo, C. V., Weissberg, R. P., Kasprow, W. J. ve Fendrich, M. (1999). A longitudinal assessment of teacher perceptions of parent involvement in children's education and school performance. *American Journal of Community Psychology*, 27, 817-839.
- Kaçar, Y. G. (2020). *Sosyal ağlarda benlik sunumu: gençlerin Instagram kullanımı üzerine bir inceleme* [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaplan, A., Öztürk, M. ve Ertör, E. (2013). Aile ziyaretlerinin öğrencilerin okuluna ve ailesine yönelik tutumuna etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, (200), 189-199.
- Kara, C. (2007). *Denizli ilköğretim okullarında okul-çevre ilişkileri üzerine öğretmen görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Karakaya, F., Adıgüzel, M., Üçüncü, G., Çimen, O., ve Yılmaz, M. (2021). Teachers' views towards the effects of Covid-19 pandemic in the education process in Turkey. *Participatory Educational Research*, 8(2), 17-30.
- Karaman, F. (2007). *Sosyal bilgiler öğretim programı uygulamalarında okul-aile işbirliği düzeyi* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (15. Baskı). Nobel Yayıncılık.
- Kaşıkcı, M. (1996). *İlköğretimde velilerle işbirliği kurmada öğretmenlerin kendi yeterlikleriyle ilgili görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keçeli, Kayıslı, B. (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83.
- Kıldan, A. O. ve Cingi, M. A. (2014). Aile iletişim etkinlikleri. A.B. Aksoy (Ed.), *Her yönüyle okul öncesi eğitim 10. Aile eğitimi ve katılımı* (361-389). Hedef.
- Kıncal, R. Y. (1991). *Okul aile birliğinin fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeyi* [Doktora Tezi]. Erzurum Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kim, E. M., Sheridan, S. M., Kwon, K. ve Koziol, N.A. (2013). Parent beliefs and children's social-behavioral functioning: *The mediating role of parent-teacher relationships*. *Faculty Publications from CYFS*, 94.
- Koç, M. H. (2018). Veli görüşlerine göre veli öğretmen ilişkisi ölçeğinin geliştirilmesi ve veli öğretmen ilişkisinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*. 47 (218), 55-76.
- Kulak, R. (2020). Okul-veli işbirliği, sorunları ve çözüm önerileri, *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(31), 1628-1640.
- Kuş, E. (2003). *Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nitel mi, nicel mi?* Anı Yayıncılık.
- Kuzgun, Y. (1991). *Ana baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisi, aile yazıları*. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları.
- Lindberg, E. N. (2014). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin aile katılımı ile ilgili

görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14 (4), 1339-1361.

Lunts, E. (2003). Parental involvement in children's education: Connecting family and school by using telecommunication technologies. *Meridian: A Middle School Computer Technologies Journal*, 6(1), 1-8.

McBride, B., Bae, J. ve Wright, M. (2002). An examination of family-school partnership initiatives in rural prekindergarten programs. *Early Education & Development*, 13(1), 107-125.

Meyer, J. A. ve Mann, M. B. (2006). Teachers' perceptions of the benefits of home visits for early elementary children. *Early Childhood Education Journal*, 34(1), 93-97.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook. (2nd ed). *Thousand Oaks, CA: Sage*.

Milli Eğitim Bakanlığı –MEB, (2012) Okul Aile Birliği Mevzuatı, Okul Aile Birliği Yönetmeliği

<https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1532.pdf> (Erişim Tarihi: 5 ocak, 2025)

Nelms, E. (2002). The effects of a teacher-created web page on parent communication: An action research study.

https://www.askdk12.org/staff/vanwinkl_1ynda/HOMEWORK/109720_WebPageCommunicatin.pdf.

Ogan, M. (2000). *Okul aile birliği ile ana-baba iletişimi ve velilerin eğitim beklentisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Orell, M. ve Pihlaja, P. (2020). Cooperation between home and school in the finnish core curriculum 2014. *Finland Turku University Nordic Studies Education*, 40 (2), 107-128.

Ömeroğlu, E. ve Can Yaşar, M. (2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, (62), 3.

Öz, D. Ş. (2018). *İlköğretim 1.kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Anabilim Dalı.

- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özdemir, N. (2009). *İlköğretimde okul aile işbirliği çalışmalarının aile görüşlerine dayalı olarak incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdiñ, T. (2014). *Okul öncesi eğitimde aile katılımında sosyal medya kullanımı: bir durum çalışması* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 1C0192, 5, (3), 1169-1175.
- Özmen, F. ve Kolay, Y. (2004). *Öğrenci Ailelerinin Okuldaki Çocuklarının Eğitimiyle İlgilenme Durumları*. Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Pancu, C. D. ve Bocos, M. (2016). Strategies for Improving School – Family Cooperation in the Romanian Primary Educational System,” *The European Proceeding of Social and Behavioural Sciences*, vol. 18, Babes-Bolyai University Cluj-Napoca – Romania, pp. 480–487.
- Papadatou, E. ve Alexopoulos, N. (2019). Cooperativeness in Primary Schools: An Exploratory Investigation of Teachers’ Attitudes and Perceptions in Greece. *US-China Education Review A*, 9, 203-217.
- Patrikakou, E. N. ve Weissberg, R. P. (2000). Parents’ perceptions of teacher outreach and parent involvement in children’s education, *Journal of Prevention & Intervention in The Community*, 20, 103–119.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd Ed.). London: Sage Publications, Inc.
- Prakke, B. ve Peet, A. V. (2008). Eindrapportage parent-teacher stress onderzoek. KG Publicate nr-21. *Hogeschool Utrecht*.

- Ragin, C. C. (1995). *Constructing social research*. Thousand Oaks: CA: Pine Forge.
- Saraçoğlu, M. (2002). *Etkin sınıf yönetimi, öğrenci-öğretmen-veli üçgenini sınıf yönetimine etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarıtaş, M. (2020). Öğretmen-veli görüşmelerinin yönetimi. Şişman, M. ve Turan, S. (Ed.). *Sınıf yönetimi* (s.209-226). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Shenton, A. (2004). Strategies for qualitative research projects. *Education for information* (22), 63-75.
- Sikes, P., Measor, L. ve Woods, P. (1985) *Teacher careers: crises and continuities*, Lewes, Falmer.
- Soner, O. (2000). Aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğilim Bilimleri Dergisi*, 20(12), 249-260.
- Stites, M. L., Sonneschein, S., ve Galczyk, S. H. (2021). Preschool parents' views of distance learning during COVID-19. *Early Education and Development*, 32(7), 923-939.
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426
- Sucuoğlu, B., Bayrakdar, U., Şahan, D. ve Karaman, S. (2019). Ev ortamı tarama aracı: Küçük çocukların ev ortamlarının değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (PAU Journal of Education)*, 1-21. <https://doi.org/10.9779/pauefd.595591>
- Sugeçti, F. (2019). *Yaşam boyu öğrenme çerçevesinde ilkokulda ailelerin eğitim sürecine katılımının öğrenci başarısına katkısına yönelik bir inceleme* [Yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2004). *Sınıf Yönetimi*, Pegem A Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2001). *Okul Yönetimi*, Pegem A Yayıncılık.
- Teddle, C. ve Tashakkori, A. (2015). *Karma yöntem araştırmalarının temelleri*. Y. Dede ve S.B. Demir (Çev.) Anı Yayıncılık.

- Temel, Z. F., Aksoy, A. B. ve Kurtulmuş, Z. (2010). Erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları. Z. F. Temel (Ed.). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları* (328-361). Anı Yayıncılık.
- Tezel-Şahin, F. ve Özyürek, A. (2016). *Anne baba eğitimi ve aile katılımı*. İstatistik Dünyası.
- Tutar, H. (2003). *Örgütsel İletişim*. Seçkin Yayıncılık.
- Tutar, H., ve Yılmaz, M.K. (2013). *İletişim (10. baskı)*. Seçkin Yayınları.
- Tutkun, Ö. ve Köksal, E. A. (2002). Okul aile işbirliğinde yeni yaklaşımlar. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 79-84.
- Türk Dil Kurumu (2022). Genel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>, adresinden erişilmiştir.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 24, 543-559.
- Tuzcuoğlu, N. (2007). Türk milli eğitiminde okul destek sistemleri. A. Oktay (Ed.) içinde, *Eğitim Bilimine Giriş* (249-276). Pegem A Yayıncılık.
- Ünüvar, P. (2010). Aile Katılımı Çalışmalarına Yönelik Ebeveyn ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (3), 719-730.
- Ünsal, S. ve Görücü, Y. D. (2023). Öğretmen motivasyonunu etkileyen öğrenci, veli ve yönetici davranışları. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(2), 148-170.
- Ünsal S. ve İğde, H. (2021).Yılın öğretmenleri: Çalışmaları, motivasyon unsurları, kişisel ve mesleki özellikleri. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 2021, 68-88. <https://doi.org/10.19160/ijer.818654>
- Xiaoyang, Y. Sidhu, G. ve Veloo, P. K. (2018). *Parents Perspectives on School and Family Cooperation in Primary Schools: A Case Study in China*. DOI:10.4756/1080OSSE/169.
- Yantoro, Y. ve Istofa, D. N. (2020). Home-school partnership: how do indonesian elementary school principals perceive it?. *Indonesian Research Journal in Education*, 4 (1), 105-119.
- Yıldırım, A. (2019). *Öğretmen ve aile görüşlerine göre okulöncesi dönemde çocukların sahip*

olduğu değerler ile değerler eğitiminde okul aile işbirliğinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve İlköğretim Anabilim Dalı.

Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.

Yıldırım, M. C. ve Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.

Yıldız, S. (2012). *Okul öncesi eğitim programında yer alan ev ziyaretlerinin işlevselliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Nevşehir İli Örneği)* [Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi, Kayseri.

Yiğit, B. (2009). Okul toplum ilişkileri ve okula toplumsal katılım. V. Çelik (Ed.), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. (198-221). Ankara: Pegem Akademi

Yiğit, B. ve Bayrakdar, M. (2006). *Okul çevre ilişkileri*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Yin, R. (1984). *Case study research: design and methods*. (3. Basım). California: Sage Publications.

EKLER

EK 1: Bireysel Görüşme Formları

Okul Aile İşbirliğinde İletişim Araçlarının Önemi

Bu çalışmada okul aile işbirliğinde iletişim araçlarının öneminin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece öğretmenlerin veli görüşmeleri esnasında kullandıkları iletişim araçları hakkındaki fikirleri belirlenecektir. Çalışma ortaokullarda görev yapan öğretmenlerinin veli görüşmeleri esnasında kullandıkları iletişim araçlarının öneminin ortaya çıkması açısından önem taşımaktadır. Araştırma kapsamında, ortaokullarda görev yapan öğretmenlerle görüşmeler yapılmaktadır. Yapılan tüm görüşmelerde verilen bilgiler, sadece araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmaya katılım gönüllü olup, görüşme yapılan kişilerin okul ve isimleri çalışmada belirtilmeyecektir. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Ramazan Gök
Danışman

Aleyna Karaca
Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Tarih: .../.../....

Saat (Başlangıç/Bitiş):/.....

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz nedir?
2. Eğitim durumunuz nedir?
3. Hizmet süreniz ne kadardır?

SORULAR

1. Okul aile işbirliği hakkındaki fikirleriniz nelerdir? Açıklayınız.
2. Okul aile işbirliğinin geliştirilmesinde etkili olan unsurlar nelerdir? Açıklayınız.
3. Velilerle işbirliği yaparken hangi iletişim yollarını tercih ediyorsunuz? Neden?
4. Velilerle sağlıklı iletişim kurmanın öğrencinin eğitim süreci açısından yararı var mıdır? Açıklayınız
5. Velilerle işbirliği yaparken yaşadığınız zorluklar nelerdir? Açıklayınız
6. Veli toplantıları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
7. Velilerin evlerine yapılan veli ziyaretleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
8. Velilerle yaptığınız görüşmeleri canlı veya cansız bir şeye benzetmenizi istesek neye benzetirsiniz? Neden?

EK 2: Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 17.05.2024-919256

T.C
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu
KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 15.05.2024
TOPLANTI SAYISI : 10
KARAR SAYISI : 248

Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Ramazan GÖK'ün danışmanlığını, Aleyna KARACA'nın araştırmacılığını üstlendiği, "*Okul Aile İşbirliğinde İletişim Araçlarının Önemi*" konulu çalışmanın, fikri hukuki ve telif hakları bakımından metot ve ölçeğine ilişkin sorumluluğun başvurucuya ait olmak üzere, proje süresince uygulanmasının etik olarak uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
Kurul Başkanı

Başkan
Prof. Dr.
Hilmi DEMİRKAYA

Başkan Yrd.
Prof. Dr.
Sibel PAŞAOĞLU YÖNDEM

Üye
Prof. Dr.
Ebru İÇİGEN

Üye
Prof. Dr.
Nurşen ADAK

Üye
Prof. Dr.
Taner KORKUT

Üye
Prof. Dr.
Gökhan AKYÜZ

Üye
Prof.
Ceren HEPYÜCEL

EK 3: MEB İzni

[Redacted]

Başvuru No: MEB.TT.2024.014171

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: [Redacted]

T.C. Kimlik No: [Redacted]

Adı Soyadı: ALEYNA KARACA

Araştırmanın Adı: Okul Aile İşbirliğinde İletişim Araçlarının Önemine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örnekleme / Çalışma Grubu: Öğretmen

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: [Redacted]

Uygulama Yapılacak Birim: Ortaokul

Uygulama Yapılacak İl: ANTALYA

Veri Toplama Aracının Başlığı: Okul Aile İşbirliğinde İletişim Araçlarının Önemi

Araştırma Uygulama İzininin Kabul Tarihi: 10.01.2025

Araştırmanın Uygulama İzininin Bitiş Tarihi: 10.01.2026

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni ANTALYA İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için "<https://arastirmaiznileri.meb.gov.tr/belge-dogrula>" bağlantısını kullanınız.

- Araştırma Uygulama İzinleri Başvuru ve Değerlendirme Modülü -

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Aleyna KARACA

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi

Öğretmenliği (2016-2020)

Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim

Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi (Tezsiz) (2021-2022)

Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim

Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi (2022-2025)

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar : Şehit Teğmen Ayfer Gök Anaokulu Antalya (2018-2019)

Şehit Cennet Yiğit Anaokulu (2019-2020)

Çalıştığı Kurumlar : Şehit Teğmen Ayfer Gök Anaokulu Antalya (2020-2021)

Hayme Hatun Anaokulu İzmir (2021-2022)

Özel Merkez Melekler Özel Eğitim Okulu Antalya(2022-2023)

Ünlem Akademi (2023-devam)

İletişim

E-Posta :

Tarih :

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Akdeniz Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin 6 ay süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../...

Aleyna KARACA

İNTİHAL RAPORU

OKUL AİLE İŞBİRLİĞİNDE İLETİŞİM ARAÇLARININ ÖNEMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

ORIGINALITY REPORT

18%

SIMILARITY INDEX

PRIMARY SOURCES

1	acikerisim.alanya.edu.tr Internet	667 words — 3%
2	dergipark.org.tr Internet	594 words — 3%
3	earsiv.anadolu.edu.tr Internet	508 words — 2%
4	acikbilim.yok.gov.tr Internet	439 words — 2%
5	adudspace.adu.edu.tr:8080 Internet	359 words — 2%
6	www.tarihbilinci.com Internet	222 words — 1%
7	dspace.ankara.edu.tr Internet	204 words — 1%
8	Öztürk, Gulden Babaoğlu. "ÖğRetmenler ile Velilerin Okul-aile İlişkilerindeki Rol ve Sorumlulukları", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024 ProQuest	161 words — 1%